

การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกลมเกลียวทางการเมืองของ
นักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

BPPLICATION OF BUDDHIST PRINCIPLES TO PROMOTE POLITICAL
SOCIALIZATION OF WAT MAHA PHUTTHARAM SCHOOL,
MUEANG DISTRICT, SISAKET PROVINCE

พระจอม มหาปณฺโณ (บรรลั้งค์)

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๘

การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองของ
นักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

พระจอม มหาปณฺโณ (บรรลัํค)

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๘

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

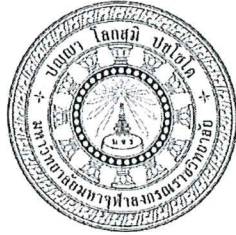
Application of Buddhist Principles to Promote Political
Socialization of Wat Maha Phuttharam School,
Mueang District, Sisaket Province

Phra Jom Mahapanño (Banlang)

A Research Paper Submitted in Partial Fulfillment of
the Requirements for the Degree of
Master of Political Science
(Political Science)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
C.E. 2025

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับสารนิพนธ์ เรื่อง
“การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลากิจการทางเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหา
พุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์

(พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ. ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบสารนิพนธ์

ประธานกรรมการ

(รศ. ดร.สุรพล สุธะพรหม)

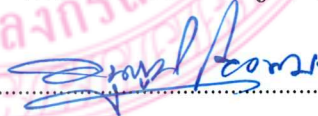
กรรมการ

(พระเมธาวิเชียร, รศ. ดร.)

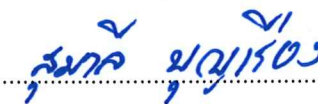
กรรมการ

(รศ. ดร.วัชรินทร์ ขาญศิลป์)

กรรมการ

(รศ.อนุภูมิ ไชวเกษม)

(ผศ. ดร.สุมาลี บุญเรือง)

กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์

รศ.อนุภูมิ ไชวเกษม

ประธานกรรมการ

ผศ. ดร.สุมาลี บุญเรือง

กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

(พระจอม มหาปัญญา)

ชื่อสารนิพนธ์ : การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองของ
นักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

ผู้วิจัย : พระจอม มหาปณฺโณ (บรรลึงค์)

ปริญญา : รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์)

คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์

: รศ.อนุภูมิ ไชวเกษม, B.A. (Humanitarian Science),
M.A. (Political Science)

: ผศ.ดร.สุมาลี บุญเรือง, บธ.บ. (บริหารธุรกิจ), บธ.ม. (บริหารธุรกิจ),
ปร.ด. (รัฐศาสตร์)

วันสำเร็จการศึกษา : ๒๘ เมษายน ๒๕๖๘

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ คือ ๑. เพื่อศึกษาระดับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ๒. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสุจริต ๓ กับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ และ ๓. เพื่อนำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ดำเนินการวิจัยแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๒๐๘ คน โดยใช้แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๙๑๑ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์สถิติสัมพันธ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๑๐ รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

๑. ระดับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า หลักสุจริต ๓ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๕๒$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านมโนสุจริต ความประพฤติชอบด้วยใจ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๖๖$) รองลงมา ด้านกายสุจริต ความประพฤติชอบด้วยกาย มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๔๗$) รองลงมา ด้านวาจาสุจริต ความประพฤติชอบด้วยวาจา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๔๒$) ตามลำดับ และระดับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๕๖$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่านิยมทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๖๐$) รองลงมา ทศนคติทางการเมือง ค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๕๘$) รองลงมา บรรทัดฐานทางการเมือง ค่าเฉลี่ย

อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$) รองลงมา ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$) ตามลำดับ

๒. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสุจริต ๓ กับการกล่อมเกลາทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า หลักสุจริตธรรมมีความสัมพันธ์กับการกล่อมเกลາทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ในระดับน้อย ($R = .147$) ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ โดยมีระดับความสัมพันธ์ที่ค่อนข้างสูง กล่าวคือ เมื่อโรงเรียนประยุกต์หลักสุจริตธรรม เข้ากับการกล่อมเกลາทางการเมืองของนักเรียน การกล่อมเกลາทางการเมืองจะมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น จึงยอมรับสมมุติฐาน

๓. การประยุกต์หลักพุทธรธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ๑) ด้านกายสุจริต ความประพฤติชอบด้วยกาย การกล่อมเกลาทางการเมืองควรเริ่มที่การปลูกฝังค่านิยมและทัศนคติที่ดีในนักเรียน เช่น ความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม และความรับผิดชอบ การปฏิบัติตามหลักนี้ช่วยให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นไปอย่างมีคุณภาพและยุติธรรม ส่งเสริมการใช้เหตุผลและการเคารพซึ่งกันและกันเพื่อสร้างความสงบสุขและการพัฒนาที่ยั่งยืนในสังคม ๒) ด้านวจีสุจริต ความประพฤติชอบด้วยวาจา การใช้วาจาที่สุจริต เช่น การพูดความจริงและสุภาพ ช่วยให้การสื่อสารเปิดกว้างและเคารพกันมากขึ้น เพิ่มความเข้าใจในเรื่องการเมืองและประชาธิปไตย ลดความขัดแย้ง และส่งเสริมการคิดเชิงวิพากษ์ การสนทนาอย่างตรงไปตรงมาและเคารพซึ่งกันและกันช่วยให้การเมืองเข้าใจและมีส่วนร่วมได้ง่ายขึ้น ๓) ด้านมโนสุจริต ความประพฤติชอบด้วยใจ การมีมโนสุจริตหรือความดีทางใจ เช่น การซื่อสัตย์และเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น ช่วยให้การอภิปรายทางการเมืองเป็นไปอย่างเปิดเผยและเป็นธรรม ลดความขัดแย้ง ส่งเสริมให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปอย่างสงบสุขและมีประสิทธิภาพ การมีมโนสุจริตทำให้การกล่อมเกลาทางการเมืองมีความมั่นคงและยั่งยืน

Research Paper Title : Buddhhadhamma Application for Political Socialization of Maha Buttharam Monastery School Students, Mueng District, Si Saket Province

Researcher : Phra Jom Mahapanño (Banlang)

Degree : Master of Political Science (Political Science)

Research Paper Supervisory Committee

: Assoc. Prof. Anuphumi Sowkasem, B.A.
(Humanitarian Science), M.A. (Political Science)

: Asst. Prof. Dr. Sumalee Boonruang, B.B.A. (Business Administration), M.B.A. (Business Administration),
Ph.D. (Political Science)

Date of Graduation : April 28, 2025

Abstract

Objectives of this research paper were: 1. To study the level of political socialization of Wat Maha Buttharam School students. 2. To study the relationship between the principle of Sucarita and political socialization of Wat Maha Buttharam School students, and 3. To present the Buddhist principles application for promoting political socialization of Wat Mahaputharam School. Students, Mueang District, Si Saket Province, conducted by the mixed research methods. The quantitative research, data were collected from 208 samples of 208 using a questionnaire with a total reliability value of 0.911, and analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's Correlation Coefficient. The qualitative research, data were collected by In-depth-interviewing 10 key informants and analyzed by descriptive content interpretation.

Findings were as follows:

1. The level of political socialization of Wat Maha Buttharam School students, Mueang District, Si Saket Province was found that the principle of Sucarita 3, by overall, was at a very high level ($\bar{x}$ = 4.52). When considered on a case-by-case basis, it was found that Manosucarita, mental good conduct, was at the highest level ($\bar{x}$ =4.66), followed by Kayasucarita, bodily good conduct, had the average value at high level ($\bar{x}$ =4.47), followed by Vacisucarita. Verbal good conduct, had the lowest average value,

but still at high level ($\bar{x}=4.42$) respectively. The level of Political Socialization of Wat Maha Buttharam School students, Mueang District, Si Saket Province, by overall, was at the highest level ($\bar{x}=4.56$). When considered on a case-by-case basis, it was found that Political Values was at the highest level ($\bar{x}=4.60$), followed by Political Attitude was at the highest level ($\bar{x}= 4.58$), followed by the Political Norm was at the highest level ($\bar{x}=4.57$). The lowest average was of Political Understanding, but still at a high level ($\bar{x}=4.47$) respectively.

2. The relationship between Sucarita 3 and the Political Socialization of Wat Maha Buttharam School students, Mueang District, Si Saket Province was found that the principle of Sucarita 3 had a low level of relationship. ($R = .147$) with statistically significant level of 0.05 with a relatively high correlation level, indicating that when the school applied the principle of Sucarita 3 to the Political Socialization for students, Political Socialization would be of even higher quality, accepting the set hypothesis.

3. Application of Buddhist principles for promoting Political Socialization of Wat Maha Buttharam School students was found that: 1) Kayasucarita, bodily good conduct. The Political Socialization should begin with instilling good values and attitudes in students, such as honesty, justice, and responsibility, compliance with this principle ensures quality and fair political socialization to create more peaceful and sustainable development for the society. 2) Vacisucarita, verbal good conduct. Honest use of words, such as speaking the truth and being polite, communicating more openly and respectfully to increase understanding of politics and democracy. Honest and respectful conversations make it easier for politics to understand and engage. 3) Manosucaria, mental good conduct. Having good conscience or kindness, such as being honest and respectful of others' opinions. It helps to make political debate open and fair, reduce Conflict, promote peaceful and effective coexistence in society. Manosucarita makes Political Socialization stable and sustainable.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์เรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลາทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ” สำเร็จเสร็จสมบูรณ์ได้ เพราะได้รับความเมตตาจากกรรมการควบคุมสารนิพนธ์ รศ.อนุภูมิ ไชวเกษม, ผศ. ดร.สุมาลี บุญเรือง ที่กรุณาให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ และผู้มีพระคุณหลายท่าน ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณประธานและคณะกรรมการสอบทุกท่าน ที่ให้คำแนะนำและชี้แนะให้สารนิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์

ขอขอบคุณ รศ. ดร.สุรพล สุษะพรหม ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชา รัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ และ รศ. ดร.อภิญา ฉัตรช่อฟ้า ผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต และเจ้าหน้าที่สำนักงานหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ ที่คอยติดตามทำให้การทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบคุณ ผศ. ดร.สุมาลี บุญเรือง, คุณกิตติพัธ คำสุข ที่คอยประสานงานและอำนวยความสะดวกให้การแนะนำ ในการเก็บข้อมูล และขอบคุณผู้บริหาร คณะครู นักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ทุกคนที่ตอบแบบสอบถามและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย ขอขอบคุณเพื่อน ๆ กัลยาณมิตร และนิสิตหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต ที่ให้การช่วยเหลือและเป็นที่กำลังใจด้วยดีตลอดมา

อนึ่ง สารระอันเป็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากสารนิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณงามความดีความวิริยะอุตสาหะ ในการทำวิจัยนี้ น้อมบูชาพระคุณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตลอดจน ปิตามารดา และผู้มีพระคุณทุกท่าน

พระจอม มหาปณฺโณ (บรรลึงค์)

๗ ตุลาคม ๒๕๖๗

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญแผนภาพ	ฎ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ฐ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ คำถามการวิจัย	๔
๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๔
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๔
๑.๕ สมมติฐานการวิจัย	๕
๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๖
๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๗
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๘
๒.๑ หลักสุจริต ๓	๘
๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการประยุกต์	๑๕
๒.๓ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมือง	๑๘
๒.๔ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับประชาธิปไตย	๒๗
๒.๕ ข้อมูลบริบทเรื่องที่วิจัย	๔๐
๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๔๓
๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๕๒
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๕๔
๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๕๕

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง		หน้า
๓.๒	การวิจัยเชิงปริมาณ	๕๕
๓.๒.๑	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๕๕
๓.๒.๒	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๕๗
๓.๒.๓	การเก็บรวบรวมข้อมูล	๖๐
๓.๒.๔	การวิเคราะห์ข้อมูล	๖๐
๓.๓	การวิจัยเชิงคุณภาพ	๖๒
๓.๓.๑	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	๖๒
๓.๓.๒	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๖๓
๓.๓.๓	การเก็บรวบรวมข้อมูล	๖๔
๓.๓.๔	การวิเคราะห์ข้อมูล	๖๔
บทที่ ๔	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๖๕
๔.๑	ระดับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ	๖๖
๔.๒	ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตร ๓ กับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ	๙๑
๔.๓	การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ	๙๕
๔.๔	องค์ความรู้	๑๐๗
	๔.๔.๑ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย	๑๐๗
	๔.๔.๒ องค์ความรู้ที่ได้รับสังเคราะห์จากการวิจัย	๑๐๙
บทที่ ๕	สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	๑๑๓
๕.๑	สรุปผลการวิจัย	๑๑๓
๕.๒	อภิปรายผลการวิจัย	๑๑๕
๕.๓	ข้อเสนอแนะ	๑๒๑
	๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	๑๒๑

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ	๑๒๒
๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป	๑๒๒
บรรณานุกรม	๑๒๓
ภาคผนวก	๑๓๐
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๑๓๑
ภาคผนวก ข ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ	๑๔๒
ภาคผนวก ค ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์เป็นรายข้อ (Index of Item Objective Congruence : IOC)	๑๔๕
ภาคผนวก ง ผลการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability)	๑๕๑
ภาคผนวก จ หนังสือขอความอนุเคราะห์	๑๕๔
ภาคผนวก ช ภาพประกอบการขอสัมภาษณ์	๑๕๘
ประวัติผู้วิจัย	๑๖๔

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๒.๑	หลักสุจริต ๓	๑๓
๒.๒	แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการประยุกต์	๑๘
๒.๓	แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมือง	๒๖
๒.๔	แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประชาธิปไตย	๓๘
๒.๕	งานวิจัยที่เกี่ยวกับหลักสุจริต ๓	๔๖
๒.๖	งานวิจัยที่เกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมือง	๕๑
๓.๑	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชาชน	๕๖
๔.๑	จำนวนและร้อยละของข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล	๖๖
๔.๒	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติตามหลักสุจริต ๓ ในภาพรวม	๖๗
๔.๓	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติตามหลักสุจริต ๓ ด้านกายสุจริต ประพฤติชอบด้วยกาย	๖๘
๔.๔	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติตามหลักสุจริต ๓ ด้านวจีสุจริต ประพฤติชอบด้วยวาจา	๖๙
๔.๕	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติตามหลักสุจริต ๓ ด้านมโนสุจริต ประพฤติชอบด้วยใจ	๗๐
๔.๖	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการกล่อมเกลาทางการเมือง โดยภาพรวม	๗๑
๔.๗	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียน ในสังกัดโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ด้านความรู้ ความเข้าใจทางการเมือง	๗๒
๔.๘	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการกล่อมเกลาทางการเมืองของ นักเรียนในสังกัดโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ด้านทัศนคติทางการเมือง	๗๓

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๔.๙	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียน โรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ด้านบรรทัดฐานทางการเมือง	๗๔
๔.๑๐	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียน โรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ด้านค่านิยมทางการเมือง	๗๕
๔.๑๑	ค่าความถี่ การสัมภาษณ์เชิงลึกการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริม การกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ด้านความรู้ความเข้าใจทางการเมือง	๗๘
๔.๑๒	ค่าความถี่ การสัมภาษณ์เชิงลึกการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริม การกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ด้านทัศนคติทางการเมือง	๘๓
๔.๑๓	ค่าความถี่ การสัมภาษณ์เชิงลึกการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการ กล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ด้านบรรทัดฐานทางการเมือง	๘๖
๔.๑๔	ค่าความถี่ การสัมภาษณ์เชิงลึกการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการ กล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ด้านค่านิยมทางการเมือง	๘๙
๔.๑๕	ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสุจริต ๓ กับการกล่อมเกลาทางการเมืองของ นักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ	๙๑
๔.๑๖	หลักสุจริต ๓ มีความสัมพันธ์กับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียน โรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ	๙๔
๔.๑๗	สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน	๙๕
๔.๑๘	ค่าความถี่ การสัมภาษณ์เชิงลึกการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการ กล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ด้านกายสุจริต คือ ประพฤติชอบด้วยกาย	๙๘

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๔.๑๙	ค่าความถี่ การสัมภาษณ์เชิงลึกการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการ กล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ด้านวจีสัจจริต คือ ประพฤติชอบด้วยวาจา	๑๐๒
๔.๒๐	ค่าความถี่ การสัมภาษณ์เชิงลึกการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการ กล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ด้านมโนสัจจริต คือ ประพฤติชอบด้วยใจ	๑๐๕

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
๒.๑	โครงสร้างระบบสถานศึกษา	๔๒
๒.๒	กรอบแนวคิดในการวิจัย	๕๓
๔.๑	การนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ด้านความรู้ความเข้าใจทางการเมืองประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองของ	๗๙
๔.๒	การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ด้านทัศนคติทางการเมือง	๘๓
๔.๓	การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ด้านบรรทัดฐานทางการเมือง	๘๖
๔.๔	การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ด้านค่านิยมทางการเมือง	๙๐
๔.๕	การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ด้านกายสุจริต คือ ประพฤติชอบด้วยกาย	๙๙
๔.๖	การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ด้านวจีสุจริต คือ ประพฤติชอบด้วยวาจา	๑๐๒
๔.๗	การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ด้านมโนสุจริต คือ ประพฤติชอบด้วยใจ	๑๐๖
๔.๘	องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย	๑๐๗
๔.๙	องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย	๑๐๙

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

อักษรย่อในสารนิพนธ์ฉบับนี้ ใช้อ้างอิงจากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙

การอ้างอิง ได้ระบุ เล่ม/ข้อ/หน้า หลังอักษรย่อชื่อคัมภีร์ เช่น วิ.ป. (ไทย) ๘/๓๒๗/๔๘๔ หมายความว่า พระวินัยปิฎก ปรีวาร ภาษาไทย เล่ม ๘ หน้า ๓๒๗ - ๔๘๔ ตามลำดับดังนี้

๑. คำอธิบายคำย่อชื่อคัมภีร์พระไตรปิฎก

ก. คำย่อชื่อคัมภีร์พระไตรปิฎก

คำย่อ	พระวินัยปิฎก	คำย่อชื่อคัมภีร์	ภาษา
วิ.ป. (ไทย)	= พระวินัยปิฎก ปรีวาร		(ภาษาไทย)
คำย่อ	พระสุตตันตปิฎก	คำย่อชื่อคัมภีร์	ภาษา
ที.ปา. (ไทย)	= พระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฎิกวรรค		(ภาษาไทย)
ขุ.ม. (ไทย)	= พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย มหานิทเทศ		(ภาษาไทย)

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

๑.๑.๑ ความเป็นมา

กระบวนการกล่อมเกลາทางการเมืองเป็นแบบแผนที่คนเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมความเข้มแข็งทางการเมืองของตน^๑ และกระบวนการที่บุคคลได้ความรู้หรือความคุ้นเคยกับระบบการเมืองและกระบวนการที่กำหนดลักษณะทางการเมือง การทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการของบุคคลตลอดจนลักษณะที่บุคคลมีปฏิริยาความรู้สึกต่อปรากฏการณ์ทางการเมือง^๒ ดังนั้น กระบวนการกล่อมเกลาทางการเมือง มีความสำคัญต่อการกำหนดสมาชิกของสังคมว่า จะนำไปสู่วัฒนธรรมทางการเมืองในรูปแบบใด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับโครงสร้างทางการเมืองนโยบายทางการเมืองของแต่ละประเทศ คือ อาจจะไปสู่วัฒนธรรมทางการเมืองแบบเผด็จการ หรือวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

กระบวนการเรียนรู้ในครอบครัวถือว่ามีบทบาทสำคัญในการสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง คือ ถ้าการปฏิสัมพันธ์กันของสมาชิกในครอบครัวมีลักษณะเผด็จการ สมาชิกครอบครัวก็มักจะเป็นเผด็จการไปด้วย หรือถ้ามีลักษณะเป็นประชาธิปไตย สมาชิกครอบครัวมีแนวโน้มจะมีพฤติกรรมหรือบุคลิกภาพเป็นประชาธิปไตยไปด้วย นอกจากนี้สถาบันการศึกษา สมาคมกลุ่มเพื่อน สถานที่ทำงาน หรือการนำเสนอข่าวสารทางการเมืองของสื่อสารมวลชน ก็เป็นแหล่งการเรียนรู้หรือแหล่งปลูกฝังวัฒนธรรมทางการเมืองอีกด้วย นั่นคือ หากสังคมใดต้องการให้วิถีหรือวัฒนธรรมทางสังคมเป็นประชาธิปไตยโดยสมบูรณ์ สถาบันทางสังคม เช่น สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันสื่อสารมวลชน จะต้องปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนทั้งในเรื่องของความรู้ ทัศนคติ กระบวนการคิด และวิถีการดำเนินชีวิตทั้งในครอบครัว ชุมชน องค์กร และระดับประเทศ โดยต้องเริ่มปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็ก วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ แม้กระทั่งวัยผู้สูงอายุ เพราะถ้าบุคคลทุกช่วงวัยที่เป็นสมาชิกของสังคม มีความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของประชาธิปไตย ก็จะทำให้ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม และร่วมมือกันพัฒนาสังคมให้เกิดความถูกต้อง และดำรงประโยชน์สุขของเพื่อนมนุษย์ให้อยู่ด้วยกันได้อย่างสงบสุข

^๑ พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, รัฐศาสตร์เชิงประจักษ์, (กรุงเทพมหานคร : ธนวิซการพิมพ์, ๒๕๓๑), หน้า ๖๒.

^๒ สัญญา สัญญาวิวัฒน์, สังคมวิทยาการเมือง, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : เจ้าพระยาการพิมพ์, ๒๕๓๒), หน้า ๒๐๔.

การที่ประเทศไทยมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยในบางช่วงเวลาและมีการปกครองจากการยึดอำนาจหรือการทำให้รัฐประหารสลับกันไปในช่วงเวลา ก็แสดงถึงวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนชาวไทยว่าบางครั้งก็ยอมรับในอำนาจของประชาชนหรือยอมรับการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกผู้ปกครองในระบอบประชาธิปไตย แต่บางครั้งก็ปฏิเสธผู้ปกครองที่ได้รับการเลือกตั้งจากระบอบประชาธิปไตย โดยเปลี่ยนไปยอมรับผู้ปกครองที่มาจากการกระทำรัฐประหารหรือการยึดอำนาจ นั้นแต่สำหรับประชาชนฝ่ายที่นิยมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยก็จะไม่เห็นด้วย กับการกระทำของคณะรัฐประหารซึ่งขัดกับอุดมการณ์ของหลักประชาธิปไตย วัฒนธรรมทางการเมืองแบบนี้ปรากฏอยู่ในสังคมไทยผลัดเปลี่ยนไปมาในสังคมการเมืองไทยมาโดยตลอด การพัฒนา ระบอบประชาธิปไตยในสังคมไทยให้เข้มแข็งจึงต้องพิจารณาถึงวัฒนธรรมทางการเมืองและโครงสร้างทางการเมืองด้วย^๓

๑.๑.๒ ความสำคัญของปัญหา

การกล่อมเกลາทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยนั้นจะให้เกิดความยั่งยืนได้นั้นต้องปลูกฝังความรู้ความเข้าใจและค่านิยมของประชาธิปไตยที่ถูกต้องให้แก่เยาวชนคนรุ่นใหม่ที่เป็นกำลังสำคัญของประเทศ ซึ่งกลุ่มเยาวชนมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการร่วมกันเป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตย เนื่องจากเยาวชนคนหนุ่มสาวเหล่านี้จะเติบโตเป็นพลเมืองในสังคมประชาธิปไตยต่อไป การกล่อมเกลາทางการเมืองหรือกระบวนการเรียนรู้ทางการเมืองจึงมีส่วนส่งผลต่อการสร้างเยาวชนที่กำลังจะก้าวเข้าสู่ประชาคมในสังคมให้เป็นพลเมืองในสังคมที่มีคุณภาพ ซึ่งการปลูกฝังความรู้ความเข้าใจทางการเมืองการกล่อมเกลาทางการเมืองให้กับเยาวชนจึงเป็นสิ่งที่สำคัญ เนื่องจากเยาวชนกำลังจะก้าวเข้าสู่ความเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพหรือไม่มีคุณภาพย่อมมาจากกระบวนการกล่อมเกลาทางการเมืองในช่วงเยาวชน^๔ ตามทฤษฎีกระบวนการกล่อมเกลาทางการเมืองสามารถกล่าวได้ว่ากระบวนการเรียนรู้ของเยาวชนจากอดีตถึงปัจจุบันยังมีข้อบกพร่องหรืออาจยังถูกละเลยด้วยความตั้งใจหรือไม่ก็ตาม^๕ ส่งผลให้พฤติกรรมและสำนึกทางการเมืองของเยาวชนเพิกเฉยต่อสถานการณ์ที่เป็นจริงในสังคม

กระบวนการอบรมกล่อมเกลาทางการเมืองให้เยาวชนได้เป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยในสังคมไทยและมีลักษณะที่พึงประสงค์ของเยาวชนพลเมืองไทยที่ดีที่มุ่งให้เกิดขึ้น

^๓ ชำนาญ จันทรเรือง, วัฒนธรรมทางการเมืองของไทย, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://prachatai.com/journal/2016/05/65728> [๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓].

^๔ วัชรินทร์ ชาญศิลป์, “ปัจจัยที่มีผลต่อการอบรมกล่อมเกลาทางการเมืองของเยาวชนไทย”, รายงานการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๖๒) : ๔.

^๕ ชโลบล ชัยนิคม, “การกล่อมเกลาทางการเมือง และทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของ นักศึกษาวชิรรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์”, รายงานการวิจัย, (เพชรบูรณ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๕๘), หน้า ๖๗.

สอดคล้องงานวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการอบรมกล่อมเกลาทางการเมืองของเยาวชนไทย^๖ พบว่า เยาวชนส่วนใหญ่ได้รับการกล่อมเกลาทางการเมืองจากครอบครัว สถาบันการศึกษา ศาสนา เพื่อน สื่อมวลชน และพรรคการเมือง ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดเห็นต่อการกล่อมเกลาทางการเมือง ต้องการให้พรรคการเมืองยึดกฎหมายและปฏิบัติธรรมกฎหมายเพื่อเป็นประโยชน์ที่ดีต่อเยาวชน จากสภาพและความต้องที่ผ่านมาการอบรมกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนในสถานศึกษาเริ่มมีมากยิ่งขึ้นเนื่องจากสถาบันการศึกษาสร้างความเข้าใจตระหนักถึงยึดมั่นต่อความถูกต้องคุณงามความดี มากกว่าผลประโยชน์ส่วนตนทั้งยังส่งเสริมเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ในการทำกิจกรรมต่างในทางการเมือง ดังนั้นกระบวนการกล่อมเกลาทางการเมืองในสถานศึกษาจึงมีความสำคัญต่อนักเรียนเป็นอย่างมากเนื่องจากการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองผ่านโทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต ช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อความคิดเห็นของนักเรียนในสถานศึกษา

การนำหลักธรรมมาประยุกต์ให้เกิดกระบวนการกล่อมเกลาทางการเมืองนั้นจะต้องให้เห็น มุมมองในการพูดคุยกับนักเรียนการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การประยุกต์นำหลักธรรมมาพูดคุยเนื่องจากเป็นเรื่องละเอียดอ่อนหากมีการอบรมกล่อมเกลาทางการเมืองโดยนำหลักสุจริตธรรมมาเชื่อมโยงให้เกิดความเชื่อความเข้าใจของแต่ละบุคคลได้ กล่าวคือ สุจริต หมายถึง ประพฤติชอบ ประพฤติในทางที่ถูกต้อง ตรงข้ามกับคำว่า ทุกจริต เช่น เขาทำมาหากิน ด้วยความสุจริตชีวิตจึงเต็มไปด้วยความสุขกายสบายใจ ธุรกิจที่สุจริตย่อมอยู่คงทนมากกว่าธุรกิจที่ ทุกจริต ในการใช้สื่อทางอินเทอร์เน็ตทุกคนควรเผยแพร่ข้อความหรือรูปภาพโดยสุจริต คำว่า สุจริต มักใช้ควบคู่กับคำว่าซื่อสัตย์ เป็น ซื่อสัตย์สุจริต เช่น กฎหมายกำหนดให้ข้าราชการพลเรือนต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เทียงธรรมขยันหมั่นเพียร และดูแลเอาใจใส่รักษาประโยชน์ของทางราชการ^๗ ดังนั้นหลักสุจริต ๓ จึงประกอบด้วย กายสุจริต ประพฤติชอบด้วยกาย วาจาสุจริต ประพฤติชอบด้วยวาจา มโนสุจริต ประพฤติชอบด้วยใจ^๘

ดังนั้น จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาวิจัยการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนในสังกัดโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งจะเป็นสิ่งที่ช่วยกระตุ้นอบรมการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียน และการบูรณาการหลักพุทธธรรมที่ส่งผลต่อการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนไทยในปัจจุบันอันจะส่งผลต่อนักเรียนในการเรียนรู้การกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนต่อไป

^๖ วรรินทร์ ชาญศิลป์, “ปัจจัยที่มีผลต่อการอบรมกล่อมเกลาทางการเมืองของเยาวชนไทย”, วารสาร รัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๑ (มกราคม – มิถุนายน ๒๕๖๒) : ๒.

^๗ สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, (กรุงเทพมหานคร : ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๕๖), หน้า ๑๒๐๒.

^๘ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์, พิมพ์ครั้งที่ ๒๑, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท สำนักพิมพ์เพ็ทแอนด์โฮม จำกัด, ๒๕๕๖), หน้า ๔๕๖.

๑.๒ คำถามการวิจัย

๑.๒.๑ การกล่อมเกลາทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ อยู่ระดับใด

๑.๒.๒ หลักสุจริตธรรมกับการกล่อมเกลາทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ มีความสัมพันธ์กันหรือไม่ อย่างไร

๑.๒.๓ การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลາทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ควรเป็นอย่างไร

๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๓.๑ เพื่อศึกษาระดับการกล่อมเกลາทางการเมืองของนักเรียนสังกัดโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

๑.๓.๒ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสุจริต ๓ กับการกล่อมเกลາทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

๑.๓.๓ เพื่อนำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลາทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

วิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลາทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ” ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตด้านเนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลາทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ดังนี้

๑) ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่

๑.๑) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา

๑.๒) หลักสุจริต ๓ ได้แก่ ๑) กายสุจริต ประพฤติชอบด้วยกาย ๒) วาจาสุจริต ประพฤติชอบด้วยวาจา ๓) มโนสุจริต ประพฤติชอบด้วยใจ^๔

^๔ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์, หน้า ๔๕๖.

๒) ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ การกล่อมเกลາทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ประกอบด้วย ๑) ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ๒) ทักษะคิดทางการเมือง ๓) บรรทัดฐานทางการเมือง ๔) ค่านิยมทางการเมือง^{๑๐}

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านประชากร และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๑) ประชากร ได้แก่ นักเรียนที่มีอายุตั้งแต่ ๑๒ - ๑๘ ปี โรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน ๓๘๑ คน^{๑๑}

๒) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๑๐ รูปหรือคน ได้แก่

๒.๑) นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนา	จำนวน ๒ รูป
๒.๒) นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐศาสตร์	จำนวน ๒ คน
๒.๓) ผู้บริหารโรงเรียน	จำนวน ๒ คน
๒.๔) ผู้ปกครองนักเรียน	จำนวน ๔ คน

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ซึ่งใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเริ่มตั้งแต่ เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ ถึง กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๗ รวมเป็นระยะเวลา ๑๒ เดือน

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

๑.๕.๑ หลักสุจริต ๓ มีความสัมพันธ์กับการกล่อมเกล่าทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

๑.๕.๒ หลักกายสุจริต มีความสัมพันธ์กับการกล่อมเกล่าทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

๑.๕.๓ หลักวาจาสุจริต มีความสัมพันธ์กับการกล่อมเกล่าทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

๑.๕.๔ หลักมโนสุจริต มีความสัมพันธ์กับการกล่อมเกล่าทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

^{๑๐} สิทธิพันธ์ พุทธหนุน, ทฤษฎีพัฒนาการเมือง, พิมพ์ครั้งที่ ๘, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๔), หน้า ๕๔

^{๑๑} โรงเรียนวัดมหาพุทธาราม, บัญชีรายชื่อนักเรียนที่ขอรับอุดหนุนเป็นรายบุคคล ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๖, (ศรีสะเกษ : โรงเรียนวัดมหาพุทธาราม, ๒๕๖๖), หน้า ๑๑-๒๑.

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๖.๑ การประยุกต์ หมายถึง เป็นการนำเอาเทคนิควิธีการต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้วมาบูรณาการกันหรือการพัฒนาเทคนิควิธีการขึ้นมาใหม่เพื่อสามารถทำให้การปฏิบัติงานการกล่อมเกลாதองการเมืองในสถาบันศึกษาจึงมีความสำคัญต่อนักเรียนเป็นอย่างมากเนื่องจากการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองผ่านโทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต ช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ

๑.๖.๒. หลักพุทธธรรม หมายถึง หลักสุจริต ๓ ไปประยุกต์ใช้กับการกล่อมเกลาทองการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่ หลักสุจริต ๓ ประกอบด้วย

๑) กายสุจริต หมายถึง การประพฤติชอบด้วยกาย และงดงามทางกายโดยดเว้นจากการไม่เบียดเบียน และฆ่าสัตว์ การไม่แย่งชิง คดโกง ยักยอก และลักพาสิ่งของที่เจ้าของมิได้อนุญาต และการประพฤติผิดในเรื่องกามคุณจนขาดความสำรวมระวัง

๒) วาจาสุจริต หมายถึง การประพฤติชอบด้วยวาจา และงดงามทางวาจา โดยการงดเว้นจากการพูดเท็จ และบิดเบือนเพื่อให้มา หรือให้บุคคลอื่นในทางที่ผิด การพูดจาเหน็บแนม และส่อเสียดบุคคลอื่น การพูดคำหยาบคายเพื่อให้อื่นเจ็บใจ และการพูดจาเพื่อเจ้าหาสาระมิได้จากการพูดเหล่านั้น

๓) มโนสุจริต หมายถึง การประพฤติชอบด้วยใจ และงดงามทางจิตใจ โดยการไม่เพ่งเล็งที่จะแสวงหาช่องทางเพื่อให้ทรัพย์สินสมบัติของคนอื่น การไม่ผูกพยาบาทจองเวรคนอื่น และการมีความคิดในทางที่ถูกต้องเหมาะสม มีปัญญาคิดพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ตามความเป็นจริง

๑.๖.๓ การกล่อมเกลาทองการเมือง หมายถึง การกล่อมเกลาทองการเมือง เป็นการนำมาซึ่งวัฒนธรรมทางการเมืองแก่ประชาชนในระบบการเมือง โดยเป็นกระบวนการสร้างและการถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมือง การกล่อมเกลาทองการเมืองจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง หรือทำให้เกิดการถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมืองอย่างใดอย่างหนึ่งของระบบการเมือง ที่ได้รับจากประสบการณ์ทางการเมืองที่แตกต่างกันในแต่ละช่วงเวลา ซึ่งจะช่วยรักษาวรรณธรรมทางการเมืองเดิมเอาไว้ หรือนำมาซึ่งความเปลี่ยนแปลงไปจากวัฒนธรรมทางการเมืองเดิม หรือก่อให้เกิดการก่อตัวของวัฒนธรรมทางการเมืองใหม่ขึ้นมาก็ได้ ระบบการเมืองกระบวนการเรียนรู้หรือการกล่อมเกลาทองการเมือง จัดเป็นหน้าที่หนึ่งในระบบการเมือง โดยเป็นหน้าที่นำเข้าสู่ระบบการเมือง ซึ่งทำหน้าที่บำรุงรักษาระบบให้คงอยู่ ในแต่ละระบบการเมือง จะมีการสืบทอดวัฒนธรรมและโครงสร้างของระบบการเมืองอยู่ตลอดเวลา การปลูกฝังให้เยาวชนเกี่ยวกับการปกครองทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ด้านทัศนคติทางการเมือง ด้านบรรทัดฐานทางการเมือง ด้านค่านิยมทางการเมือง

๑) ด้านความรู้ความเข้าใจทางการเมือง หมายถึง มีความรู้ในหลักประชาธิปไตยในประเด็นการเมือง มีสิทธิทางการเมืองในการรับฟังความคิดเห็นแตกต่างจากบุคคลอื่น และสามารถวิพากษ์วิจารณ์นโยบายทางการเมืองของพรรคการเมืองต่าง ๆ ได้

๒) ด้านทัศนคติทางการเมือง หมายถึง มีทัศนคติในเรื่องหลักประชาธิปไตยยอมรับในหลักประชาธิปไตยของผู้อื่นที่มีความเห็นแตกต่างกัน และยึดหลักในเรื่องนิติรัฐ มีทัศนคติในเรื่องนโยบายทางการเมืองของทุกพรรคการเมือง

๓) ด้านบรรทัดฐานทางการเมือง หมายถึง การเลือกตั้งที่มีอิสระและเป็นหน้าที่ของพลเมืองทุกคนมีโอกาสที่จะเลือกผู้แทนของตนรวมถึงการยึดหลักนิติรัฐมีความรับผิดชอบตรวจสอบได้และโปร่งใส โดยต้องยึดหลักประชาธิปไตย และการเลือกตั้งโดยใช้เหตุผลมากกว่าความรู้สึก

๔) ด้านค่านิยมทางการเมือง หมายถึง หลักการและความเชื่อที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและพฤติกรรมในระบบการเมือง ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการกำหนดวิธีการดำเนินการและความสัมพันธ์ในสังคม โดยค่านิยมเหล่านี้สิทธิและเสรีภาพของประชาชนในการแสดงความคิดเห็น การเลือกทางเลือกชีวิต และการมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมือง โดยเน้นการเคารพสิทธิของแต่ละบุคคล

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ได้ความรู้เกี่ยวกับระดับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

๑.๗.๒ ได้ความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างหลักสุจริต ๓ กับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

๑.๗.๓ ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

๑.๗.๔ ผลวิจัยที่ได้สามารถนำไปเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และใช้เป็นประโยชน์ต่อการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดอื่น ๆ

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ” มีวัตถุประสงค์ คือ ๑) เพื่อศึกษาการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ๒) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสุจริตธรรมกับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ๓) เพื่อนำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งผู้วิจัยได้มีการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้ทำการทบทวนวรรณกรรมเพื่อใช้ในการศึกษา ดังต่อไปนี้

๒.๑ หลักสุจริต ๓

๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการประยุกต์

๒.๓ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมือง

๒.๔ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับประชาธิปไตย

๒.๕ ข้อมูลบริบทเรื่องที่วิจัย

๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ หลักสุจริต ๓

หลักสุจริต ๓ ประกอบด้วยความประพฤติดีประพฤติชอบ คือ กายสุจริต ความสุจริตทางกาย ทำสิ่งที่ตั้งามถูกต้องประพฤติชอบด้วยกาย วาจาสุจริต ความสุจริตทางวาจา พูดสิ่งที่ตั้งามถูกต้องประพฤติชอบด้วยวาจา และ มโนสุจริต ความสุจริตทางใจ คิดสิ่งที่ตั้งามถูกต้องประพฤติชอบด้วยใจ การเมืองโดยใช้การคิดแผนกศีลธรรม แสดงถึงคุณลักษณะทางบวก และคุณธรรม อาทิ ความซื่อสัตย์สุจริต ความจริงใจ และความตรงไปตรงมาในการรับรู้ต่าง ๆ ด้านการเมือง

หลักสุจริต ๓ หมายถึง หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่ต้องการให้ทุกคนประพฤติปฏิบัติชอบ ทางกาย ทางวาจาและทางใจ จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทางวิชาการ ความหมายของสุจริตในพุทธศาสนานั้นมีคำที่ใช้กันอยู่หลายอย่างที่ปรากฏในที่หลายแห่ง ดังนี้

๒.๑.๑ ความหมายของสุจริต ๓

คำว่า สุจริต คือ การปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เทียงธรรมขยันหมั่นเพียร และดูแลเอาใจใส่รักษาประโยชน์ของทางราชการ หรือการประพฤติปฏิบัติที่สุจริตทางกาย ทางใจ ทางวาจา ดังนี้

๑) ความหมายของสุจริตตามพุทธพจน์

ในลักขณสูตร พระพุทธเจ้าได้แสดงความสุจริตแก่ภิกษุทั้งหลายว่า ภิกษุทั้งหลาย ในชาติก่อน ภพก่อน กำเนิดก่อน ตถาคตเกิดเป็นมนุษย์สมათานในกุศลธรรม สมათานมั่นคงในกายสุจริต (ประพฤติชอบด้วยกาย), ในวจีสุจริต (ประพฤติชอบด้วยวาจา) ในมโนสุจริต (ประพฤติชอบด้วยใจ), ในการจำแนกทาน ในการสมათานศีล ในการรักษาอุโบสถ ในความเกื้อกูลมารดา ในความเกื้อกูลบิดา ในความเกื้อกูลสมณะ ในความเกื้อกูลพราหมณ์ในความประพฤติอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่ในตระกูลและในกุศลธรรมอันยิ่งอื่น ๆ อีก เพราะตถาคตได้ทำสังสมพอกพูนกรรมนั้น ทำกรรมนั้นให้ไพบูรณ์แล้ว หลังจากตายแล้วตถาคตจึงไปเกิดในสุคติโลกสวรรค์ครอบงำเทพเหล่าอื่นในเทวโลกนั้นด้วยฐานะ ๑๐ คือ อายุทิพย์ วรรณะทิพย์ สุขทิพย์ ยศทิพย์ ความเป็นใหญ่ทิพย์ รูปทิพย์ เสียงทิพย์ กลิ่นทิพย์ รสทิพย์ โภกฐิพย์พะทิพย์ จูติจากเทวโลกนั้นแล้ว มาสู่ความเป็นอย่างนี้^๑

ในลักขณสูตร พระพุทธเจ้า ได้แสดงลักษณะของความประพฤติสุจริตแก่ภิกษุทั้งหลายว่าภิกษุทั้งหลาย ในชาติก่อน ภพก่อน กำเนิดก่อน ตถาคตเกิดเป็นมนุษย์เป็นผู้นำของคนหมู่มากในกุศลธรรม เป็นประมุขของคนหมู่มากในกายสุจริต ในวจีสุจริต ในมโนสุจริต ในการจำแนกทาน ในการสมათานศีล ในการรักษาอุโบสถ ในความเกื้อกูลมารดา ในความเกื้อกูลบิดา ในความเกื้อกูลสมณะ ในความเกื้อกูลพราหมณ์ในความประพฤติอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่ในตระกูลและในกุศลธรรมอันยิ่งอื่น ๆ อีกเพราะตถาคตได้ทำสังสมพอกพูนกรรมนั้น ฯลฯ จูติจากเทวโลกนั้นแล้วมาสู่ความเป็นอย่างนี้ได้ลักษณะมหาบุรุษนี้คือ มีพระเศียรดุจประดับด้วยกรอบพระพักตร์^๒

^๑ ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๐๑/๑๖๓-๑๖๔.

^๒ ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๓๐/๑๘๗.

๒) ความหมายของสุจริตตามคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท

ในสัตตการ ได้แสดงความหมายของสุจริตว่า หมู่สัตว์ที่ประกอบด้วย กายสุจริต วจิตสุจริต มโนสุจริตไม่กล่าวร้ายพระอริยะ มีความเห็นชอบ ชักชวนผู้อื่นให้ทำกรรมตามความเห็นชอบสัตว์เหล่านั้นหลังจากตายแล้วไปบังเกิดในสุคติโลกสวรรค์^๓

ในอัครัญสูตร ได้แสดงเรื่องการประพาสสุจริตเป็นต้นว่า แม้กษัตริย์ผู้ประพาสกายสุจริต วจิตสุจริต มโนสุจริต มีความเห็นชอบ และชักชวนผู้อื่นให้ทำกรรมตามความเห็นชอบ เพราะการชักชวนผู้อื่นให้ทำกรรมตามความเห็นชอบ หลังจากตายแล้วจะไปเกิดในสุคติโลกสวรรค์แม้พราหมณ์. แม้แพศย์. แม่สุทร. แม่สมณะผู้ประพาสกายสุจริต วจิตสุจริต มโนสุจริต มีความเห็นชอบ และชักชวนผู้อื่นให้ทำกรรมตามความเห็นชอบ เพราะการชักชวนผู้อื่นให้ทำกรรมตามความเห็นชอบ หลังจากตายแล้วจะไปเกิดในสุคติโลกสวรรค์^๔ ในปุราณสุตตนิเทศ ได้แสดงเรื่องการสำรวจว่า คำว่า บุคคลเป็นผู้สำรวจว่าจានั้นแล ชื่อว่าเป็นมุนีอธิบายว่า ภิกษุในธรรมวินัยนี้ละการกล่าวเท็จ เว้นขาดจากการกล่าวเท็จได้แล้ว คือเป็นคนพูดจริงตั้งมั่นในความสัตย์ มีถ้อยคำมั่นคง เชื่อถือได้ไม่กล่าวคำหลอกลวง ชาวโลกจะวาจาสา่อเสียได้ เว้นขาดจากวาจาสา่อเสียได้แล้ว ฟังจากข้างนี้แล้ว ไม่ไปบอกข้างโน้น เพื่อทำลายคนหมู่นี้ฟังจากข้างโน้นแล้ว ไม่ไปบอกข้างนี้เพื่อทำลายคนหมู่นี้ เป็นผู้สมานคนที่แตกแยกกัน หรือส่งเสริมคนที่มิประโยชน์ร่วมกัน มีความสามัคคีเป็นที่ชื่นชม ยินดีในความสามัคคีชื่นเรียงในสามัคคีธรรม เป็นผู้กล่าววาจาก่อให้เกิดความสามัคคีละวาจาหยาบ เว้นขาดจากวาจาหยาบได้แล้ว วาจาใดไร้โทษ สบายหูน่ารัก จับใจ แบบชาวเมือง คนส่วนใหญ่ชอบใจ พอใจ ก็กล่าววาจาเช่นนั้น ละการพูดเพื่อเจ้อ เว้นขาดจากการพูดเพื่อเจ้อได้แล้ว พูดถูกเวลา พูดจริง พูดอิงอรรถ พูดอิงธรรม พูดอิงวินัยกล่าววาจาเป็นหลักฐาน มีที่อ้างอิง มีต้นมีปลาย ประกอบด้วยประโยชน์ตามกาลอันสมควร ประกอบด้วยวจีสุจริต ๔ กล่าววาจาปราศจากโทษ ๔ สถาน เป็นผู้งดแล้ว งดเว้นแล้ว เว้นขาดแล้ว ออกแล้ว สลัดออกแล้ว หลุดพ้นแล้ว ไม่เกี่ยวข้องกับแล้วกับเดรัจฉานกถา ๓๒ ประการ มีใจเป็นอิสระ (จากกิเลส) อยู่ ภิกษุย่อมกล่าวกถาวัตถุ ๑๐ ประการ คือ

- ๑) ย่อมกล่าวอับปิฉณกถา (ถ้อยคำที่ชักนำให้มีความปรารถนาน้อย)
- ๒) สันตฎฐิกกถา (ถ้อยคำที่ชักนำให้มีความสันโดษ)
- ๓) ปวิเวกกถา (ถ้อยคำที่ชักนำให้มีความสงัดกายใจ)
- ๔) อสังสัคคกถา (ถ้อยคำที่ชักนำให้ไม่คลุกคลีด้วยหมู่)
- ๕) วิริยารัมภกถา (ถ้อยคำที่ชักนำให้มุ่งมั่นหาความเพียร)
- ๖) สีสกถา (ถ้อยคำที่ชักนำให้ตั้งอยู่ในศีล)

^๓ วิ.ป. (ไทย) ๘/๓๒๗/๔๘๔.

^๔ ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๑๓๖/๑๐๐.

- ๗) สมาธิภา (ถ้อยคำที่ชักนำให้ทำจิตมั่น)
 ๘) ปัญญาภา (ถ้อยคำที่ชักนำให้เกิดปัญญา)
 ๙) วิมุตติภา (ถ้อยคำที่ชักนำให้ทำใจให้พ้นจากกิเลสและความทุกข์)
 ๑๐) วิมุตติญาณทัสสนภา (ถ้อยคำที่ชักนำให้สนใจและเข้าใจเรื่องความรู้ความเห็น

ในภาวะที่หลุดพ้นจากกิเลสและความทุกข์) ย่อมกล่าวสติปัญญานภา สัมมปปธานภา อิทธิบาทภา อินทริยภา พลกภา โพชฌงค์ภา มัคคกภา ผลกภา นิพพานภา คำว่า ผู้สำรวมวาจา ได้แก่ผู้สำรวม เครื่องครัด คัมครอง ปกปัก รักษาสังวร สงบ^๕

๓) คัมภีร์อิทธิธำมณูปติปิภา ได้ให้ความหมายของสุจริตว่า คำว่า สุจริต คือ (สุ+จร จรณ+อิ+ต) บุญ, กุศล, ความสุจริต, กรรมดี. สุนทรจริณมสุธา ติสฺสุริตฺตกรรมที่มีการประพฤติดีที่ชื่อว่าสุจริต. โส กาเยน สุจริตฺตจิตฺตวา วาจาเยน สุจริตฺตจิตฺตวา มโนสาสุริตฺตจิตฺตวา กายสุส เกทา ปรมมรณาสุคตีสคฺคโลกิ อุปปชเชยฺยเทวานันตาวตังสํ สหพุตฺเตหาประพฤติกายสุจริต วจิสฺสุริต มโนสุจริตแล้ว หลังจากตายไป จะพึงเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์ร่วมกับเทวดาชั้นดาวดึงส์^๖

คำว่า สุจริต แปลว่า ความประพฤติดี, ประพฤติชอบ, ประพฤติถูกต้องตามคลองธรรม มี๓ อย่าง คือ

- ๑) กายสุจริต ประพฤติชอบด้วยกาย
- ๒) วจิสฺสุริต ประพฤติชอบด้วยวาจา
- ๓) มโนสุจริต ประพฤติชอบด้วยใจ^๗

ความหมายของสุจริต แปลว่า สุจริต ความสุจริต ความประพฤติดี สุนทรจริณมสุธา ติสฺสุริต กรรมที่มีการประพฤติดี (สุ+จริต)^๘ ความหมายของ คำว่า สุจริต หมายถึง ประพฤติชอบ ประพฤติในทางที่ถูกต้อง ตรงข้ามกับคำว่า ทุกจริต เช่น เขาทำมาหากินด้วยความสุจริตชีวิตจึงเต็มไปด้วยความสุขกายสบายใจ ธุรกิจที่สุจริตย่อมอยู่คงทนมากกว่าธุรกิจที่ทุจริต ในการใช้สื่อทางอินเทอร์เน็ตทุกคนควรเผยแพร่ข้อความหรือรูปภาพโดยสุจริต คำว่า สุจริต มักใช้ควบคู่กับคำว่า

^๕ ขุ.ม. (ไทย) ๒๙/๘๕/๒๕๗.

^๖ พระมหาโมคัลลานเถระ, “คัมภีร์อิทธิธำมณูปติปิภา”, แปลโดยพระมหาสมปอง มุทิโต, คัมภีร์อิทธิธำมณนา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ธรรมสภา, ๒๕๔๒), หน้า ๑๓๒ – ๑๓๓.

^๗ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์, พิมพ์ครั้งที่ ๒๑, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทสำนักพิมพ์แพรวแอนดริส จำกัด, ๒๕๕๖), หน้า ๔๕๖.

^๘ พระมหาโพธิวงศาจารย์ (ทองดี สุรเตโช) ป.ธ.๙, ราชบัณฑิต, ศัพท์วิเคราะห์พจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสน์, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เลี้ยงช้าง, ๒๕๕๘), หน้า ๙๕๓.

ชื่อเสียง เป็น ชื่อสัตย์สุจริต เช่น กฎหมาย กำหนดให้ข้าราชการพลเรือนต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพียงธรรมขยันหมั่นเพียร และดูแลเอาใจใส่รักษาประโยชน์ของทางราชการ^๙

๔) ความหมายของสุจริตตามทัศนะของนักปราชญ์

ในหนังสือเรื่อง “หลักพระพุทธศาสนา” ว่า การประกอบความดี (สุจริต) หมายถึงการประกอบกระทำในปัจจุบัน ถ้าประกอบกระทำกรรมที่ดีที่ชอบอยู่ในปัจจุบัน กรรมชั่วที่ทำไว้ในอดีตก็อาจจะส่งผลลงได้แต่ถ้าในปัจจุบันประกอบกรรมชั่วเสียหาก็จะตัดผลของกรรมดีที่เคยทำมาแล้ว ด้วย เหมือนอย่างข้าราชการที่ทำงานโดยสุจริต แต่มาทำทุจริตขึ้นก็ตัดผลของกรรมดีที่เคยทำมา ในเมื่อการทำทุจริตในหน้าที่นั้นปรากฏขึ้น^{๑๐} ในหนังสือเรื่อง “คนไทยหลงทางหรือไร” เกี่ยวกับการประพฤติสุจริตว่าพระพุทธศาสนาให้ถือการกระทำของเราเป็นหลัก ส่วนฤทธิ์หรือเทพเจ้านั้นจะมาเป็นตัวประกอบหรือช่วยเสริมการกระทำของเรา^{๑๑}

สรุปได้ว่า การรับรู้ทางการเมืองต้องใช้ความซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง แง่มุมหนึ่งของการรับรู้ทางการเมืองโดยใช้การคิดแผนกศีลธรรม แสดงถึงคุณลักษณะทางบวก และคุณธรรม อาทิ ความซื่อสัตย์สุจริต ความจริงใจ และความตรงไปตรงมาในการรับรู้ต่าง ๆ ด้านการเมือง พร้อมด้วยความประพฤติตรงตลอดจนการงดเว้นการโกหก การคดโกง หรือการลักขโมย เป็นต้น ยิ่งไปกว่านั้นความซื่อสัตย์ยังหมายถึงความน่าไว้วางใจ ความภาคภูมิใจความเป็นธรรมและความบริสุทธิ์ใจอีกด้วยหลายเชื้อชาติและวัฒนธรรมของแต่ละศาสนาให้ค่าความซื่อสัตย์เป็นอย่างมาก การรับรู้ทางการเมืองโดยการใช้จิตวิภาควิจารณ์วิเคราะห์จากการพิจารณาของนักการเมือง ความซื่อสัตย์หมายถึงแง่มุมหนึ่งของคุณธรรมที่กั้นการเมือง แสดงถึงคุณลักษณะทางบวกและคุณธรรมในการสื่อสารของตน อาทิ การรับรู้ทางการเมืองด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ความจริงใจ และความตรงไปตรงมา พร้อมด้วยความประพฤติตรง ตลอดจนการงดเว้นการโกหก การคดโกง หรือการลักขโมยเสี่ยงเลือกตั้ง เป็นต้น ยิ่งไปกว่านั้นการรับรู้ทางการเมืองโดยการใช้ความซื่อสัตย์ยังหมายถึงความน่าไว้วางใจ ความภาคภูมิใจความเป็นธรรมและความบริสุทธิ์ใจอีกด้วย

^๙ สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, (กรุงเทพมหานคร : ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๕๖), หน้า ๑๒๐๒.

^{๑๐} สมเด็จพระญาณสังวรสมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายก (เจริญ สุวฑฺฒโน), **หลักพระพุทธศาสนา**, พิมพ์ครั้งที่ ๑๐, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สุวิวัฒน์, ๒๕๕๒), หน้า ๑๖๒.

^{๑๑} พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต), **คนไทยหลงทางหรือไร**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๒๘), หน้า ๖๔.

ตารางที่ ๒.๑ หลักสุจริต ๓

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๐๑/๑๖๓-๑๖๔.	พระพุทธเจ้าได้แสดงความสุขจิตแก่ภิกษุทั้งหลายว่า ภิกษุทั้งหลาย ในชาติก่อน ภพก่อน กำเนิดก่อน ตถาคตเกิดเป็นมนุษย์สมათานในกุศลธรรม สมათานมั่นคงในกายสุจริต(ประพฤติชอบด้วยกาย) ในวจีสุจริต (ประพฤติชอบด้วยวาจา) ในมโนสุจริต (ประพฤติชอบด้วยใจ)
ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๓๐/๑๔๗.	ในการจำแนกทาน ในการสมათานศีล ในการรักษาอุโบสถ ในความเกื้อกูลมารดา ในความเกื้อกูลบิดา ในความเกื้อกูลสมณะ ในความเกื้อกูลพราหมณ์ในความประพฤติอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่ในตระกูลและในกุศลธรรมอันยิ่งอื่นๆ อีก เพราะตถาคตได้ทำสังสมพอกพูนกรรมนั้น ฯลฯ จุติจากเทวโลกนั้นแล้วมาสู่ความเป็นอย่างนี้ได้ ลักษณะมหาบุรุษนี้คือ มีพระเศียรดุจประดับด้วยกรอบพระพักตร์
วิ.ป. (ไทย) ๘/๓๒๗/๔๘๔.	หมู่สัตว์ที่ประกอบด้วย กายสุจริต วจีสุจริตมโนสุจริต ไม่กล่าวร้ายพระอริยะ มีความเห็นชอบ ชักชวนผู้อื่นให้ทำกรรมตามความเห็นชอบ สัตว์เหล่านั้นหลังจากตายแล้วไปบังเกิดในสุคติโลกสวรรค์
ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๑๓๖/๑๐๐	แม้กษัตริย์ผู้ประพฤติกายสุจริต วจีสุจริตมโนสุจริต มีความเห็นชอบ และชักชวนผู้อื่นให้ทำกรรมตามความเห็นชอบ เพราะการชักชวนผู้อื่นให้ทำกรรมตามความเห็นชอบ หลังจากตายแล้วจะไปเกิดในสุคติโลกสวรรค์แม้พราหมณ์. แม้แพศย์. แม้ศูทร. แม้สมณะผู้ประพฤติกายสุจริต วจีสุจริต มโนสุจริต มีความเห็นชอบ และชักชวนผู้อื่นให้ทำกรรมตามความ

ตารางที่ ๒.๑ หลักสุจริต ๓ (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
พ.ม. (ไทย) ๒๙/๘๕/๒๕๗	เห็นชอบ เพราะการชักชวนผู้อื่นให้ทำกรรมตามความเห็นชอบ หลังจากตายแล้วจะไปเกิดในสุคติโลกสวรรค์
คัมภีร์อิทธิฐานปปีทีปิกา	บุคคล เป็นผู้สำรวจมาจានันแล ชื่อว่าเป็นมุนีอธิบายว่า ภิกษุในธรรมวินัยนี้ละการกล่าวเท็จ เว้นขาดจากการกล่าวเท็จได้แล้ว คือเป็นคนพูดจริงตั้งมั่นในความสัตย์มีถ้อยคำมั่นคง เชื่อถือได้
พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต)	บุญ, กุศล, ความสุจริต, กรรมดีกรรมที่มีการประพฤติที่ดีชื่อว่าสุจริต. ประพฤติกายสุจริต วจีสุจริตมโนสุจริตแล้ว หลังจากตายไป จะพึงเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์ร่วมกับเทวดาชั้นดาวดึงส์
พระมหาโพธิวงศาจารย์	สุจริต แปลว่า ความประพฤติดี, ประพฤติชอบ, ประพฤติถูกต้องตามคลองธรรม มี ๓ อย่าง คือ กายสุจริต วจีสุจริตและมโนสุจริต
พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน	สุจริต หมายถึง ความสุจริต ความประพฤติดี
สมเด็จพระญาณสังวรสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (เจริญ สุวฑฺฒโน)	กรรมที่มีการประพฤติดี คำว่า สุจริต หมายถึง ประพฤติชอบประพฤติในทางที่ถูกต้อง
สมเด็จพระญาณสังวรสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (เจริญ สุวฑฺฒโน)	การประกอบความดี (สุจริต) หมายถึงการประกอบกระทำในปัจจุบัน ถ้าประกอบกระทำกรรมที่ดีที่ชอบอยู่ในปัจจุบัน กรรมชั่วที่ทำไว้ในอดีตก็อาจจะรับผลลงได้แต่ถ้าในปัจจุบันนี้ ประกอบกรรมชั่วเสียหายก็จะตัดผลของกรรมดีที่เคยทำมาแล้วด้วย
พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต)	การประพฤติกายสุจริต ว่า พระพุทธศาสนาให้ถือการกระทำของเราเป็นหลัก ส่วนฤทธิ์หรือเทพเจ้านั้น จะมาเป็นตัวประกอบหรือช่วยเสริมการกระทำของเรา

๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการประยุกต์

การนำเอาเทคนิควิธีการต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้วมาบูรณาการกันหรือการพัฒนาเทคนิควิธีการขึ้นมาใหม่เพื่อสามารถทำให้การปฏิบัติงานการกล่อมเกลางานในเมืองในสถาบันศึกษาจึงมีความสำคัญต่อนักเรียนเป็นอย่างมากเนื่องจากการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองผ่านโทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต ช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ ดังนี้

คำว่า “ประยุกต์” เป็นการนำความรู้ในวิทยาการต่าง ๆ มาปรับใช้ให้เป็นประโยชน์ เช่น วิทยาศาสตร์ประยุกต์ เป็นต้น^{๑๒} ซึ่งเป็นการประยุกต์เป็นการนำเอาเทคนิควิธีการต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้วมาบูรณาการกันหรือเป็นการพัฒนาเทคนิควิธีการขึ้นมาใหม่เพื่อสามารถทำให้การปฏิบัติงานนั้นครอบคลุมประเด็นในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้^{๑๓} และ การประยุกต์ใช้ คือ การปรับประยุกต์ทฤษฎีเข้ากับการปฏิบัติในการบริหารเป็นแนวทางในการปรับใช้ทฤษฎีเพื่อประโยชน์ในทางปฏิบัติของผู้บริหาร^{๑๔} ดังนั้นการนำบางสิ่งมาใช้ประโยชน์ โดยปรับใช้อย่างเหมาะสมกับสถานะที่เฉพาะกับสถานะที่เฉพาะเจาะจง ซึ่งบางสิ่งที่นำมาใช้ประโยชน์นั้น อาจเป็นทฤษฎี หลักการ แนวคิด ความรู้เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งและนำมาใช้ประโยชน์ได้จริงในภาคปฏิบัติทั้งการแก้ไขปัญหา และการพัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ โดยใช้ให้เข้ากับบริบทแวดล้อมที่เป็นอยู่อย่างเหมาะสม เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่เฉพาะเจาะจง นอกจากนี้ความสามารถในการนำบางสิ่งบางอย่างมาปรับใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับบริบทสภาพแวดล้อม และเวลาในขณะปฏิบัติเพื่อบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ การประยุกต์อาจจะทำให้เกิดการประยุกต์ใช้ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งอาจเกี่ยวกับการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ โดยทิศทางใหม่ ทั้งนี้อาจไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งใหม่ทั้งหมดแต่เป็นการพยายามคิด เพื่อหาทางใช้ประโยชน์ของสิ่งที่มีอยู่มากกว่าเดิมเพื่อใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่ามากที่สุด^{๑๕}

นอกจากนี้ การประยุกต์ใช้เป็นการนำเอาแนวคิด หลักการไปช่วยปรับปรุงการทำงานขององค์กรตามหน้าที่ของตนและประสพการณ์ในการทำงานของสมาชิก โดยมีวิธีการออกแบบงาน

^{๑๒} ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๕๔ เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔, (กรุงเทพมหานคร : ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๕๖), หน้า ๗๑๑.

^{๑๓} นงนภัส คู่วัฒน, เทียงกมล, การวิจัยเชิงบูรณาการแบบองค์รวม, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า ๓๑๔.

^{๑๔} สร้อยตระกูล อรรถมานะ, พฤติกรรมองค์การ : ทฤษฎีและการประยุกต์, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๐), หน้า ๑๒๒.

^{๑๕} เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, การคิดเชิงประยุกต์, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร : ชัคเชสมิเดีย, ๒๕๕๔), หน้า ๑-๓๔.

เพื่อให้มีผลของการปฏิบัติงานออกมามีประสิทธิภาพ กลยุทธ์วิธีต่าง ๆ ในการทำงานร่วมกันจะต้องอาศัยความร่วมมือกันทำงานเป็นทีมจึงจะประสบความสำเร็จ เพื่อก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเกิดประโยชน์กับทุกฝ่าย^{๑๖}

การนำความรู้ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการเรียนรู้ไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ มาประยุกต์ร่วมกันก่อเกิดองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นหรือกำหนดขึ้นตามความเป็นจริงของผู้เรียน เพราะว่ากระบวนการเชื่อมโยงทฤษฎีองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นนั้นนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตและการประยุกต์ความรู้ในแต่ละวันของผู้เรียนแต่ละคน^{๑๗}

การประยุกต์เป็นการนำเอาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ องค์ความรู้ และเทคนิควิธีการต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการลงมือปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของสภาพแวดล้อมในพื้นที่นั้นช่วงเวลานั้น เกิดผลสำเร็จตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ ทั้งนี้วัตถุประสงค์เพื่อต้องการแก้ไขปัญหาในวิถีทางที่ถูกต้องและแนวทางในการพัฒนาสิ่งใหม่ที่สร้างสรรค์ขึ้นมา เกิดนวัตกรรมหรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ขึ้นมาหลังจากนั้นนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันรวมถึงการทำงานด้วย^{๑๘}

ดังนั้นการประยุกต์จึงเป็นแนวทางในการนำเอาแนวคิด ทฤษฎีในการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ในการเรียนรู้จากบริบทสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นในระหว่างการค้นคว้าหาความรู้แล้วนำมาปรับประยุกต์ใช้ให้ผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ตั้งแต่เริ่มต้น เป็นการนำองค์ความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้เกิดแนวทางการดำเนินชีวิตต่อไป

นอกจากนี้การนำผลที่ได้จากองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้นั้นเป็นการใช้เพื่อนำไปเผยแพร่แก่สาธารณชนหรือการนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่มีความเหมาะสมกับนวัตกรรมองค์ความรู้จากผลการวิจัยนั้น ๆ หรือเป็นการใช้สำหรับการปรับเปลี่ยนนโยบายหรือการวางแผนกระบวนการทำงานที่ส่งผลต่อการวิจัยไปนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ใช้ผลการวิจัยนั้น ๆ กล่าวคือ ผู้ใช้เข้ามาร่วมงานค้นคว้าข้อมูล ศึกษาข้อมูลตั้งแต่เริ่มต้น การกำหนดความต้องการหรือโจทย์ในการทำงานให้เกิดบทบาทเท่ากันก็จะทำให้หลักประกันในการนำผลการวิจัยนั้น ๆ ไปใช้มากขึ้น ซึ่งความต้องการนั้นจะส่งผลต่อผลงานวิจัยที่ชัดเจน มีขั้นตอน และเป็นสิ่งสำคัญในการนำผลการวิจัยไปเผยแพร่ดังนี้^{๑๙}

^{๑๖} รังสรรค์ ประเสริฐศรี, พฤติกรรมองค์กร : แบบทดสอบและการประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมองค์กร ฉบับปรับปรุงใหม่, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมสาร, ๒๕๔๘), หน้า ๑๗,

^{๑๗} เอกรินทร์ สีมหาศาล, กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา : แนวคิดสู่ปฏิบัติ, (กรุงเทพมหานคร : บัณฑิต, ๒๕๔๖), หน้า ๓๗.

^{๑๘} รวีรัตน์ โสธรพิทักษ์กุล, “รูปแบบการประยุกต์งานวิจัยเพื่อการบริหารโรงเรียน”, วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๗), หน้า ๖๓.

^{๑๙} วิจารย์ พานิช, การบริการงานวิจัย แนวคิดจากประสบการณ์ (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ ๓), (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, ๒๕๕๓), หน้า ๘๑ - ๘๓.

๑) เป็นผู้นำหรือผู้บอกความต้องการทั้งให้มีความชัดเจน ความลึกซึ้งและครอบคลุม เนื้อหากระบวนการ

๒) กระบวนการทำงานวิจัยเป็นทีม คือ เป็นทั้งผู้วิจัยหลักและผู้ร่วมวิจัย

๓) เป็นผู้ร่วมลงทุนในงานวิจัย โดยการทำวัสดุ สิ่งของ สถานที่ หรือเครื่องอำนวยความสะดวกมาใช้ในการวิจัย หรือเป็นผู้ร่วมลงทุนในงานวิจัย เป็นผู้สนับสนุนงานวิจัยนั้น ๆ

๔) นำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในระหว่างการดำเนินการวิจัยเพื่อความชัดเจนและเกิดประโยชน์สูงสุดของผลการวิจัย

๕) ผลการวิจัยที่เกิดขึ้นไปใช้ประโยชน์อย่างแท้จริง ทั้งนี้การประยุกต์การนำผลการวิจัยไปใช้ เป็นการนำผลการวิจัยที่มีผู้อื่นได้วิจัยร่วมด้วยหรือผลจากการวิจัยนั้นที่ผู้บริหารเป็นผู้ดำเนินการวิจัยจนเกิดผลสำเร็จเกิดองค์ความรู้ใหม่หรือแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาหรือการพัฒนาการบริหารจัดการองค์กรใหม่ ๆ มาใช้ในการตัดสินใจประกอบกับการนำผลการวิจัยมาใช้ในรูปแบบของการกำหนดนโยบายและการวางแผนการพัฒนาโดยตรง มีการดำเนินการปรับใช้ในทางปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสมนั้นทั้งยังมีความสอดคล้องกับสภาพบริบทที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้น เพื่อบรรลุเป้าหมายสำเร็จตามวัตถุประสงค์ทั้งที่เป็นเป้าหมายที่ตั้งไว้ เพื่อตอบสนองความต้องการพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น^{๒๐}

จากที่กล่าวมานั้นสรุปได้ว่า การประยุกต์เป็นการนำเอาเทคนิควิธีการต่างๆที่มีอยู่แล้วมาบูรณาการกันหรือการพัฒนาเทคนิควิธีการขึ้นมาใหม่เพื่อสามารถทำให้การปฏิบัติงาน การกล่อมเกลாத่างการเมืองเกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้วางไว้นอกจากนี้ยังเป็นการแก้ไขปัญหาในวิถีทางที่ถูกต้อง ทั้งยังเป็นการพัฒนาแนวทางใหม่ ๆ ในการบริหารจัดการที่ถูกต้องด้วย

^{๒๐} รวิรัตน์ โสธรพิทักษ์กุล, “รูปแบบการประยุกต์งานวิจัยเพื่อการบริหารโรงเรียน” ,วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๗), หน้า ๖๙

ตารางที่ ๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการประยุกต์

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
ราชบัณฑิตยสถาน	การนำความรู้ในวิทยาการต่าง ๆ มาปรับใช้ให้เป็นประโยชน์ เช่น วิทยาศาสตร์ประยุกต์ เป็นต้น
สร้อยตระกูล อรรถมานะ	การประยุกต์เป็นการนำเอาเทคนิควิธีการต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้วมาบูรณาการกันหรือเป็นการพัฒนาเทคนิควิธีการขึ้นมาใหม่เพื่อสามารถทำให้การปฏิบัติงานนั้นครอบคลุมประเด็นในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ
เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์	การปรับประยุกต์ทฤษฎีเข้ากับการปฏิบัติในการบริหารเป็นแนวทางในการปรับใช้ทฤษฎีเพื่อประโยชน์ในทางปฏิบัติ
รังสรรค์ ประเสริฐศรี	การนำเอาแนวคิด หลักการไปช่วยปรับปรุงการทำงานขององค์ตามหน้าที่ของตนและประสบการณ์ในการทำงานของสมาชิก โดยมีวิธีการออกแบบงานเพื่อให้มีผลของการปฏิบัติงานออกมาอย่างมีประสิทธิภาพ
เอกรินทร์ สิมหาศาล	การนำความรู้ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการเรียนรู้ไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ มาประยุกต์ร่วมกันก่อเกิดองค์ความรู้เกิดขึ้นหรือกำหนดขึ้นตามความเป็นจริงของผู้เรียน

๒.๓ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมือง

การกล่อมเกลาทางการเมืองเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้เกิดทัศนคติและพฤติกรรมทางการเมืองขึ้นมารวมถึงการได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ หรือการจากเหตุการณ์ปัจจุบันไปจนถึงการรับเอาทัศนคติทางการเมืองจากครอบครัว กลุ่มเพื่อน และบุคคลอื่นเป็นกระบวนการที่บุคคลต่าง ๆ ได้เรียนรู้ผ่านมุมมองทางการเมืองที่เกิดขึ้นในสังคมนั้น ๆ ดังนี้

คำว่า “การกล่อมเกลาทางการเมือง” ได้มีการใช้คำนี้ในรูปแบบต่าง ๆ กัน เช่น “การเรียนรู้ทางการเมือง” “การขัดเกลาทางการเมือง” “การอบรมกล่อมเกลาทางการเมือง” “การเรียนรู้ชีวิต

ทางการเมือง” “สังคมกรรมทางการเมือง” “สังคมประกิตทางการเมือง” ซึ่งรูปแบบคำต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษคำว่า (Political Socialization) ดังนั้น ในงานวิจัยนี้จึงกำหนดให้คำศัพท์ที่ได้ยกมาทั้งหมดข้างต้นมีความหมายถึง “การกล่อมเกลารวมทางการเมือง” ทั้งหมดซึ่งจะพบว่าผู้ใช้ได้นิยามไว้คล้ายคลึงกัน ดังต่อไปนี้

การกล่อมเกลารวมทางการเมือง หมายถึง การเรียนรู้ที่ทำให้เกิดทัศนคติและพฤติกรรมทางการเมืองขึ้นมา ซึ่งรวมถึงการเรียนรู้ที่ได้รับจากสถานศึกษาในวิชาสังคมศึกษา จากข่าวและเหตุการณ์ปัจจุบันไปจนถึงการรับเอาทัศนคติทางการเมืองจากครอบครัว กลุ่มเพื่อน และบุคคลอื่น กระบวนการกล่อมเกลารวมทางการเมืองเป็นกระบวนการที่บุคคลได้มาซึ่งความโน้มเอียงทางการเมืองต่าง ๆ อันได้แก่ ความรู้หรือความเชื่อ ทัศนคติและความรู้สึกค่านิยมที่เกี่ยวกับระบบทางการเมือง กระบวนการกล่อมเกลารวมทางการเมืองนี้อาจเป็นการรักษาและส่งผ่านหรือแปลงรูปแบบหรือสร้างความโน้มเอียงทางการเมืองเหล่านั้นก็เป็นได้ กระบวนการกล่อมเกลารวมทางการเมืองคือ แบบแผนที่คนเรียนรู้หรือสร้างเสริมความโน้มเอียงทางการเมืองของตนขึ้นเป็นตัวตน

การขัดเกลารวมทางการเมือง คือ กระบวนการที่บุคคลได้ความรู้หรือความคุ้นเคยกับระบบการเมืองและกระบวนการที่กำหนดลักษณะทางการเมือง การทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองของบุคคล ตลอดจนลักษณะที่บุคคลมีปฏิกริยาหรือความรู้สึกต่อปรากฏการณ์ทางการเมือง^{๒๑}

จิตวิทยาวัฒนธรรม (Psychocultural Approach) เป็นแนวทางในการวิเคราะห์กระบวนการอบรมกล่อมเกลารวมทางการเมืองซึ่งเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อกระบวนการกล่อมเกลารวมทางการเมืองสรุปได้ ๔ ประการ คือ^{๒๒}

๑) ประสบการณ์ในวัยเด็ก โดยเชื่อว่าประสบการณ์ก่อนวัยผู้ใหญ่ (Pre – Adult) เป็นแหล่งที่มาของทัศนคติทางการเมืองแบบแผนอำนาจ และในสภาพการณ์ทางสังคมเมื่อครั้งวัยเด็กก่อนเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ มีบทบาทที่เป็นหัวเลี้ยวหัวต่อเกี่ยวกับรูปแบบของความโน้มเอียงทางการเมือง สถาบันที่มี อิทธิพลต่อประสบการณ์ในวัยเด็กคือสถาบันครอบครัวและโรงเรียน

๒) อาชีพการงานและองค์กรต่าง ๆ ที่บุคคลเข้าไปมีส่วน แบบแผนจากสถาบันเหล่านี้ยังมีความใกล้ชิดกับแบบแผนอำนาจของระบบทางการเมืองเท่าไร แบบแผนอำนาจนั้นจะมีผลอย่างสำคัญต่อแบบแผนพฤติกรรมทางการเมืองมากยิ่งขึ้น และมากกว่าแบบแผนอำนาจในครอบครัว

๓) มาตรฐานของระบบการเมือง มาตรฐานของระบบการเมืองแต่ละสังคมก็จะมีอิทธิพลกับกระบวนการกล่อมเกลารวมทางการเมืองของบุคคลในสังคมนั้นด้วย

^{๒๑} พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว และ สายทิพย์ สุดดีพันธ์, การเมืองของเด็ก, (กรุงเทพมหานคร : เจ้าพระยาการพิมพ์, ๒๕๒๖), หน้า ๑๗.

^{๒๒} ประทีป สยามชัย, สารัตถทางสังคมวิทยาการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : ชุมชนสหกรณ์การเกษตร, ๒๕๒๖), หน้า ๙๓.

๔) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจตกลง รูปแบบดังกล่าวนี้ Almond และ Verba ได้อาศัยการวิเคราะห์จากผลการวิจัยระหว่างชาติ (๕ ชาติคือ สหรัฐอเมริกา เยอรมัน อังกฤษ อิตาลีและ เม็กซิโก) ปรากฏว่าผู้ตอบคำถามว่าสามารถมีส่วนร่วมในการตัดสินใจภายในครอบครัว โรงเรียน หรืออาชีพและการงานมีผลต่อการคาดหวังในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง

ดังนั้นกระบวนการที่นำมาซึ่งวัฒนธรรมทางการเมืองแก่ประชาชน เป็นกระบวนการก่อตัวหรือส่งผ่านวัฒนธรรมทางการเมือง กระบวนการสังคมประกิตทางการเมืองช่วยผดุงวัฒนธรรมทางการเมืองเดิมไว้ โดยส่งผ่านจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง หรือทำให้เกิดการถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมืองอย่างใดอย่างหนึ่งจากประสบการณ์ทางการเมืองที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละช่วงเวลา ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสังคมอย่างรวดเร็วและฉับพลัน เช่น เกิดการปฏิวัติ กระบวนการสังคมประกิตทางการเมืองก็อาจเป็นกระบวนการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองที่ไม่เคยมีมาก่อนให้เกิดขึ้นได้^{๒๓}

การกล่อมเกลາทางการเมืองว่ามี ๒ ลักษณะ คือ ความหมายในวงแคบ และความหมายในวงกว้าง ความหมายในวงแคบ คือ การให้ข่าวสารทางด้านการเมือง การปลูกฝังค่านิยมทางด้านการเมือง และการให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติต่าง ๆ ทางด้านการเมืองอย่างมีเจตนาซึ่งกระทำโดยสื่อกลาง (Agents) ที่มีความรับผิดชอบอย่างเป็นทางการในการอบรมสั่งสอนความหมายในวงกว้าง คือ การเรียนรู้ทั้งหมดเกี่ยวกับการเมืองที่เกิดขึ้นในทุกช่วงของชีวิตมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้จะเป็นแบบทางการหรือไม่เป็นทางการจะมีเจตนาหรือไม่เจตนาก็ตาม การกล่อมเกลาทางการเมือง หมายถึง กระบวนการที่ช่วยให้มีการถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมืองหรือความโน้มเอียงทางการเมืองซึ่ง ได้แก่ ทักษะคิด และค่านิยมต่าง ๆ ทางการเมืองของคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง หรือจากสังคมหนึ่งไปยังอีกสังคมหนึ่ง ถ้าไม่มีกระบวนการถ่ายทอดสิ่งเหล่านี้แล้วจะทำให้สมาชิกใหม่แสวงหาวัฒนธรรมทางการเมืองใหม่อยู่ตลอดเวลา ซึ่งมีผลต่อเสถียรภาพหรือการคงอยู่ของระบบการเมืองนั้น ๆ ดังนั้นการกล่อมเกลาทางการเมืองจึงเป็นการช่วยให้ระบบการเมืองแต่ละระบบปรับตัวดำรงอยู่ต่อไป

คำจำกัดความของการกล่อมเกลาทางการเมืองไว้ว่า คือ กระบวนการ ซึ่งเกิดจากการร่วมกันของโครงสร้างทางทัศนคติ และแบบแผนทางพฤติกรรมของปัจเจกชน ซึ่งกระบวนการเหล่านี้เกิดจากกลุ่มทางสังคมและสังคมที่ปัจเจกชนนั้นอาศัยอยู่

จากคำจำกัดความที่บรรดานักรัฐศาสตร์ทั้งหลายได้ให้ไว้ข้างต้น พอที่จะสรุปความหมายของคำว่า การกล่อมเกลาทางการเมืองได้ว่า หมายถึง กระบวนการสั่งสอนอบรมให้สมาชิกของสังคมเรียนรู้วัฒนธรรมทางการเมือง และโครงสร้างทางการเมืองที่ผ่านตัวกลางต่าง ๆ ของสังคมทั้งทางตรง

^{๒๓} พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว และ สายทิพย์ สุคติพันธ์, การเมืองของเด็ก, (กรุงเทพมหานคร : เจ้าพระยาการพิมพ์, ๒๕๒๖), หน้า ๑๙.

และทางอ้อม ตั้งแต่เยาว์วัยจนเติบโตใหญ่ต่อเนื่องไปตลอดชีวิต กล่าวคือ เป็นกระบวนการหล่อหลอมให้เกิดเป็นแบบฉบับของทัศนคติ ความคิดเห็น ค่านิยม และความรู้สึกในทางใดทางหนึ่ง ต่อระบบการเมืองตั้งนั้นการอบรมกล่อมเกลาทางการเมือง จึงมีความสำคัญอย่างมากต่อระบบการเมืองของแต่ละประเทศอย่างเห็นได้ชัด เพราะเป็นกระบวนการที่จะเปลี่ยนแปลงหรือรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมทางการเมือง และเป็นกระบวนการที่จะทำให้พลเมืองของประเทศมีความรู้ เรื่องระบบการเมืองการปกครองของประเทศ ก่อให้เกิดความรู้สึกชื่นชม เกรียดชัง หรือนิ่งเฉยต่อระบบการเมือง การกล่อมเกลาทางการเมืองจึงเป็นกระบวนการของการถ่ายทอดผ่านตัวกลางต่าง ๆ ของสังคม ซึ่งทำให้แต่ละคนนั้นได้เรียนรู้ในการจะกำหนดรูปแบบของตนเอง ในส่วนที่สัมพันธ์กับการเมืองให้เหมาะสม ระบบการเมืองของแต่ละประเทศจะคงอยู่ในรูปแบบเดิม หรือเปลี่ยนแปลงไปขึ้นอยู่กับสถาบันที่กล่อมเกลาสังคมว่าจะถ่ายทอดค่านิยมทางการเมืองไปในรูปแบบไหน ถ้าหากสถาบันที่กล่อมเกลาทางสังคมถ่ายทอดค่านิยมทางการเมือง และสังคมแตกต่างไปจากบรรพบุรุษของตนนั้น กระบวนการกล่อมเกลาทางการเมืองนี้ ก็จะเป็นตัวนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสังคม

ดังนั้นการกล่อมเกลาทางการเมือง มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองตามบทบาทในการกล่อมเกลาทางการเมือง คือ^{๒๔}

๑) กลุ่มที่ตั้งขึ้นด้วยวัตถุประสงค์ทางการเมืองโดยเฉพาะ เช่น พรรคการเมือง ซึ่งตั้งขึ้น เพื่อปลูกฝังค่านิยมทางการเมือง เพื่อระดมกำลังสู่การกระทำทางการเมือง

๒) กลุ่มที่ตั้งขึ้นเพื่อนวัตถุประสงค์มิใช่ทางการเมือง แต่ใช้ศึกษาทางการเมือง เช่น กลุ่มศาสนา

๓) กลุ่มที่ไม่ได้ตั้งขึ้นด้วยวัตถุประสงค์ทางการเมือง และไม่ทำการอบรมกล่อมเกลาทางการเมืองอย่างเป็นทางการ หากแต่บางครั้งทำโดยไม่รู้ตัว เช่น สมาคมกีฬา

๔) ประสบการณ์ทางการเมือง การได้สัมผัสกับการเมืองโดยตรงย่อมมีผลต่อการสร้างทัศนคติและค่านิยมอย่างทางการเมือง เป็นโอกาสที่บุคคลจะได้ทดสอบบทเรียนที่ได้เรียนรู้มาโดยทางอ้อมผ่านตัวแทนต่าง ๆ กับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น

๕) สื่อมวลชน (Mass Media) ได้เข้ามามีบทบาทในการกล่อมเกลาทางการเมืองมากขึ้นตามลำดับ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์เป็นตัวการที่ทำให้การสื่อสารที่เกี่ยวกับเหตุการณ์และปรากฏการณ์ทางการเมืองไม่ว่าจากรัฐบาลถึงประชาชน หรือจากคนกลุ่มหนึ่งถึงอีกกลุ่มหนึ่งดังนั้นวัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคลแต่ละคนในสังคมจะได้มาและสามารถถ่ายทอดไปสู่ผู้อื่นหนึ่งได้โดยผ่านกระบวนการที่เรียกว่า การกล่อมเกลาทางการเมือง (Political Socialization) กระบวนการ

^{๒๔} พงุทธิสาณ ชุมพล, ระบบการเมืองความรู้เบื้องต้น, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗), หน้า ๗๔.

ชนิดนี้ถือว่าได้เป็นตัวกลางที่เชื่อมโยงระหว่างวัฒนธรรมกับมนุษย์กล่าวคือ เป็นตัวที่ดึงเอาวัฒนธรรมเข้าไปมีส่วนหรือมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์อย่างมากมาย

กระบวนการอบรมกล่อมเกลาจากสถาบันต่าง ๆ ในสังคมบางปัจจัยจำเป็นต้องมีการส่งเสริมให้มากขึ้นในทิศทางที่ถูกต้อง เช่น การได้รับการศึกษาอบรมในเรื่องการปกครองระบอบประชาธิปไตย ความสนใจข่าวสารการเมืองการปกครอง การเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง สิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้อย่างมีคุณภาพ และมีทิศทางที่ถูกต้องทุกสถาบันในสังคมไทยต้องร่วมมือกันส่งเสริมให้เป็นรูปธรรมเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่ถูกต้อง มีคุณภาพ มีประโยชน์ต่อตนเอง และสังคม^{๒๕} การแบ่งสถาบันในกระบวนการกล่อมเกลาทางการเมืองโดยสรุปได้ ดังนี้^{๒๖}

๑) ครอบครัว ครอบครัวเป็นสถาบันหรือแหล่งของการเรียนรู้และทางการเมืองที่สำคัญเป็นแหล่งวัฒนธรรมทางการเมืองอันสำคัญ ได้แก่ ทัศนคติ ความเชื่อ ตลอดจนค่านิยมที่เกี่ยวกับการเมือง ได้รับการถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่ง การที่ครอบครัวได้รับการยอมรับว่าเป็นสถาบันหรือ องค์กรที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ทางการเมืองแก่เด็กก็เพราะเด็กเมื่อเกิดมา ส่วนใหญ่เด็กจะใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัว สำหรับวิธีการของครอบครัวในการให้การเรียนรู้ทางการเมืองกับเด็กมีอยู่หลากหลายวิธี แต่ส่วนใหญ่มักจะเกิดขึ้นอย่างไม่มีแผนที่เป็นระบบ และส่วนใหญ่เป็นไปโดยไม่ได้ตั้งใจ การที่ครอบครัวเป็นโครงสร้างในการทำหน้าที่ในการอบรมกล่อมเกลาทางการเมืองของสังคมเป็นโครงสร้างแรกๆที่บุคคลจะได้พบอิทธิพลที่สำคัญของครอบครัวคือการสร้างทัศนคติต่ออำนาจ กล่าวก็คือ ภายในครอบครัวจะมีลักษณะการตัดสินใจร่วม (Collective Decision) ซึ่งมีลักษณะอำนาจเป็นการใช้อำนาจหน้าที่ (Authoritative) ในทัศนะของเด็กเนื่องจากการไม่ปฏิบัติตามหรือไม่เชื่อฟังจะนำไปสู่การลงโทษหรือไม่ได้รับสิ่งที่ต้องการ ดังนั้น ประสพการณ์ของเด็กเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในครอบครัวจะส่งผลต่อความรู้สึกมีความสามารถทางการเมือง (Political Competence) สร้างทักษะเกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์ทางการเมือง และนำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองในอนาคต ถ้าเด็กถูกอบรมสั่งสอนให้มีพฤติกรรมแบบยอมรับเชื่อฟังก็อาจทำให้เด็กนั้นมีพฤติกรรมทางการเมืองเป็นแบบนั้นในอนาคต นักวิชาการบางคนเห็นว่าในครอบครัวที่มีการพูดคุยถกเถียงปัญหาทางการเมืองจะมีความผูกพันกับหน้าที่ทางการเมือง

^{๒๕} สรพงษ์ เกิดแก้ว, “ทัศนคติการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนศรีประจันต์ “เมธีประมุข” จังหวัดสุพรรณบุรี”, วารสารสหวิทยาการวิจัย, ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑, (มกราคม-มีนาคม ๒๕๕๘) : ๒๕.

^{๒๖} พงษ์ทิสาน ชุมพล, ระบบการเมืองความรู้เบื้องต้น, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์, ๒๕๓๐), หน้า ๕๕-๗๐.

๒. สถาบันการศึกษา เป็นสถาบันหรือตัวแทนที่มีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้ทางการเมืองของนักเรียน ทั้งนี้เพราะในสังคมสมัยใหม่การเรียนรู้ทางการเมืองมักเกิดขึ้นในชั้นเรียนโดยผ่านหลักสูตรที่ต่างยอมรับกันว่าเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญเครื่องมือหนึ่งในการให้การเรียนรู้ทางการเมืองกับนักเรียน โดยเฉพาะหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาและหลักสูตรหน้าที่พลเมือง ทั้งนี้เพราะหลักสูตรเหล่านี้ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างนักเรียนให้มีคุณสมบัติเป็นพลเมืองของชาติ รวมถึงกิจกรรมเกี่ยวกับพิธีการในชั้นเรียน (Class – Room Ritual Life) การเรียนรู้ทางการเมืองของเด็กนอกจากจะเรียนรู้ในโรงเรียนโดยผ่านหลักสูตรแล้ว เด็กอาจจะเรียนรู้ทางการเมืองจากกิจกรรมที่เกี่ยวกับพิธีการในชั้นเรียนได้อีก เช่น การเคารพธงชาติ การร้องเพลงชาติ เป็นต้น ซึ่งลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้มีส่วนปลูกฝังความรู้สึกรักชาติให้เกิดขึ้นในตัวเด็ก เป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ทางการเมืองของเด็ก เพราะประการที่หนึ่งสำหรับเด็กแล้วครูคือสัญลักษณ์ของอำนาจหน้าที่ที่เด็กส่วนใหญ่จะต้องเข้ามาเกี่ยวข้องมา让孩子ได้เรียนรู้เกี่ยวกับอิทธิพลทางการเมืองในรูปของตัวบุคคลที่ใช้อำนาจครั้งแรก แม้อาจจะยังไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ทางการเมือง อำนาจทางการเมืองที่เป็นนามธรรมและมีลักษณะร่วม เช่น โครงสร้างของรัฐบาลอย่างสมบูรณ์เท่าใดนัก ประการที่ ๒ ครูในฐานะผู้สอนถ้าครูมีวิธีการสอน วิธีการถ่ายทอดที่ดี นอกจากจะทำให้เด็กมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเมืองที่ถูกต้องแล้ว ยังอาจทำให้เด็กมีความกระตือรือร้นอีกด้วย แต่ถ้าหากวิธีการสอน วิธีการถ่ายทอดของครูไม่ดี ไม่มีความเหมาะสมแน่นอนนอกจากจะทำให้เด็กขาดความกระตือรือร้น เกิดความเฉื่อยชาทางการเมืองแล้วยังอาจทำให้เด็กมีความรู้ความเข้าใจการเมืองที่ไม่ถูกต้องอีกด้วย ประการที่ ๓ ความรู้ความสามารถของครูผู้สอน ถ้าหากครูผู้สอนเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการเมืองเป็นอย่างดี มีความสามารถในการสอนอย่างมีประสิทธิภาพโดยการพยายามปรับปรุงตนเองให้ทันเหตุการณ์ ตลอดจนมีการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ เป็นที่ยอมรับว่าครูผู้สอนคุณลักษณะดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ทางการเมืองของเด็กเป็นอย่างดีและสถาบันระดับอุดมศึกษา ได้แก่ วิทยาลัย โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยกล่าวได้ว่าเป็นสถาบันหรือตัวแทนให้การเรียนรู้ทางการเมืองที่สำคัญของนิสิตนักศึกษา โดยทั่วไปมักจะเป็นแหล่งที่เปลี่ยนแปลงลักษณะที่นิ่งเฉยทางการเมือง การไม่แสดงออกทางการเมือง ความไม่สนใจที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองให้มีความสนใจอยากแสดงออกทางการเมือง

๓) กลุ่มเพื่อน (Peer Group) เป็นกลุ่มปฐมนุญ ประกอบด้วยบุคคลที่มีอายุและฐานะทางสังคมทัดเทียมกัน โดยทั่วไปมีความสำคัญในการให้การเรียนรู้ทางสังคมและการปรับตัวของบุคคล ในสังคม ในกรณีของการให้การเรียนรู้ทางการเมืองเป็นที่ยอมรับกันว่ากลุ่มเพื่อนมิได้มีบทบาทยิ่งหย่อนไปกว่าครอบครัวและโรงเรียน โดยเฉพาะในช่วงที่เด็กอยู่ในวัยรุ่นและวัยที่เป็นผู้ใหญ่ดั่ง กฎในผลการวิจัยของ มัสเซียลาส (Massialas) ที่พบว่านอกเหนือจากครอบครัวและสถาบันการศึกษา ได้แก่ โรงเรียนจะมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ทางการเมืองแก่เด็กแล้ว กลุ่มเพื่อนก็มีอิทธิพลในเรื่องนี้อยู่น้อยในแง่ของการต่อสู้เด็กวัยรุ่นมักจะต่อสู้ตามความเชื่อของกลุ่ม นอกจากนี้พวกนี้มักจะมีความเชื่อทางสังคมและการเมืองไปในทางที่ดี ความแตกต่างในบทบาทระหว่างกลุ่มเพื่อนและครอบครัวคงจะอยู่ที่ขณะที่ครอบครัวช่วยสร้างการรับรู้ การเลียนแบบ ความจงรักภักดีทางการเมืองให้กับเด็ก ๆ

ในช่วงระยะเริ่มต้นของชีวิต กลุ่มเพื่อนจะช่วยในช่วงเข้าสู่วัยรุ่นได้โดยการให้การเรียนรู้ทางการเมืองในระดับที่สูงขึ้นจนกระทั่งเด็กสามารถเข้าใจและปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในโลกแห่งการเมืองได้

๔) กลุ่มอาชีพ ถือกันว่ามีความสำคัญในการให้การเรียนรู้ทางสังคมและการเมืองให้แก่บุคคล ในกรณีของการให้การเรียนรู้ทางสังคมเมื่อบุคคลได้รับการเตรียมพร้อมที่จะประกอบอาชีพของตนเองจะพบว่า ในแต่ละกลุ่มอาชีพจะมีวิธีการโดยเฉพาะของตน ซึ่งอาจจะไม่ซ้ำกันกลุ่มอาชีพอื่นในกรณีของการเรียนรู้ทางการเมือง เช่น กลุ่มชาวนา กลุ่มเกษตรกร นอกจากจะช่วยให้สมาชิกใหม่ของกลุ่มได้เรียนรู้ทางสังคมคือระเบียบวิธีการของกลุ่ม การอยู่ร่วมกันควรให้ความเคารพต่อกัน และให้ความช่วยเหลือกันและกัน ในบางกรณียังได้ช่วยสมาชิกของกลุ่มได้เรียนรู้หรือมีทัศนคติทางการเมืองอีกด้วย เพราะในหลายกรณีการที่กลุ่มดังกล่าวจะได้มาซึ่งความต้องการหรือผลประโยชน์จะต้องมีการเคลื่อนไหว ชุมนุมประท้วง ในกรณีดังกล่าวสมาชิกของกลุ่มบุคคลจะมีการเรียนรู้วิธีการเคลื่อนไหวชุมนุม วิธีการใช้อำนาจต่อรองกับนายจ้าง เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือแม้กระทั่งกับรัฐบาล ในแง่นี้จะเห็นได้ว่า กลุ่ม (อาชีพ) มีส่วนช่วยให้สมาชิกของกลุ่มได้การเรียนรู้ทางการเมือง

๕) สื่อมวลชน (Mass Media) สื่อมวลชน หมายถึง สื่อหรือช่องทางของการสื่อสารมวลชน ซึ่ง ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ หนังสือ นิตยสาร โดยทั่วไปมีหน้าที่สำคัญดังนี้ คือ หน้าที่เสนอข่าวสาร เสนอความเห็น บริการศึกษา และทำหน้าที่ทางด้านบันเทิง ซึ่งหน้าที่เหล่านี้ โดยเฉพาะหน้าที่เสนอข่าวและเสนอความเห็นมีผลต่อทัศนคติความโน้มเอียงทางการเมืองของบุคคล เพราะข่าวที่เสนอทุกวันส่วนหนึ่งเป็นข่าวที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเหตุการณ์ทางการเมืองที่สื่อมวลชนได้ถ่ายทอดจากรัฐบาลมาสู่ประชาชน

๖) องค์การศาสนา นักสังคมวิทยาและนักจิตวิทยาอธิบายถึงหน้าที่หลักของศาสนาว่า กว้าง ๆ ไว้สองประการ คือ หน้าที่ต่อบุคคล และหน้าที่ต่อสังคม โดยหน้าที่ต่อบุคคล คือ ศาสนาสอนถึงความต้องการส่วนตัวของบุคคลในด้านการอยากรู้อยากเห็น การแสวงหาสิ่งที่เป็นสาระในชีวิต และการแสดงออกทางอารมณ์ ส่วนหน้าที่ต่อสังคมมีหลายประการในส่วนของการขัดเกลาทางสังคม สถาบันศาสนาจะช่วยให้บุคคลมีการเรียนรู้เพื่อปรับตัวให้สอดคล้องกับบรรทัดฐาน และค่านิยมในสังคมและช่วยให้บุคคลมีอุดมคติในการดำรงชีวิต

นอกจากนี้ สถาบันกล่อมเกลาทางสังคมและการเมือง หรือตัวแทน (Agents) ที่ทำหน้าที่เป็นตัวกลางในกระบวนการขัดเกลาทางการเมือง ต่อไปนี้^{๒๗}

๑) สถาบันครอบครัว ในทุกสังคมการขัดเกลาขั้นปฐมภูมิจะเกิดขึ้นในครอบครัวเครือญาติในขั้นนี้เด็กจะเริ่มเรียนรู้ถูกผิดตามความหมายของวัฒนธรรมนั้น รวมทั้งเรียนรู้วัฒนธรรมบางประการที่เป็นแบบแผนในการแสดงบทบาทที่เหมาะสมสำหรับวัยและเพศของตนการกล่อมเกลา การเมืองที่

^{๒๗} สิทธิพันธ์ พุทธิพน, **ทฤษฎีพัฒนาการเมือง**, พิมพ์ครั้งที่ ๘, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๔), หน้า ๕๔.

แจ้งชัดเกิดขึ้นน้อยมาก แต่แนวการวิเคราะห์ทางจิตวิทยาจะเน้นว่าครอบครัวมีความสำคัญมาก เพราะหลายสิ่งหลายอย่างที่คุณคนได้เรียนจากครอบครัวจะได้รับการถ่ายทอดไปสู่บทบาททางการเมืองต่อไป เพราะการเรียนรู้ทางปฐมภูมิเป็นการเรียนรู้ที่สนิทสนมเป็นการเรียนรู้ที่ฝังรากลึกมากกว่า การเรียนรู้จากทุติยภูมิซึ่งเป็นกลุ่มที่คุณคนมีความสัมพันธ์ด้วยแต่เฉพาะในบทบาทหนึ่งอีก ทั้งขาดความต่อเนื่องไม่เป็นประจำด้วย

๒) กลุ่มเพื่อน เป็นกลุ่มที่มีฐานะเท่าเทียมกันและมีความสัมพันธ์ที่แนบแน่นต่อกันเป็นตัวแทนการกลืนกลาทางสังคมชั้นปฐมภูมิที่มีความสัมพันธ์ตั้งแต่วัยรุ่นขึ้นไปและมีอิทธิพลตลอดชีวิตในด้านการเมือง กลุ่มเพื่อนจะให้บทเรียนทางการเมืองขั้นต้นแก่บุคคลอีกทั้งยังสามารถหล่อหลอมให้เขามีความรู้สึกกว่าเป็นคนจำพวกใด ชชาติพันธุ์ใด นับถือศาสนาใด เป็นต้น

๓) สถาบันการศึกษาหรือโรงเรียน เป็นตัวแทนในการกล่อมกลาที่เป็นทางการเป็นการกล่อมกลาที่อยู่กึ่งกลางระหว่างปฐมภูมิกับทุติยภูมิสถาบันการศึกษาทำหน้าที่กล่อมกลาทางการเมือง ๓ ทาง คือ

๓.๑) โดยจำลองรูปแบบสังคมการเมือง

๓.๒) ในทางตรงโดยการสั่งสอนจากครูบาอาจารย์และบทเรียนต่าง ๆ

๓.๓) ในทางอ้อม เช่น การเคารพกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เป็นต้น

๔) สถาบันสื่อมวลชน ในสังคมสมัยใหม่สื่อมวลชนได้เข้ามามีบทบาทในการกล่อมกลาทางการเมืองมากขึ้น หนังสือพิมพ์วิทยุโทรทัศน์เป็นตัวการทำให้การสื่อสารเกี่ยวกับเหตุการณ์ และปรากฏการณ์ทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นจากรัฐบาลถึงประชาชนหรือจากกลุ่มคนหนึ่งสู่อีกคนหนึ่งหรือแม้แต่มุมหนึ่งของโลกถึงอีกมุมหนึ่งเป็นได้อย่างง่ายดายมากขึ้น

๕) สถาบันทางการเมืองต่าง ๆ เช่น รัฐบาล รัฐสภา พรรคการเมืองถือเป็นตัวแทนในการกล่อมกลาทางการเมืองที่เป็นทางการ และมีลักษณะทุติยภูมิมีส่วนเกี่ยวข้องในการทำหน้าที่กล่อมกลาทางการเมืองประชาชนพลเมืองโดยตรง และมีส่วนเชื่อมสัมพันธ์กับการสร้างให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมืองด้วย

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า กระบวนการอบรมกล่อมกลาทางการเมือง จึงเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องจากหลายระดับหลายตัวการ เริ่มตั้งแต่ระยะแรกเริ่มของชีวิตในครอบครัวต่อเนื่องมาในสถาบันทางสังคมต่าง ๆ เช่น สถาบันศาสนา โรงเรียน กลุ่มอาชีพ สมาคม อาสาสมัคร สื่อมวลชน พรรคการเมืองหรือสถาบันต่าง ๆ ของรัฐบาล เป็นต้น ส่วนที่วาระระดับใดตัวการใดจะมีอิทธิพลมากกว่ากัน ต้องแล้วแต่ความเป็นมาเป็นไปของชาติหรือกลุ่มชาติพันธุ์นั้น ความยืนยาวของระบบและค่านิยมที่ใช้กันมา ความต่อเนื่องหรือขาดตอนของความเป็นชาติ ประสิทธิภาพของระบบการศึกษาสภาพภูมิศาสตร์และการติดต่อสื่อสารภายในชาติ ระบบครอบครัว โรงเรียนและการอบรมบุตร รวมทั้งอิทธิพลภายนอกที่มีผลต่อสังคมนั้น ๆ ด้วยกระบวนการอบรมกล่อมกลาทาง

การเมือง ในทุกขั้นตอนของชีวิตมีความสำคัญที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการถ่ายทอดและปลูกฝังทัศนคติ ความเชื่อ และค่านิยมทางการเมืองแบบใดแบบหนึ่งขึ้นอยู่กับกรอบมกล่อมเกลากทางการเมือง

ตารางที่ ๒.๓ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการกล่อมเกลากทางการเมือง

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
ประทีป สยามชัย	กระบวนการกล่อมเกลากทางการเมือง ประกอบด้วย ๔ ประการ คือ ๑. ประสบการณ์ในวัยเด็ก คือ บริบทของสภาพสังคมเมื่อครั้งวัยเด็กก่อนเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ ๒. อาชีพหรือองค์การต่าง ๆ คือ ความใกล้ชิดกับแบบแผนอำนาจของระบบทางการเมือง ๓. มาตรฐานการเมือง คือ การกล่อมเกลากทางการเมืองของบุคคลในสังคม ๔. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ คือ การมีส่วนร่วมตัดสินใจภายในครอบครัว โรงเรียน และอาชีพการงาน
พฤติสาณ ชุมพล	พฤติกรรมกล่อมเกลากทางการเมือง คือ การปลูกฝังค่านิยมทางการเมือง การศึกษาทางการเมือง เช่น กลุ่มศาสนา ชุมชน หรือการอบรมกล่อมเกลากทางการเมืองอย่างไม่เป็นทางการ เช่น สมาคมกีฬา
กมล สมวิเชียร	กระบวนการกล่อมเกลากทางการเมืองจะเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา หรืออาจจะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตลอดการดำรงชีวิตของมนุษย์ตราบใดที่ฉากการรับรู้ของมนุษย์ยังถูกสภาวะแวดล้อมทางสังคม และการเมืองต่าง ๆ ผ่านเข้ามากระทบและหล่อล่อมเข้าไปในตัวมนุษย์ ทำให้มนุษย์มีโลกทัศน์
สิทธิพันธ์ พุทธหนู	การกล่อมเกลากทางสังคมและการเมืองที่ทำหน้าที่เป็นตัวกลางในกระบวนการขัดเกลากทางการเมือง ประกอบด้วย สถาบันครอบครัว กลุ่มเพื่อน สถาบันการศึกษา สถาบันสื่อมวลชน และสถาบันทางการเมือง

ตารางที่ ๒.๓ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมือง (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
ฉลงโชค ประดิษฐ์สาร	การกล่อมเกลาทางการเมืองให้มีความสำคัญกับความรู้ทางสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ โดยด้านการปลูกฝังความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้กับผู้เรียนได้ให้ความสำคัญมากในสถาบันการศึกษา
สายทิพย์ สุกติพันธ์	การกล่อมเกลาทางการเมืองในกลุ่มนักเรียนมัธยมมีระดับความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองที่ค่อนข้างสูงและมีระดับความไว้วางใจทางการเมืองอยู่ในระดับหนึ่ง จึงทำให้เกิดกระบวนการกล่อมเกลาทางการเมืองขึ้นในสถาบันการศึกษา

๒.๔ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับประชาธิปไตย

ประชาธิปไตยเป็นระบอบการเมืองการปกครองที่ประชาชนใช้อำนาจการปกครองตนเองโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการดำรงชีวิตที่ดีของมนุษย์ เป็นการปกครองที่สอดคล้องกับความต้องการของคนส่วนใหญ่ เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในทางการเมือง ดังนี้

ประชาธิปไตย หมายถึง หลักของการปกครองและรูปแบบรวมตลอดถึงการดำรงชีวิตร่วมกันของมนุษย์ในแง่ของการปกครองนั้น มุ่งถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการที่จะเข้าร่วมกำหนดนโยบายต่าง ๆ อันเกี่ยวข้องกับประโยชน์ส่วนรวมและส่วนตน ส่วนในแง่ของการดำเนินชีวิตนั้น หมายถึง การยอมรับเสรีภาพ ความสำคัญและประโยชน์ซึ่งกันและกัน โดยมีเหตุผลเป็นเครื่องนำทางเพื่อความผาสุกร่วมกัน และเป็นการปกครองที่ยึดอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนไม่ว่าจะเป็นระบอบประธานาธิบดี (Presidential Democracy) หรือแบบรัฐสภา (Parliamentary Democracy) ถ้าอำนาจสูงสุดในการกำหนดการปกครองอยู่ที่ประชาชนแล้วก็เป็นการปกครองแบบประชาธิปไตย ทั้งสิ้นประเทศที่เป็นประชาธิปไตยนั้นจำเป็นต้องมีรัฐธรรมนูญซึ่งอาจจะเป็นรัฐธรรมนูญแบบลายลักษณ์อักษรหรือไม่เป็นลายลักษณ์อักษรก็ได้ เพราะประชาธิปไตยถือเป็นการปกครองโดยกฎหมาย ความหมายของประชาธิปไตยที่ใช้กันในภายหลังนั้นอาจจะแบ่งได้เป็น ๒ ประเภท คือ ความหมายแคบกับความหมายกว้าง ความหมายแคบ หมายถึง การที่ประชาชนมีอำนาจปกครองตนเอง ส่วนใน

ความหมายที่กว้างประชาธิปไตยเป็นวิถีชีวิตแบบหนึ่งซึ่งมีแบบแผนแห่งพฤติกรรมในทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม^{๒๘}

การปกครองในระบอบประชาธิปไตย ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพในการกระทำและแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย ประชาธิปไตยจะเจริญหรือเสื่อมลงนั้น ขึ้นอยู่กับบทบาทและหน้าที่ของประชาชนภายในชาติเป็นสำคัญ วิธีการเสริมสร้างประชาธิปไตยสามารถทำได้หลายวิธีประชาชนต้องรู้จักใช้และรักษาสีทธิทางการเมืองของตน เช่น สิทธิในการออกเสียง เลือกตั้ง ซึ่งเป็นสิทธิเฉพาะตัว จะโอนให้ผู้อื่นไม่ได้และเมื่อมีกิจกรรมทางการเมือง เช่น มีการเลือกตั้งก็ต้องไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ทุกคนมีสิทธิเหมือนกันมีความสำคัญเท่าเทียมกันและต้องรู้จักรักษาสีทธิของตนด้วย กล่าวคือ ไม่ยอมให้บุคคลอื่นมาแอบอ้าง ใช้สิทธิในเมืองของตน อนึ่งการใช้สิทธิเสรีภาพในระบอบประชาธิปไตยจะต้องอยู่ภายในขอบเขตของกฎหมาย และจะต้องไม่เป็นการก้าวท้าวหรือละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นและต้องรู้จักปฏิบัติตามหน้าที่คู่กับสิทธิในด้านการเมืองการปกครอง ประชาชนทุกคนมีหน้าที่ที่จะต้องเข้าไปมีส่วนร่วม เช่น แสดงความคิดเห็น และให้ความร่วมมือในการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานตามกฎหมาย และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น^{๒๙} นอกจากนี้การปกครองระบอบประชาธิปไตยมีเนื้อหาที่สำคัญ ๓ ประการได้แก่^{๓๐}

๑) ประชาธิปไตยของประชาชน หมายถึง ความเป็นเจ้าของอันได้แก่ ประชาชนสามารถทำให้รัฐบาล ปฏิบัติตามแนวทางข้อเรียกร้องของตนได้ สามารถดำเนินการเพื่อให้มีรัฐบาลที่เป็นไปตามเจตจำนงของตนได้ รวมทั้งสามารถเปลี่ยนแปลงรัฐบาลให้เป็นตามที่ต้องการได้ เช่น การเลือกตั้ง การทำประชามติ การทำประชามติ การแสดงออกตามสื่อต่าง ๆ เป็นต้น ความสำนึกในการเมืองและการบริหารตามระบอบประชาธิปไตยโดยการติดตาม และตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล การถือว่าการบริหารบ้านเมืองเป็นธุระของตน ไม่บอกปิดโดยใช้คำว่าธุระไม่ใช่ และผลักดันให้เป็นธุระของรัฐบาล

๒) ประชาธิปไตยโดยประชาชน ซึ่งจะหมายถึง กระบวนการอันได้แก่ การเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารประเทศ การเข้าไปมีส่วนร่วมโดยตรงได้แก่ การเข้าร่วมประชุมพร้อมกันทั้งหมดเพื่อตัดสินใจในเรื่องที่มีความสำคัญต่อบ้านเมืองหรือท้องถิ่นของตน สำหรับวิธีการที่สามารถนำมาใช้ในการเข้าไปมีส่วนร่วมโดยตรง คือ การออกเสียงประชามติ ซึ่งประเทศไทยสามารถนำวิธีนี้มาใช้กับกิจการในท้องถิ่น

^{๒๘} สุขุม นวลสกุล และวิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ์, *การเมืองและการปกครองไทย*, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๒๔), หน้า ๑๐.

^{๒๙} พรภิรมณ์ ศรีทองคำ และ วัลลภ รัฐฉัตรานนท์, “ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนในตำบลบ้านช้าง อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี”, *วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์*, ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๕๘) : ๓๕-๓๖

^{๓๐} วรทิพย์ มีมาก และชีวันทร์ ฉายาชาลิต, *หน้าที่พลเมืองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข*, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้ง, ๒๕๔๓), หน้า ๔๖.

เพราะจะมีประชาชนเป็นจำนวนน้อย และประชาชนมีวัฒนธรรมประเพณีที่คล้ายคลึงกัน รวมทั้งมีมาตรฐานการครองชีพที่ไม่แตกต่างกันมาก การเข้าไปมีส่วนร่วมโดยอ้อมหรือประชาธิปไตยแบบตัวแทนได้แก่ การเลือกตัวแทนที่ประชาชนไว้วางใจเข้ามาทำหน้าที่บริหารประเทศแทนตนเอง ซึ่งลักษณะสำคัญของ ประชาธิปไตยแบบตัวแทนมี ดังนี้

๒.๑) มีพรรคการเมืองเสนอนโยบายให้ประชาชนเลือก

๒.๒) มีการเลือกตั้ง

๒.๓) มีการใช้สิทธิออกเสียงโดยประชาชน

๒.๔) มีรัฐบาลที่มาจากเสียงส่วนใหญ่ของผู้แทนราษฎรในสภา

๓) ประชาธิปไตยเพื่อประชาชน คือ เป้าหมายหรือประโยชน์ที่ประชาชนจะต้องได้รับ กล่าวคือ รัฐบาลที่เข้าไปบริหารประเทศต้องมีเป้าหมายเพื่อความผาสุกของประชาชน และสร้างความเจริญเติบโตให้แก่ประเทศไทยโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลักไม่ใช่เข้าไปเพื่อกอบโกยหรือแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเองและพวกพ้อง การปกครองระบอบประชาธิปไตยคล้อยตามอดีตประธานาธิบดี อับราฮัม ลินคอล์น แห่งสหรัฐอเมริกาว่า การปกครองระบอบประชาธิปไตย คือ การเป็นรัฐบาลหรือการปกครองที่เป็น “ของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน” สามารถอธิบายได้ ดังนี้^{๓๑}

คำว่า “ของประชาชน” คำนียามในพจนานุกรมภาษาอังกฤษคำว่า Democracy แปลว่า การปกครองของประชาชนแต่ในความหมายที่ครอบคลุมกว่าการเป็นของประชาชนไม่ได้หมายความว่าเพียงถึงการปกครองอย่างเดียว หากยังหมายความถึงอำนาจอธิปไตยในแผ่นดินทรัพยากร แผ่นดินมหาสมุทร น่านฟ้า ตลอดจนผลประโยชน์ทั้งหลายที่พึงมีล้วนนับเป็นของประชาชนถ้วนทุกคน ทั้งบุคคลในปัจจุบัน และที่จะเกิดมาในอนาคต อย่างไรก็ตามการเป็นเจ้าของยังหมายรวมถึง ความรับผิดชอบและมีส่วนเสี่ยงเพื่อปกป้องให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมโดยทั่วกันเป็นที่มาของการมีส่วนร่วมในการปกครอง

คำว่า “โดยประชาชน” เป็นวิธีการปกครองระบอบประชาธิปไตย เมื่อแผ่นดินเป็นของประชาชนความเป็นธรรมตลอดจนความร่มเย็นจะเกิดขึ้นในแผ่นดินได้ เมื่อการบริหารจัดการผลประโยชน์ทั้งหลายอยู่ในการดูแลของโดยประชาชนทุกคน เป็นที่มาของความสำคัญในการมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชน อย่างไรก็ตามโดยที่ประชาชนไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมการบริหารจัดการทุกคนได้จึงได้เกิดสถาบัน องค์กร ตลอดจนตัวแทนต่าง ๆ ที่เข้ามาทำหน้าที่แทนการมีส่วนร่วมของประชาชนให้สมเจตนารมณ์ เช่น สมาชิกสภาผู้เป็นตัวแทนของประชาชน พรรคการเมือง

^{๓๑} สำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้ง, “การเรียนรู้การเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่ ๓, วารสารเรียนรู้ประชาธิปไตย, ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๑๘ (มกราคม-มีนาคม ๒๕๕๗) : ๖๗.

ผู้เป็นตัวแทนของกลุ่มความคิดเห็นและกลุ่มผลประโยชน์ ตลอดจนสมาชิกสภาและผู้บริหารท้องถิ่น กำนันผู้ใหญ่บ้าน และเรื่องอื่น ๆ อีกมากมาย

คำว่า “เพื่อประชาชน” เป็นวิธีการในระบอบประชาธิปไตย ที่จะประกันว่าความเสมอภาค และความเป็นธรรมจะเกิดขึ้นได้ สมตามปณิธานของระบบนั้น การบริหารแผ่นดินจะต้องมีเป้าหมายที่ ให้ผลประโยชน์ของแผ่นดินเป็นไปเพื่อประชาชน คือ ตกถึงมือประชาชนโดยเสมอภาคเท่าเทียม กัน ทุกคนไม่เฉพาะเพียงแต่บางคน หรือเพียงแต่ตกอยู่แก่คนข้างมากในสังคมประชาธิปไตยที่ยึดถือใน เรื่องความเสมอภาคเท่าเทียมกันในเรื่องความเป็นธรรม ตลอดจนเรื่องความสมเหตุสมผลนั้น ผลประโยชน์ของแผ่นดินตกถึงมือประชาชนทุกคนอย่างแท้จริง^{๓๒}

หลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นรูปแบบการปกครองและวิธีการดำเนินชีวิต ซึ่งยึด หลักของความเสมอภาค เสรีภาพและศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ การปกครองระบอบประชาธิปไตย ถือว่าทุกคนมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกัน และอำนาจอธิปไตยต้องมาจากปวงชน ประชาธิปไตยคำนี้ดูจะ มีความหมายสำหรับทุกประเทศในโลก แม้แต่ประเทศที่มีการปกครองแบบเผด็จการหรือการปกครอง แบบเสรีนิยม มักจะไม่ยอมรับว่าตนเป็นประเทศเผด็จการหรือสังคมนิยมตามที่ว่า กรณีประเทศรัสเซีย ก่อนหน้าจะมีการแบ่งแยกประเทศก็ยิ่งถือว่าตนเองใช้ระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย แต่เป็น ประชาธิปไตยแบบรวมศูนย์ (Democratic Centralism) หรือประเทศจีนก็เรียกประเทศว่าประเทศ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนจีนเป็นต้น การเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยไว้ว่า ประชาธิปไตย หมายถึง ระบบการเมืองการบริหารที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมใน การตัดสินใจและ การควบคุมตรวจสอบโดยการเลือกตัวแทนของตนให้เข้าไปทำหน้าที่แทนตนเองผ่านทางกระบวนการ เลือกตั้ง และระบอบประชาธิปไตยมีหลักการที่สำคัญ ๕ ประการ ดังนี้^{๓๓}

๑) หลักการอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนนั้น ประชาชนแสดงออกซึ่งการเป็นเจ้าของ อำนาจ ที่มีตามกระบวนการการเลือกตั้งอย่างอิสระจริงและทั่วถึงในการให้ได้มาซึ่งตัวผู้ปกครองและ ผู้แทนของตน รวมทั้งประชาชนมีอำนาจในการคัดค้าน อีกทั้งถอดถอนผู้ปกครองและผู้แทนที่มีหน้าที่ ทำให้ประชาชนเห็นว่ามิได้บริหารประเทศ ในทางที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม เช่น มีพฤติกรรม ร่ำรวยผิดปกติ

๒) หลักเสรีภาพ ประชาชนทุกคนมีความสามารถในการจะกระทำ หรืองดเว้นการกระทำ อย่างใดอย่างหนึ่งตามที่บุคคลนั้นต้องการ ตราบเท่าที่การกระทำของเขานั้นไม่ไปละเมิด สิทธิของบุคคลอื่น หรือละเมิดต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมและความมั่นคงของ ประเทศชาติ

^{๓๒} อมร รักษาสัตย์, การเมืองการปกครองไทยตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔), หน้า ๑๑๘-๑๑๙.

^{๓๓} วิทยากร เชียงกุล, สภาวะการศึกษาไทยปี ๒๕๔๙ - ๒๕๕๐ การแก้ปัญหาและการปฏิรูป การศึกษา อย่างเป็นระบบองค์รวม, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๕๐), หน้า ๓๔.

๓) หลักความเสมอภาค การเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงทรัพยากรและคุณค่าต่าง ๆ ของสังคมที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่ถูกกีดกันด้วยสาเหตุแห่งความแตกต่างทางชั้นวรรณะทางสังคม ชชาติพันธุ์ วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ ฐานะทางเศรษฐกิจหรือด้วยสาเหตุอื่น

๔) หลักการปกครองโดยกฎหมายหรือหลักนิติธรรม การให้ความคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน ทั้งในเรื่องสิทธิเสรีภาพในทรัพย์สิน การแสดงออก การดำรงชีพ ฯลฯ อย่างเสมอหน้ากัน โดยผู้ปกครองไม่สามารถใช้อำนาจใด ๆ ลิดรอนสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้ และไม่สามารถใช้อิทธิพลอยู่เหนือกฎหมายหรือเหนือกว่าประชาชนคนอื่น ๆ ได้

๕) หลักเสียงข้างมากควบคู่ไปกับการเคารพสิทธิของเสียงข้างน้อย การตัดสินใจใด ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อภาคประชาชนหม่มาก ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งผู้แทนของประชาชนเข้าสู่ระบบการเมือง การตัดสินใจของฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร หรือ ฝ่ายตุลาการ ย่อมต้องถือเอาเสียงข้างมากที่มีต่อ เรื่องนั้น ๆ เป็นเกณฑ์ตัดสินใจทางเลือก โดยถือว่าเสียงข้างมากเป็นตัวแทนที่สะท้อนความต้องการ ข้อเรียกร้องของประชาชนหม่มาก หลักการนี้ต้องควบคู่ไปกับการเคารพและคุ้มครองเสียงข้างน้อยด้วย ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักประกันว่าฝ่ายเสียงข้างมากจะไม่ใช้วิธีพวกมากลากไปตามผลประโยชน์ความเห็นหรือกระแสความนิยมของพวกตนอย่างสุดโต่ง แต่ต้องดำเนินการเพื่อประโยชน์ของประชาชนทั้งหมด เพื่อสร้างสังคมที่ประชาชนเสียงข้างน้อย รวมทั้งชนกลุ่มน้อย ผู้ด้อยโอกาสต่าง ๆ สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

ดังนั้นหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่เจริญอยู่ในยุโรปตะวันตกและสหรัฐอเมริกา นั้นมีหลักการสำคัญ ดังต่อไปนี้^{๓๔}

๑) การยึดถือเหตุผล เป็นปรัชญาประชาธิปไตยถือว่า สัจธรรมย่อมขึ้นอยู่กับเหตุผลการวิพากวิจารณ์หรือแสดง ความเห็นคัดค้านต่าง ๆ นั้นย่อมเป็นที่มาของการแสวงหาเหตุผล เป็นวิถีทางที่จะทำให้ประชาชน พลเมืองเจริญเติบโตทางสมองและจิตใจและเป็นเหตุให้สังคมเจริญก้าวหน้า

๒) การเน้นความสำคัญของปัจเจกชน โดยเห็นว่าบุคคลแต่ละคนเป็นศูนย์กลางของนโยบาย และลัทธิทั้งปวงบุคคลเป็นผู้สร้าง สถาบันสังคมและสถาบันการเมือง เพื่อเป็นปัจจัยให้บุคคลมีชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสมบูรณ์ยิ่งขึ้น แต่ละคนจึงควรเป็นตัวของตัวเองลิขิตชีวิตของตนเองมากที่สุดกว่าผู้ใดหรือสถาบันใด

๓) การถือเอารัฐเป็นเครื่องมือของประชาชน เมื่อถือว่าแต่ละคนเป็นผู้ลิขิตชีวิตของตนเองมากที่สุด รัฐก็คอยเข้าแทรกแซง แต่น้อยที่สุด รัฐเป็นเพียงเครื่องมือส่งเสริมให้บุคคลบรรลุจุดหมาย

^{๓๔} ประสาร ทองภักดี, หลักการปกครอง (หลักรัฐศาสตร์), (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๒๕), หน้า ๑๑๘-๑๑๙.

ปลายทางในส่วนที่เหนือความสามารถที่แต่ละบุคคลจะกระทำกันเองได้เท่านั้น เช่น การพิทักษ์รักษาสิทธิมูลฐานของมนุษย์ การรักษาความ ยุติธรรม การรักษาความสงบเรียบร้อย และป้องกันการรุกรานจากภายนอก เป็นต้น ความคิดนี้ตรงกันข้ามกับลัทธิเผด็จการที่เห็นว่าประชาชนเป็นเครื่องมือของรัฐ

๔) การอาศัยความสมัครใจเป็นใหญ่ เป็นวิธีการปล่อยให้เอกชนดำเนินการทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมตามความสมัครใจระหว่างกันเอง เช่น การจัดตั้งพรรคการเมืองหรือการจัดตั้งสมาคมต่าง ๆ เป็นต้น

๕) การยึดถือกฎเหนือกฎ เรื่องนี้ย่อมเป็นไปตามแนวคิดเดิมที่ว่า ประชาชนสร้างรัฐขึ้นมาเพื่อปกป้องคุ้มครองสิทธิ สำคัญบางประการของประชาชน รัฐบาลผู้ปกครองจะบิดเบือนผันแปรไปตามใจตนเองในการเลือกปฏิบัติได้มีฉะนั้นแล้ว ประชาชนมีสิทธิล้มล้างรัฐบาลนั้นเพื่อจัดตั้งรัฐบาลใหม่ขึ้นมาได้ ความจริงฝ่ายเผด็จการก็ถือเรื่องกฎเหนือกฎ แต่เป็นกฎที่สร้างขึ้นตามใจตนจึงก่อความไม่สงบไม่สิ้นสุด

๖) การเน้นความสำคัญของวิธีการ ถือว่าวิธีการนั้นจะต้องเหมาะสมในการดำเนินไปสู่จุดหมายปลายทาง ซึ่งควรต้องยึดความผาสุกของประชาชนเป็นที่ตั้ง ซึ่งโดยนัยนี้จะต้องยึดหลักมัชฌิมาปฏิปทา คือถือสายกลาง ซึ่งตรงข้ามกับฝ่ายเผด็จการที่ชอบใช้วิธีรุนแรง ซึ่งเป็นการเพิ่มพูนความเกลียดชังมากกว่าที่จะสร้างภาพราตรภาพให้เกิดขึ้นตามอุดมการณ์ของตนเอง

๗) การยึดความเห็นพ้องต้องกันเป็นหลักในมนุษย์สัมพันธ์ ประชาธิปไตยนิยมการประนีประนอมเป็นสำคัญ ซึ่งอาจทำได้โดยการอภิปรายหรือ โต้เถียงกันเพื่อหาข้อยุติร่วมกันโดยถือฝ่ายข้างมากเป็นเกณฑ์ตัดสิน ทั้งนี้โดยต้องยอมรับความเห็นของฝ่ายข้างมากเป็นฝ่ายชนะไปพลางก่อน อาจเป็นช่วงหนึ่งเท่านั้น ฝ่ายข้างน้อยย่อมอาจหาทางชักจูงคนส่วนใหญ่ให้เห็นคล้อยตามและอาจกลายเป็นฝ่ายข้างมากภายหลังได้

๘) การถือสมภาพ หรือความเท่าเทียมกันขั้นมูลฐานของมนุษย์ ความเท่าเทียมกันหรือสมภาพในทัศนะของประชาธิปไตย หมายถึง ความเท่าเทียมกันในโอกาสอย่างใดก็ได้ ในเรื่องนี้จำเป็นต้องคำนึงถึงความแตกต่างในเรื่องความจำเป็นและความขาดแคลนของแต่ละบุคคลไว้ด้วย

และหลักเกณฑ์ที่สำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตยมี ๔ ประการ ดังนี้^{๓๕}

๑) อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน กล่าวคือ ประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจในการออกกฎหมาย บริหารและตุลาการ ทั้งนี้ การใช้อำนาจที่ไม่ผ่านใครที่เรียกกันว่าการใช้อำนาจโดยตรงนั้น เช่น การชุมนุมหรือการรวมกลุ่มของชาวเอเธนส์โบราณเพื่อร่วมกันตัดสินใจสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือโดยวิธีการทางอ้อมโดยประชาชนใช้อำนาจในการออกกฎหมาย ผ่านทางสภาผู้แทนราษฎรใช้อำนาจ

^{๓๕} ทินพันธุ์ นาคะตะ, ประชาธิปไตย : ความหมายปัจจัยเอื้ออำนวยและการสร้างจิตใจ, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๑๗), หน้า ๙-๑๒.

บริหารผ่านทางฝ่ายบริหารและใช้อำนาจตุลาการผ่านทางศาล การใช้อำนาจของประชาชนโดยวิธีอ้อมซึ่งประเทศต่าง ๆ เกือบทั้งหมดในปัจจุบันซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นหลักการที่ฝ่ายปกครองจะต้องได้รับความยินยอมจากผู้ใต้การปกครองหรือประชาชน

๒) หลักความเสมอภาคของบุคคล กล่าวคือถือว่าบุคคลมีฐานะทางสังคมเท่าเทียมกันทุก คนจะต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันไม่มีความเหลื่อมล้ำต่ำสูงในเรื่องฐานะของบุคคลไม่ว่า ชาติ วุฒิหรือคุณวุฒิของบุคคลนั้น ๆ จะเป็นอย่างไร โดยเฉพาะความเสมอภาคเท่าเทียมกันทางการเมืองซึ่งหมายความว่า ประชาชนพลเมืองทุกคนมีโอกาสสิทธิเท่าเทียมกันในกระบวนการตัดสินใจในนโยบาย การปกครองประเทศ โดยยึดหลักการสำคัญว่า “คนเดียวมีสิทธิลงคะแนนได้เสียงเดียวเท่านั้น” และโอกาสเท่าเทียมกันเช่นที่ว่านี้ จะต้องประกอบด้วยเสรีภาพไม่ถูกบังคับหรือกำหนดให้เลือกการมีสิทธิ ตามกฎหมายของประชาชนพลเมืองในการออกเสียงเลือกตั้งของประเทศสหภาพโซเวียต ซึ่งพรรคคอมมิวนิสต์เป็นผู้กำหนดตัวเลือกมาให้ก็ไม่เรียกว่ามีความเสมอภาคกันในการเมือง

๓) การยึดถือเจตนารมณ์ของปวงชน หลักการนี้ยืนยันอำนาจของประชาชนในข้อแรก กล่าวคือ ถือว่าในการที่จะพิสูจน์ให้เห็นโดยแน่ชัดว่าผู้ปกครองเป็นเพียงตัวแทนที่ใช้อำนาจแทนปวงชน ไม่ใช่ใช้อำนาจของตัวเอง รัฐบาลจะต้องดำเนินการหรือจัดกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งตามเจตนารมณ์ของประชาชนโดยวิธีการปฏิบัติเพื่อย้ำหลักการนี้ ได้แก่ การบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญให้ประชาชนเลือกตั้งรัฐบาลเป็นครั้งคราว หรือการกำหนดให้มีกลไกทางสถาบันบางอย่าง เช่น การเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐบาล บทบัญญัติคุ้มครองสิทธิในการแสดงความคิดเห็นและอภิปรายเพื่อก่อประชามติ หรือวิธีการให้ประชาชนร่างกฎหมายโดยตรง เป็นต้น

๔) การยึดถือหลักการปกครองโดยเสียงข้างมาก และเคารพในสิทธิของเสียงข้างน้อยเนื่องจากในสังคมหนึ่ง ๆ นั้นมีสมาชิกจำนวนมาก ย่อมเป็นธรรมดาที่ทุกคนจะมีความเห็นพ้องหรือ มีเจตนารมณ์อย่างเดียวกันไม่ได้ทั้งหมด การใช้อำนาจปกครองของประชาชนจะเป็นไปได้จะต้องใช้หลักการของเสียงข้างมาก และการเลือกตั้งการออกเสียงประชามติ เป็นกรรมวิธีทางปฏิบัติของหลักเกณฑ์นี้ แต่เพราะเราไม่มีทางที่จะแน่ใจได้ว่า คนกลุ่มใหญ่จะใช้วิจารณญาณของเขาไปในทางทำถูกที่ควรได้ทุก ๆ ครั้ง คนกลุ่มใหญ่ก็อาจถูกอิทธิพลของอารมณ์ได้ในบางโอกาส หรือเกิดความเมามันในอำนาจซึ่งเป็นไปได้อย่างมาก และเคยปรากฏมาหลายครั้งด้วยเหตุนี้ จึงมีความจำเป็นที่ จะต้องมีการป้องกันมิให้มีการกดขี่ข่มเหงคนกลุ่มน้อยเกิดขึ้นซึ่งจะก่อให้เกิดระบบเผด็จการของคนส่วนใหญ่ นอกจากนี้หลักเกณฑ์ของการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่สำคัญอีกประการหนึ่งมี ดังนี้^{๓๖}

^{๓๖} ปวย อึ้งภากรณ์, ประชาธิปไตยของไทย, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๙), หน้า ๒๑๒.

๑) สิทธิเสรีภาพของประชาชนจะต้องได้รับความคุ้มครองพอสมควร และความคุ้มครองนี้ควร มีขั้นต่ำตามที่องค์การสหประชาชาติ ได้ประกาศไว้ว่าเป็นสิทธิมนุษยชน

๒) ประชาชนใช้สิทธิดังกล่าวนี้เพื่อให้ตนมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ ทางด้านนิติ บัญญัติและในด้านการบริหาร โดยที่อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน

๓) ในการใช้สิทธิเสรีภาพในการใช้อำนาจอธิปไตยนั้น บุคคลแต่ละคนจะต้องมีความเสมอ ภาวกันต่อกฎหมายด้วย

๔) การใช้อำนาจให้ความยุติธรรมในทางศาล ต้องเป็นอิสระจากการบริหารราชการแผ่นดิน

๕) ความเสมอภาคจะต้องกินความจากการเมือง ออกไปสู่เศรษฐกิจและระบบสังคม

๖) ในการใช้สิทธิและเสรีภาพของเอกชนจะต้องใช้โดยไม่ก้ำก๋ายและเป็นปรีภักษ์ซึ่งกันและ กัน

การปกครองในระบอบประชาธิปไตยไม่ใช้การปกครองที่มีเพียงรูปแบบหนึ่งรูปแบบเดียวทั้งนี้ ได้มีการแบ่งรูปแบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยออกเป็นหลายรูปแบบด้วยกัน ในที่นี้ขอแบ่ง รูปแบบการปกครองประชาธิปไตยออกเป็น ๕ รูปแบบ ดังนี้

๑) ประชาธิปไตยโดยตรง (Direct Democracy)^{๓๗} ประชาธิปไตยโดยตรงมาจากความหมาย ตั้งเดิมว่าประชาธิปไตยบริสุทธิ์ (Pure Democracy) มีหลักสำคัญคือ อำนาจอธิปไตยมีที่มาจากองค์ ประชุมของประชาชน ซึ่งเป็นกลุ่มประชาชนพลเมืองที่เลือกแล้วว่าการมีส่วนร่วมทางการเมือง การปกครอง ตัวอย่างของการปกครองแบบประชาธิปไตยโดยตรงคือการปกครองของนครรัฐเอเธนส์นั่นเอง ปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงในทัศนคติและพื้นฐานความคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตยสมัยใหม่ที่ก้าวสู่การนำ ประชาธิปไตยโดยตรงมาใช้ ปรากฏให้เห็นได้ในประเทศตะวันตกจำนวนมาก เช่น ในประเทศ สหรัฐอเมริกามีการเริ่มร่างกฎหมายโดยประชาชน การทำประชามติ การเลือกตั้ง และการถอดถอน นักการเมืองเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด สำหรับประเทศไทยได้มีการทำประชามติเพื่อรับร่างแล้วธรรมนูญ ฉบับปี พ.ศ. ๒๕๕๐ จะเห็นได้ว่าการกระทำประชามติได้กลายเป็นกลไกที่สร้างความชอบธรรมให้แก่ กระบวนการตัดสินใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นที่มีความสำคัญต่อการกำหนดทิศทางของประเทศ ในอนาคต และผูกพันส่งผลกระทบต่อคนจำนวนระบอบประชาธิปไตยโดยตรง มีเครื่องมือที่สำคัญอยู่ ๓ ประการด้วยกัน คือ

๑.๑) การทำประชามติ (Referendum) คือ กลไกที่ให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง สามารถลงประชามติ “เห็นด้วย” หรือ “ปฏิเสธ” นโยบาย ร่างกฎหมาย หรือ การแก้ไขรัฐธรรมนูญ โดยตรง

^{๓๗} พงุทธิสาณ ชุมพล และ เอก ตั้งทรัพย์วัฒนา, คำและความคิดในรัฐศาสตร์ ร่วมสมัย, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า ๗๙-๘๒.

๑.๒) การริเริ่มเสนอร่างกฎหมายโดยประชาชน (Initiative) คือ การเปิดโอกาสให้ผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามจำนวนที่กำหนด สามารถเสนอร่างกฎหมายที่ตนเห็นสมควรเพื่อเข้าสู่กระบวนการพิจารณาสาธารณะ

๑.๓) การถอดถอน (Recall) อาจทำได้โดยการร่วมลงชื่อของผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามจำนวนที่กำหนดเพื่อถอดถอนผู้นำทางการเมืองที่พวกเขาเห็นว่าปฏิบัติหรือบริหารงานโดยมิชอบหรือไร้ประสิทธิภาพ

๒) ประชาธิปไตยแบบอภิปรายไตร่ตรอง (Deliberative Democracy)^{๓๘} แนวความคิดของระบอบประชาธิปไตยแบบอภิปรายไตร่ตรอง หรือบางครั้งเรียกว่าประชาธิปไตยแบบถกแถลง หรือแบบปรึกษา มีการปรึกษาหารือ มีเป้าหมายที่ชัดเจนกว่าระบอบประชาธิปไตยโดยตรง ในประเด็นที่สำคัญ คือ ต้องการให้การตัดสินใจในระบอบประชาธิปไตยเป็นฉันทามติ กล่าวคือ เป็นที่ยอมรับร่วมกันโดยทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องระบอบประชาธิปไตยแบบอภิปรายไตร่ตรองมีคุณสมบัติ ๕ ประการหลัก คือ

๒.๑) ต้องมีสมาคมหรือกลุ่มที่เป็นอิสระ มีการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง แต่การตัดสินใจของสมาชิกเป็นเอกสิทธิ์ที่เกิดจากการใช้เหตุผลพิจารณาไตร่ตรองของปัจเจกบุคคล

๒.๒) ประชาชนในประชาคมประชาธิปไตยจัดโครงสร้างสถาบันและองค์กรต่าง ๆ ที่เอื้อให้การอภิปรายไตร่ตรองอย่างใช้เหตุผลเกิดขึ้นได้อย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอ

๒.๓) ประชาคมต้องมีความเชื่อมั่นและเคารพในความคิดที่แตกต่างหลากหลายแบบพหุนิยม ผู้มีส่วนร่วมต้องแสดงเหตุผลประกอบเหตุผลของตน

๒.๔) ผู้มีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตย เห็นความสำคัญของกระบวนการอภิปรายไตร่ตรองและพิจารณาตัดสินเหตุผลว่าเป็นที่มาของความชอบธรรม

๒.๕) สมาชิกของสังคมประชาธิปไตยเคารพและยอมรับในความสามารถของผู้อื่น ที่จะใช้เหตุผลในการอภิปรายไตร่ตรอง กล่าวอีกนัยหนึ่งคือการยอมรับในเหตุผลของกันและกันแม้ว่าระบอบประชาธิปไตยแบบอภิปรายไตร่ตรองจะตั้งอยู่บนหลักการสำคัญ คือ การตัดสินใจร่วมกันที่เป็นฉันทามติ แต่หากในสถานการณ์ที่ฉันทามติไม่อาจเกิดขึ้นได้ก็จะใช้การตัดสินใจโดยเสียงข้างมากเด็ดขาดกระบวนการอภิปรายไตร่ตรองในระบบการเมืองพบได้ในประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ที่ใช้ระบอบประชาธิปไตยแบบฉันทามติหรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่าระบอบประชาธิปไตยแบบสัดส่วน กระบวนการออกกฎหมายและกำหนดนโยบายของประเทศสวิตเซอร์แลนด์จัดตั้งคณะกรรมการทำงานผู้ทรงคุณวุฒิทำหน้าที่พิจารณาร่างกฎหมายอย่างถี่ถ้วน โดยใช้หลักการตัดสินใจแบบเห็นพ้องต้องกันของทุกฝ่ายที่เข้าร่วมซึ่งเป็นกระบวนการก่อนนำร่างกฎหมายเข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภา

^{๓๘} พงุทธิสาณ ชุมพล และ เอก ตั้งทรัพย์วัฒนา, คำและความคิดในรัฐศาสตร์ ร่วมสมัย, หน้า ๗๓-๗๕

๓) ประชาธิปไตยแบบตัวแทน (Representative Democracy)^{๓๙} ระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทน คือ ระบบที่ประชาชนไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมืองการปกครองด้วยตนเองแต่ประชาชนเป็นผู้เลือกตัวแทนให้ทำหน้าที่ตัดสินใจแทนตนทั้งนี้เพราะสังคมการเมืองยุคใหม่รัฐต่าง ๆ ประกอบด้วยประชาชนจำนวนมากจึงไม่สะดวกต่อการที่ประชาชนจะเข้ามาทำหน้าที่ตัดสินใจเกี่ยวกับการปกครองด้วยตนเอง ระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทนที่ดำเนินอยู่ในปัจจุบันพัฒนามาจากประเทศตะวันตก ๓ ประเทศ คือ อังกฤษ สวิตเซอร์แลนด์ และสหรัฐอเมริกา เมื่อปลายศตวรรษที่ ๑๘ และต้นศตวรรษที่ ๑๙ ต่อมาได้ขยายไปยังประเทศต่าง ๆ ในยุโรปและประเทศเครือจักรภพอังกฤษ กลไกสำคัญของระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทนในการรักษาอำนาจการควบคุมของประชาชนต่อผู้นำการเมือง เพื่อให้ผู้นำทางการเมืองรับผิดชอบต่อประชาชน คือ การเลือกตั้ง (Elections) ระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทนต้องจัดให้มีการเลือกตั้งเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้นำทางการเมืองเข้ามาเสนอตัวแข่งขัน การแข่งขันดังกล่าวต้องเปิดโอกาสให้ปัจเจกบุคคลมีโอกาสเสนอตัวเข้าแข่งขันโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างทั้งในฐานทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งแสดงถึงการที่ประชาชนจะต้องมีเสรีภาพในการเมืองอย่างเสมอภาค ในระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทนนอกจากเลือกตั้งแล้ว สังคมประชาธิปไตยจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับรู้ถึงการตัดสินใจของผู้ปกครองในกรณีสำคัญต่าง ๆ เป็นประจำ

๔) ประชาธิปไตยแบบสมาคม (Associative Democracy)^{๔๐} แนวคิดนี้มีที่มาจากปัญหาประชาธิปไตยแบบตัวแทนในปัจจุบันว่า นับวันประชาชนจะแยกแยะออกจากระบบการเมืองมากขึ้น ผลที่ตามมาคือประชาชนในระบอบประชาธิปไตยมีแนวโน้มที่จะคล้อยตามการโฆษณาชวนเชื่อของผู้นำและนักการเมือง ประชาชนอ่อนแอ รอคอย และมุงหวังพึ่งพิง นโยบายประชานิยมที่มุ่งเป้าหมายไปยังเสียงสนับสนุนในการเลือกตั้ง วิธีที่จะช่วยแก้ปัญหานี้คือการทำให้สมาคมและการรวมกลุ่มในระบอบการเมืองที่มีความเข้มข้นขึ้นเพื่อทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงระหว่างรัฐและประชาชน มโนทัศน์พื้นฐานของระบอบประชาธิปไตยแบบสมาคม มีที่มาจากแนวคิดระบอบประชาธิปไตยของอเล็กซ์ชีส เดอ ต็อกเกอร์วิลล์ (Alexis de Tocqueville) ที่เสนอว่ารากฐานของระบอบประชาธิปไตยที่เข้มแข็งของสหรัฐอเมริกาคือกำเนิดมาจากวิถีชีวิตที่เน้นการสมาคมและการรวมกลุ่มในทุกขั้นตอนของการดำเนินชีวิต บทบาทสำคัญของสมาคมและกลุ่ม องค์การคือ การเข้ามาใช้พื้นที่ทางการเมืองที่ก้ำกึ่งอยู่ระหว่างปัจเจกบุคคลและรัฐ ซึ่งหลายครั้งและหลายพื้นที่ถูกปล่อยให้ว่างเปล่า ทั้งโดยเจตนาและทั้งความจำเป็นเนื่องจากขาดผู้ที่เข้ามาใช้พื้นที่ดังกล่าว หลักการสำคัญของ

^{๓๙} สมบัติ อารังธัญวงศ์, การเมือง : แนวความคิดและการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : เสนาธรรม, ๒๕๓๙), หน้า ๒๐๗-๒๑๐.

^{๔๐} พงษ์ทิสาณ ชุมพล และ เอก ตั้งทรัพย์วัฒนา, คำและความคิดในรัฐศาสตร์ร่วมสมัย, หน้า ๖๗-๖๙ .

ระบอบประชาธิปไตยแบบสภาคคือ สมมุติฐานที่ว่า ประชาธิปไตยทั้งในเชิงอุดมคติ (Normative) และมิติในการดำเนินกิจกรรม (Function) จะเข้มแข็งมั่นคงได้ขึ้นอยู่กับสิ่งที่สำคัญกับความตื่นตัว ความกระฉับกระเฉง และประสิทธิภาพของสภาคและกลุ่มองค์กรในสังคมนั้น โดยสรุปแล้วหน้าที่หลักของสภาคและกลุ่มองค์กรมี ๔ ประการคือ

๔.๑) เชื่อมประสานสังคม (Social Integration)

๔.๒) เป็นตัวการในการรวบรวมผลประโยชน์ (Mediation of Interest)

๔.๓) เป็นที่มาของการสร้างความชอบธรรมทางสังคม (Source of Political Legitimization)

๔.๔) เป็นพื้นฐานการมีความพร้อมในการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Pre-School for Political Participation) สภาคและกลุ่มองค์กรในสังคมไทยยังมีอยู่น้อยมาก และที่มีอยู่ก็ยังไม่ห่างไกลจากการทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมโยกระหว่างประชาชน สังคม และรัฐ และแม้แต่ในประเทศประชาธิปไตยที่พัฒนาแล้ว ก็ยังมีข้อถกเถียงว่า แท้จริงแล้วมนุษย์โดยธรรมชาติเป็นสัตว์ที่ชอบรวมกลุ่มจัดตั้งองค์กรจริงหรือไม่หากมนุษย์ไม่ได้มีแนวโน้มที่จะชอบการรวมกลุ่ม แนวคิดประชาธิปไตยเป็นแบบสภาคก็ต้องจะนำไปปฏิบัติในโลกแห่งความจริงได้ยาก

๕) ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy)^{๔๑} เป็นรูปแบบการปกครองที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในระบอบทางการเมือง เปิดโอกาสให้ประชาชนและกลุ่มต่าง ๆ เข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงานของรัฐบาลและใช้อำนาจอธิปไตย ในลักษณะที่มีปฏิสัมพันธ์โดยตรง เพื่อให้มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น ตั้งแต่กระบวนการกำหนดนโยบาย จนถึงกระบวนการตัดสินใจ แต่อำนาจในการตัดสินใจขั้นสุดท้ายยังคงอยู่ที่เจ้าหน้าที่รัฐ ทั้งนี้จะตรงกันข้ามกับระบบประชาธิปไตยแบบตัวแทนที่จำกัดบทบาทของประชาชนอยู่แค่เพียงการใช้สิทธิเลือกตั้ง ซึ่งหัวใจของประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมคือการเปิดช่องทางและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาชนแต่ละคน กลุ่มประชาชน และองค์กรภาคีรัฐ ให้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ทำให้การตัดสินใจของรัฐบาลโปร่งใส เป็นรัฐบาลที่แจ้ง ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมมุ่งแสวงหารูปแบบที่ประชาชนจะเข้าไปมีส่วนร่วม ผลักดัน และมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้นำทางการเมืองได้อย่างกว้างขวาง และอย่างมีประสิทธิภาพ การปฏิรูปทางการเมืองที่เกิดขึ้นในหลายประเทศ มุ่งหวังให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นและแสดงเจตนารมณ์ของตนเองได้มากขึ้น กว้างขวางขึ้น และต่อหลากหลายนโยบายมากขึ้น ที่สำคัญการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีประสิทธิภาพในระบอบประชาธิปไตยไม่ว่าจะเป็นประชาธิปไตยแบบใดจะต้องให้ความสำคัญกับโอกาสและความเท่าเทียมกันในการแสดงความคิดเห็นและประกาศเจตนารมณ์ของตนต่อสาธารณะ หากการมีส่วนร่วมดังกล่าวถูกปิดกั้นโดยอำนาจรัฐ ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใด ย่อมไม่อาจกล่าวได้ว่าสังคมนั้นเข้าเกณฑ์ความเป็นประชาธิปไตย

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า ระบบการปกครองระบบประชาธิปไตยถือว่าการเลือกตั้งเป็นกลไกและ กระบวนการทางการเมืองที่สำคัญในการที่จะกำหนดว่าใครคือผู้ที่เหมาะสมที่จะ

^{๔๑} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘๓-๘๗.

ปกครองโดยชอบดั่งนั้น เพื่อให้สังคมการเมืองเป็นสังคมการเมืองแบบประชาธิปไตยที่มีประสิทธิภาพ และ เสรีภาพ เป็นระบอบปกครองแบบประชาธิปไตยโดยประชาชนและเพื่อประชาชนโดยแท้ ประชาชนทุกคนจึงร่วมกันสร้างสรรค์ เสริมสร้าง และปรับแต่งให้วัฒนธรรมทางการเมือง ให้มีลักษณะ สอดคล้องรองรับและสนับสนุนต่อระบอบขบวนการทางการเมืองแบบประชาธิปไตย การเสริมสร้างให้ การเมืองมีการปกครองระบอบประชาธิปไตย จึงเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งประการหนึ่งที่จะทำให้สังคม การเมืองมีการปกครองระบบประชาธิปไตยของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน และสามารถควบคุมใช้อำนาจอธิปไตยให้เป็นไปตามทิศทางที่ประชาชนต้องการเป็นการปกครองที่ยึดหลัก ของเสรีภาพ ความเสมอภาค คำนึงถึง เสียงส่วนใหญ่เป็นสำคัญ มีกฎหมาย กฎเกณฑ์ กติกาที่ ประชาชนเคารพนับถือและอาจเฝ้าได้ว่าประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองที่ประชาชนส่วนใหญ่ ยอมรับมากที่สุด เป็นการปกครองในรูปแบบหนึ่ง ซึ่งอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน อำนาจอธิปไตย มาจากการเลือกตั้งของปวงชนเสียงส่วนใหญ่ โดยการปกครองระบอบนี้จะเน้นถึงความเสมอภาค เสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ถือว่าประชาชนทุกคนมีสิทธิมีเสียงเท่าเทียมกันหมด สามารถใช้ สิทธิออกเสียงของตนได้ในขอบเขตที่จำกัด จะล่วงล้ำสิทธิของคนอื่นมิได้ และประชาชนสามารถมีส่วนร่วม ในทางการเมืองการปกครอง ผู้วิจัยเห็นว่าหลักเกณฑ์ของการปกครองระบอบประชาธิปไตยไม่ว่า จะเป็นการสิทธิที่ประชาชนควรได้รับจากรัฐบาล การใช้อำนาจ ความเสมอภาค เสรีภาพ ทุกอย่างล้วน อยู่ภายใต้ความคิดของประชาชน

ตารางที่ ๒.๔ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประชาธิปไตย

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
สุขุม นวลสกุล และวิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ์	ประชาธิปไตย หมายถึง หลักของการปกครองและ รูปแบบรวมถึงการ ดำรงชีวิตร่วมกันของมนุษย์ ในแง่ของการปกครองนั้น มุ่งถึงการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการที่จะเข้าร่วมกำหนดนโยบายต่าง ๆ อันเกี่ยวข้องกับประโยชน์ส่วนรวมและส่วนตน
พรภิรมย์ ศรีทองคำ และวัลลภ รัฐฉัตรานนท์	ประชาธิปไตย ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพในการ กระทำและแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ ภายใต้อำนาจของกฎหมาย ประชาธิปไตย บทบาทและหน้าที่ของประชาชนต้องรู้จักใช้และ รักษาสิทธิทางการเมืองของตน เช่น สิทธิในการออก เสียง

ตารางที่ ๒.๔ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประชาธิปไตย (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
วรทิพย์ มีมาก และชีวินทร์ ฉายาขวลิต	ประชาธิปไตยจะต้องอยู่ภายในขอบเขตของกฎหมาย และจะต้องไม่เป็นการก้าวก่ายหรือละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นและต้องรู้จักปฏิบัติตนตามหน้าที่คู่กับสิทธิในด้านการเมืองการปกครอง ประชาชนทุกคนมีหน้าที่ที่จะต้องเข้าไปมีส่วนร่วม เช่น แสดงความคิดเห็น
สำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้ง	ระบอบประชาธิปไตยมีเนื้อหาที่สำคัญประกอบด้วย ๓ ประการ คือ ประชาธิปไตยของประชาชน ปฏิบัติตามข้อเรียกร้องของตน ประชาธิปไตยโดยประชาชน การเข้าไปมีส่วนร่วม และประชาธิปไตยเพื่อประชาชน คือ เป้าหมายและประโยชน์ของประชาชน
ประสาร ทองภักดี	หลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่เจริญอยู่ในยุโรปตะวันตกและสหรัฐอเมริกาเน้นหลักการสำคัญ การยึดถือเหตุผล การเน้นความสำคัญของปัจเจกชน การถือเอารัฐเป็นเครื่องมือของประชาชน
ปวย อึ้งภากรณ์	หลักเกณฑ์ของการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่สำคัญสิทธิเสรีภาพของประชาชนจะต้องได้รับความคุ้มครองพอสมควร ประชาชนใช้สิทธิดังกล่าวนี้เพื่อให้ตนมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศในการใช้สิทธิเสรีภาพในการใช้อำนาจอธิปไตยนั้นความเสมอภาคจะต้องกินความจากการเมือง การใช้อำนาจให้ความยุติธรรมในทางศาล ในการใช้สิทธิและเสรีภาพ

ตารางที่ ๒.๔ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประชาธิปไตย (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
พฤษติสาณ ชุมพล	ระบอบประชาธิปไตยโดยตรงมีเครื่องมือที่สำคัญอยู่ ๓ ประการด้วยกัน คือ การทำประชามติ การริเริ่มเสนอร่างกฎหมาย โดยประชาชน การถอดถอน
สมบัติ อารังธัญวงศ์	ระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทนคือระบบที่ประชาชนไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมืองการปกครองด้วยตนเองแต่ประชาชนเป็นผู้เลือกตัวแทนให้ทำหน้าที่ตัดสินใจแทนตนทั้งนี้เพราะสังคมการเมืองยุคใหม่รัฐต่าง ๆ

๒.๕ ข้อมูลบริบทเรื่องที่วิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลางานการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ” ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลบริบทที่เกี่ยวข้อง ดังนี้^{๔๒}

๒.๕.๑ โรงเรียนวัดมหาพุทธาราม

เปิดสอนระดับอนุบาลปีที่ ๑ - ๓ แบบสหศึกษา

ชั้นประถมศึกษา เปิดสอนระดับประถมศึกษาปีที่ ๑ - ๖ แบบสหศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษา เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๖ แบบสหศึกษา

สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ
หน่วยงานสนับสนุน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต ๑ ซึ่งการจัดชั้นเรียนแบ่งได้ดังนี้

- ระดับอนุบาล
- ระดับประถม
- ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
- ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

^{๔๒} โรงเรียนวัดมหาพุทธาราม, แผนปฏิบัติการกลุ่มบริหารงานบุคคล ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๖ , (ศรีสะเกษ : โรงเรียนวัดมหาพุทธาราม, ๒๕๖๖), หน้า ๒ .

๒.๕.๒ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายของสถานศึกษา^{๔๓}

วิสัยทัศน์ของโรงเรียน โรงเรียนจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ มุ่งพัฒนาบุคลากร และนักเรียนให้มีคุณภาพ ศักยภาพและลักษณะที่ดีตามแนวทางวิถีพุทธ เน้นการส่งเสริมกิจกรรม การมีส่วนร่วม และการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของบุคลากร นักเรียน และชุมชน เพื่อนำพาโรงเรียนก้าวสู่มาตรฐานต่อไป

พันธกิจของโรงเรียน มีพันธกิจที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

เพื่อมุ่งเน้นส่งเสริมแก่ผู้ด้อยโอกาส ให้ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมุ่งสร้างนักเรียน ให้มีระเบียบ วินัย ส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมตามแนวทางวิถีพุทธ เพื่อให้มีความรู้ มีทักษะใน การศึกษาต่อและมีความสามารถในการดำรงชีพ ตามแนวทางปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

เป้าหมายของโรงเรียน

๑) บุคลากรทุกระดับมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถจัดกระบวนการจัดกิจกรรมการ เรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีเทคนิควิธีการแก้ไขปัญหาผู้เรียน การทำแฟ้มสะสมงานของ นักเรียน และครู

๒) นักเรียนมีความรู้ความสามารถในการคิดวิเคราะห์สังเคราะห์และมีทักษะที่จำเป็นตาม หลักสูตร

๓) มีระบบการนิเทศที่มีประสิทธิภาพ สามารถใช้ประเมินและพัฒนาบุคลากรได้อย่าง ต่อเนื่อง

๔) มีหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนที่ดี โดยการร่วมมือกับชุมชนที่ผ่าน กระบวนการจัดทำอย่างเป็นระบบ มีการประเมินและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

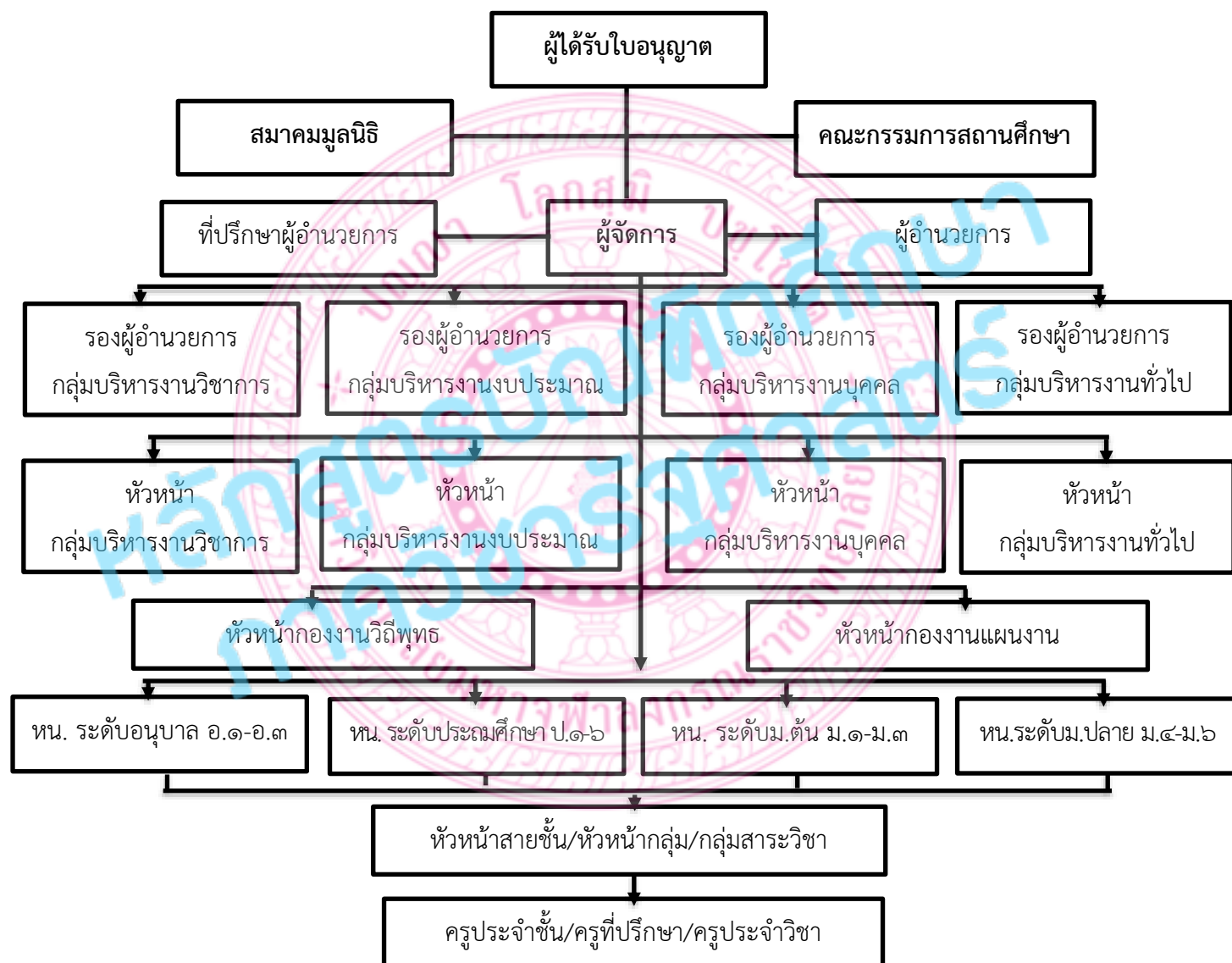
๕) สามารถจัดกิจกรรมในหลักสูตรและนอกหลักสูตรที่ส่งเสริมด้านระเบียบวินัย ความ รับผิดชอบ คุณธรรมจริยธรรม และกิจกรรมส่งเสริมความสามารถพิเศษอย่างได้ผลสามารถประเมิน ได้อย่างชัดเจน ๖. นักเรียนทุกคนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามแนวทางวิถีพุทธและมีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนรู้ที่สูงขึ้น

๖) บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา สามารถ

^{๔๓} โรงเรียนวัดมหาพุทธาราม, แผนปฏิบัติการกลุ่มบริหารงานบุคคล ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๖ , (ครีเสกษ : โรงเรียนวัดมหาพุทธาราม, ๒๕๖๖), หน้า ๔.

โรงเรียนวัดมหาพุทธาราม แบ่งโครงสร้างการบริหารงานเป็น ๔ กลุ่มบริหารงานและ ๒ กองงาน ได้แก่ กลุ่มบริหารงานวิชาการ กลุ่มบริหารงานงบประมาณ กลุ่มบริหารงานบุคคลกลุ่มบริหารงานทั่วไป กองงานวิधिพุทธและกองงานแผนงาน ผู้บริหารยึดหลักการบริหาร การพัฒนาตาม กระบวนการ PDCA

ระบบโครงสร้างการบริหารสถานศึกษา

แผนภาพที่ ๒.๑ โครงสร้างระบบสถานศึกษา^{๔๔}

^{๔๔} เรืองเดียวกัน, หน้า ๒๒.

๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลາทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ” ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมเอกสารงานวิจัย และวิทยานิพนธ์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับลำดับหัวข้อ ดังต่อไปนี้

๒.๖.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสุจริต ๓

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสุจริต ๓ พบว่า ได้มีผู้ทำวิจัยเกี่ยวกับหลักธรรมสุจริต ๓ กับการกล่อมเกลາทางการเมือง ไว้หลายท่าน ดังนี้

พระมหาสมคิด สมปนโน และคณะ ศึกษาเรื่อง “การนำหลักสุจริตมาพัฒนาศักยภาพของนักการเมืองท้องถิ่น” ผลการศึกษาพบว่า การศึกษาการนำหลักสุจริตมาพัฒนาศักยภาพของนักการเมืองท้องถิ่นเป็นการศึกษาถึงความหมายของ ความหมายของ นักการเมือง เพื่อมาพัฒนาศักยภาพการเมืองท้องถิ่น ตามหลักการเมืองท้องถิ่นตามหลักสุจริต ๓ คือ ๑) กายสุจริต ได้แก่ การประพฤติชอบทางกาย มี ๓ อย่าง ได้แก่ เว้นจากการฆ่าสัตว์ เว้นจากการลักขโมย และเว้นจากการประพฤติผิดในกาม ๒) วาจสุจริต ได้แก่ การประพฤติชอบทางวาจา มี ๔ ได้แก่ ไม่พูดเท็จ ไม่พูดส่อเสียด ไม่พูดคำหยาบ และไม่พูดเพ้อเจ้อ และ ๓) มโนสุจริต ได้แก่ การประพฤติชอบทางใจ มี ๓ อย่าง ได้แก่ อ่อนใจ ไม่เพ่งอยากได้ของผู้อื่น อพยาบาท ไม่มีจิตประทุษร้ายใครและสัมมาทิฐิ มีความเห็นชอบ^{๔๕}

เสาวนุช ศิริมาลย์รักษ์ วิจัยเรื่อง “ศึกษาความสำคัญของสุจริต ๓ ต่อการปฏิบัติวิปัสสนาภาวนา” ผลการวิจัยพบว่า สุจริต หมายถึง การประพฤติถูกต้อง ดีงาม และเป็นไปในฝ่ายกุศลจิต สุจริตแบ่งออกเป็น ๓ ประการ คือ ๑ กายสุจริต ๒ วาจสุจริต ๓ มโนสุจริต กายสุจริตแบ่งออกเป็น ๓ ข้อ ได้แก่ ๑) การเว้นจากการฆ่าสัตว์ ๒) การเว้นจากการลักขโมย ๓) การเว้นจากการประพฤติผิดประเวณี วาจสุจริต แบ่งออกเป็น ๔ ข้อ ได้แก่ ๑) การไม่พูดเท็จ ๒) การไม่พูดคำหยาบคาย ๓) การไม่พูดส่อเสียด ๔) การไม่พูดเพ้อเจ้อไม่มีสาระ มโนสุจริตแบ่งออกเป็น ๓ ข้อ ได้แก่ ๑) การสำรวมใจไม่เพ่งเล็งเพราะความโลภ ๒) ไม่คิดพยาบาทปองร้ายมนุษย์และสัตว์ ๓) มีสัมมาทิฐิ สุจริตธรรมทั้ง ๓ ประการจัดเป็นกุศลกรรมบถ ถือเป็นข้อปฏิบัติเบื้องต้นในระดับศีลธรรม มีอานิสงส์ในการป้องกันวิบากกรรมที่มีผลร้ายและเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน ถือเป็นธรรมสำคัญสำหรับคนทั่วไป หากประพฤติผิดสุจริตธรรมย่อมประสบความเสื่อม^{๔๖}

^{๔๕} พระมหาสมคิด สมปนโน และคณะ, “การนำหลักสุจริตมาพัฒนาศักยภาพของนักการเมืองท้องถิ่น”, วารสารมหาจุฬาทานีปริทรรศน์, ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๕ (มกราคม - มิถุนายน ๒๕๖๔) : ๔๐-๔๖

^{๔๖} เสาวนุช ศิริมาลย์รักษ์, “ศึกษาความสำคัญของสุจริต ๓ ต่อการปฏิบัติวิปัสสนาภาวนา”, สารนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิปัสสนาภาวนา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๐).

นราวุฒิ อู่สุวรรณ วิจัยเรื่อง “การนำหลักสุจริตมาใช้ในสัญญาทางปกครอง” ผลการวิจัยพบว่า หลักสุจริตมีความเป็นนามธรรมยากที่จะเข้าใจความหมายและบทบาทหน้าที่ของการนำมาใช้ได้อย่างชัดเจน ประกอบกับในสัญญาทางปกครองก็มีลักษณะที่แตกต่างกับสัญญาทางแพ่ง ซึ่งต้องให้ความสำคัญกับการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ^{๔๗}

คนอง วังฝ่ายแก้ว วิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมของนักการเมืองท้องถิ่นตามหลักสุจริต ๓” ผลการวิจัยพบว่า ๑) นโยบาย กลไก และกระบวนการเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมตามหลักสุจริต ๓ ของนักการเมืองท้องถิ่น นโยบายการเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมของภาครัฐที่มุ่งเน้นการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีส่งผลให้องค์กรท้องถิ่นต้องดำเนินการนโยบายเพื่อให้บริการสาธารณะตามพันธกิจ ๕ ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจและโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาสังคม การศึกษา และวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การรักษาความมั่นคง และรักษาความสงบเรียบร้อย และการบริหารจัดการส่งผลต่อการเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมของนักการเมืองท้องถิ่นตามหลักสุจริต ๒) การเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมของนักการเมืองท้องถิ่นตามหลักสุจริต ๓ การดำเนินการนโยบายภายใต้กลไกในการขับเคลื่อนกระบวนการเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคม ประกอบด้วย ๕ ดังนี้ ด้านการกำหนดนโยบายเชิงจริยธรรม จัดทำแผนพัฒนาตนเองตามนโยบายที่กำหนดตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และหน้าที่ความรับผิดชอบต่อสังคม โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนเครือข่ายภาคประชาชน และสถาบันทางสังคม ผ่านกระบวนการการทำประชาสังคม การดำเนินงานกิจกรรมหรือโครงการบนพื้นฐานของวัฒนธรรมองค์กรและวัฒนธรรมท้องถิ่น^{๔๘}

พระมหาธีรติ ธมฺมโสภโณ (โสภิตธรรม) วิจัยเรื่อง “การอบรมกล่อมเกลากล้าทางเมืองที่ส่งผลต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายอำเภอเมืองอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี” ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์หลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอเมืองอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี โดยสามารถให้การอบรมกล่อมเกลากล้าทางเมืองแก่เยาวชนด้วยแนวทางดังนี้ (๑) สถาบันครอบครัว ควรปลูกฝังให้เด็กมีจิตสำนึกต่อความรับผิดชอบต่อหน้าที่ตนเองตั้งเป้าหมายในการพัฒนาตนเองให้ได้รับรู้สถานะของตนเองเพื่อปรับตัวให้เข้ากับสังคม ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต ตรงต่อเวลา เคารพในกฎกติกา และแนวทางปฏิบัติของสังคม และยอมรับความคิดเห็นหรือความแตกต่างระหว่างบุคคล (๒)

^{๔๗} นราวุฒิ อู่สุวรรณ, “การนำหลักสุจริตมาใช้ในสัญญาทางปกครอง”, วิทยานิพนธ์หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์, (คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๕๘).

^{๔๘} คนอง วังฝ่ายแก้ว, “การเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมของนักการเมืองท้องถิ่นตามหลักสุจริต ๓”, รายงานการวิจัย, (สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๐).

สถาบันการศึกษา ควรมีการบริหารการศึกษาหรือจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอนให้นักเรียนรู้จักเหตุ และผลในการอยู่ร่วมกันในสังคม คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมทำงานเป็นทีม สร้างความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับความพอเพียง ฝึกทักษะการแสดงออกให้เหมาะสมให้รู้จักวิเคราะห์ชุมชนในทุกมิติตามความ เป็นจริง ฝึกให้วางตนให้เข้ากับบุคคลอื่นได้ รู้จักการเลือกคบคนและแยกคนออกได้ว่าผู้นั้นควรคบ หรือไม่ควรคบ (๓) สถาบันสื่อสารมวลชน ควรเผยแพร่องค์ความรู้การประยุกต์หลักเศรษฐกิจพอเพียง ในชีวิตประจำวัน และนำเสนอข้อมูลข่าวสารของสภาพสังคมแวดล้อม เพื่อให้เยาวชนปฏิบัติตน เหมาะสมกับสภาพของสังคมอีกทั้ง สื่อสารให้เยาวชนมีทัศนคติที่ดีต่อการยอมรับความคิดเห็นหรือ ความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมถึงการเอาใจเขามาใส่ใจเรา (๔) สถาบันศาสนา ควรสอนให้เด็กรู้จัก เหตุ การที่จะได้รับผลอะไรย่อมมาจากเหตุ นั้น ให้รู้จักยอมรับความเป็นจริงในผลที่ตนเองได้กระทำ ให้ มีเป้าหมายในการดำรงชีวิต ให้มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับความเพียงพอ พอใจในสิ่งที่มีอยู่ รู้ พอดี พอประมาณ บริจาคทานอย่างมีสติ ให้มีสติสัมปชัญญะ รู้ในสิ่งที่ควรทำว่าต้องทำอะไร ที่ไหน อย่างไร สอนให้เคารพในกฎกติกาและแนวทางปฏิบัติของสังคม และสอนให้เข้าใจและเคารพในความ แตกต่างระหว่างบุคคล (๕) กลุ่มเพื่อน มีบทบาทคือ เมื่อเกิดความขัดแย้งในกลุ่มเพื่อนควรร่วมกัน แก้ไขความขัดแย้งระหว่างกันด้วยหลักเหตุผลและสันติวิธี ชักชวนกันใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาบูรณาการในชีวิต ชักชวนเพื่อนร่วมกันทำกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ ให้เคารพในความเห็นทาง การเมืองซึ่งกันและกันแม้จะมีความเห็นที่ต่างกัน^{๔๙}

ดังนั้นสรุปได้ว่า หลักสุจริต ๓ หมายถึง ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจในมุมมอง ทางพระพุทธศาสนามีลักษณะเป็นเศรษฐกิจแบบทางสายกลาง คือ พอดีโดยเกิดคุณภาพชีวิต และไม่ เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น รวมถึงสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ เมื่อแสวงหารายได้อย่างถูกต้องชอบ ธรรมแล้ว ให้รู้จักแบ่งปันกำไรคืนสู่สังคม เพื่อเกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น เป็นการประสานประโยชน์สุข ร่วมกันในสังคม สุจริตมีความเป็นนามธรรมยากที่จะเข้าใจความหมายและบทบาทหน้าที่ของการ นำมาใช้ได้อย่างชัดเจน ประกอบกับในสัญญาทางปกครองก็มีลักษณะที่แตกต่างกับสัญญาทางแพ่ง ซึ่ง ต้องให้ความสำคัญกับการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์

^{๔๙} พระมหาธีรดี ธมฺมโสภโณ (โศภิตธรรม), “การอบรมกล่อมเกลากิจการการเมืองที่ส่งผลต่อพฤติกรรม ประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอมืองอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี”, สารนิพนธ์รัฐศาสตร มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๔).

ตารางที่ ๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวกับหลักสุจริต ๓

นักวิจัย	สรุปผลการวิจัย
พระมหาสมคิด สมปนโน และคณะ	การศึกษาการนำหลักสุจริตมาพัฒนาศักยภาพของนักการเมืองท้องถิ่นเป็นการศึกษาถึงความหมายของความหมายของนักการเมือง เพื่อมาพัฒนาศักยภาพการเมืองท้องถิ่น ตามหลักการเมืองท้องถิ่นตามหลักสุจริต ๓ คือ ๑) กายสุจริต ได้แก่ การประพฤติชอบทางกาย มี ๓ อย่าง ได้แก่ เว้นจากการฆ่าสัตว์ เว้นจากการลักขโมย และเว้นจากการประพฤติผิดในกาม ๒) วาสุจริต ได้แก่ การประพฤติชอบทางวาจา มี ๔ ได้แก่ ไม่พูดเท็จ ไม่พูดส่อเสียดไม่พูดคำหยาบ และไม่พูดเพ้อเจ้อ และ ๓) มโนสุจริต ได้แก่ การประพฤติชอบทางใจ
เสาวนุษ ศิริมาลัยรักษ์	สุจริต หมายถึง การประพฤติถูกต้อง ดีงาม และเป็นไปในฝ่ายกุศลจิต สุจริตแบ่งออกเป็น ๓ ประการ คือ ๑ กายสุจริต ๒ วาสุจริต ๓ มโนสุจริต กายสุจริตแบ่งออกเป็น ๓ ข้อ ได้แก่ ๑) การเว้น จากการฆ่าสัตว์ ๒) การเว้นจากการลักขโมย ๓) การเว้นจากการประพฤติผิดประเวณี วาสุจริต แบ่งออกเป็น ๔ ข้อ ได้แก่ ๑) การไม่พูดเท็จ ๒) การไม่พูดคำหยาบคาย ๓) การไม่พูดส่อเสียด ๔) การไม่พูดเพ้อเจ้อไม่มีสาระ
นราวุฒิ อู่ลีวรรณ	สุจริตมีความเป็นนามธรรมยากที่จะเข้าใจความหมายและบทบาทหน้าที่ของการนำมาใช้อย่างชัดเจน ประกอบกับในสัญญาทางปกครองก็มีลักษณะที่แตกต่างกับสัญญาทางแพ่ง ซึ่งต้องให้ความสำคัญกับการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

ตารางที่ ๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวกับหลักสุจริต ๓ (ต่อ)

นักวิจัย	สรุปผลการวิจัย
คนอง วังฝายแก้ว	๑) นโยบาย กลไก และกระบวนการเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมตามหลักสุจริต ๓ ของนักรการเมืองท้องถิ่น นโยบายการเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมของภาครัฐที่มุ่งเน้นการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีส่งผลให้องค์กรท้องถิ่นต้องดำเนินการนโยบายเพื่อให้บริการสาธารณะตามพันธกิจ ๕ ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจและโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาสังคม การศึกษา และวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การรักษาความมั่นคงและรักษาความสงบเรียบร้อย และการบริหารจัดการส่งผลต่อการเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมของนักรการเมืองท้องถิ่นตามหลักสุจริต ๒) การเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมของนักรการเมืองท้องถิ่นตามหลักสุจริต ๓
พระมหาธีรดี ธมฺมโสภโณ (โศภิตธรรม)	การประยุกต์หลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอเมืองอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี โดยสามารถให้การอบรมกลุ่มเยาวชนทางการเมืองแก่เยาวชนด้วยแนวทางดังนี้ (๑) สถาบันครอบครัว ควรปลูกฝังให้เด็กมีจิตสำนึกต่อความรับผิดชอบต่อหน้าที่ตนเองตั้งเป้าหมายในการพัฒนาตนเองให้ (๒) สถาบันการศึกษา ควรมีการบริหารการศึกษาหรือจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอนให้นักเรียนรู้จักเหตุ และผลในการอยู่ร่วมกันในสังคม (๓) สถาบันสื่อสารมวลชน ควรเผยแพร่องค์ความรู้การประยุกต์หลักเศรษฐกิจพอเพียง ในชีวิตประจำวัน และนำเสนอข้อมูลข่าวสารของสภาพสังคมแวดล้อม (๔) สถาบันศาสนา ควรสอนให้เด็กรู้จักเหตุ การที่จะได้รับผลประโยชน์มาจากเหตุนั้น (๕) กลุ่มเพื่อน มีบทบาทคือ เมื่อเกิดความขัดแย้งในกลุ่มเพื่อนควรร่วมกันแก้ไขความขัดแย้งระหว่างกันด้วยหลักเหตุผลและสันติวิธี

๒.๖.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกล่อมเกลาทางการเมือง

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกล่อมเกลาทางการเมือง พบว่า ได้มีผู้ทำวิจัยเกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมือง ไว้หลายท่าน ดังนี้

วัชรินทร์ ชาบุญศิลป์ วิจัยเรื่อง “ความเป็นพลเมืองของเยาวชนไทย” ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มเยาวชนไทยที่มีอายุระหว่าง ๑๘ – ๒๕ ปีที่กำลังศึกษาใน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายชั้นปีที่ ๖ และระดับอุดมศึกษาจำแนกตามรายภาคทั้ง ๖ ภาค ส่วนใหญ่มีระดับความเป็นพลเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย=๔.๐๑, S.D.=.๔๙๐) โดยเยาวชนส่วนใหญ่มีความเป็นพลเมืองในด้านความจงรักภักดีต่อชาติศาสนา และพระมหากษัตริย์ รองลงมาได้แก่ ด้านยึดมั่นในความถูกต้อง ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านการมีส่วนร่วมตามลำดับ เยาวชนไทยได้รับการกล่อม เกลาทางการเมืองในระดับมาก และรับรู้ข่าวสารทาง การเมืองผ่านอินเทอร์เน็ต เยาวชนไทยพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ๑ – ๒ ครั้งต่อสัปดาห์ ผลการทดสอบ สมมติฐาน พบว่า ภูมิสำเนา การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองการพูดคุยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และการกล่อมเกลาทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับความเป็นพลเมืองของเยาวชนไทยอย่างมีนัยสำคัญที่ .๐๑ ผลการวิเคราะห์ SEM พบว่า การกล่อมเกลาทางการเมืองจากครอบครัว เพื่อน สถาบันการศึกษา สื่อมวลชน ศาสนา และพรรคการเมืองมีอิทธิพล ทางตรงเชิงบวกต่อความเป็นพลเมืองของเยาวชนไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .๐๕๘๘^{๕๐}

พระทรงวุฒิ รัตนะ วิจัยเรื่อง “การกล่อมเกลาทางการเมืองของประชาชน ที่มีผลต่อการใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไปในอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน” ผลการวิจัยพบว่า ๑. ระดับการกล่อมเกลาทางการเมืองที่มีผลต่อการเลือกตั้งในเขต อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =๓.๖๗, S.D.=๐.๕๒) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการได้รับความรู้ทางการเมือง ($\bar{X}$ =๓.๘๖, S.D.=๐.๖๖) อยู่ในระดับมาก ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ($\bar{X}$ =๓.๕๖, S.D.=๐.๖๖) อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ($\bar{X}$ =๓.๒๕, S.D.=๐.๗๔) อยู่ในระดับปานกลาง ด้านทัศนคติทางการเมือง ($\bar{X}$ =๔.๐๒, S.D.=๐.๘๐) อยู่ในระดับมาก ๒. ผลการเปรียบเทียบ พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ต่อเดือน มีความคิดเห็นต่อการกล่อมเกลาทางการเมืองที่มีผลต่อการเลือกตั้งของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ๓. ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางเกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมืองที่มีผล ต่อการเลือกตั้งของ

^{๕๐} วัชรินทร์ ชาบุญศิลป์, “ความเป็นพลเมืองของเยาวชนไทย”, วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๑ (มกราคม – มิถุนายน ๒๕๖๑) : ๑๘๗ – ๒๐๙.

ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน ด้านการได้รับความรู้ทางการเมือง ปัญหา คือ ประชาชนประชาชนได้รับความรู้ทางการเมืองหรือข้อมูลข่าวสารทางการเมืองต่าง ๆ จากเจ้าหน้าที่ของรัฐน้อย การประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง แนวทางแก้ไขคือ ควรเพิ่มช่องทางการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ให้มากขึ้น ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบอย่างทั่วถึงด้านการติดตามข่าวสารทางการเมืองปัญหา คือ ประชาชนไม่ค่อยเข้าถึงสื่อได้มากเท่าที่ควร อาจส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง แนวทางแก้ไข คือ ควรเพิ่มช่องทางการได้รับข่าวสารทางการเมืองด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองปัญหา คือ ประชาชนยังโดนปิดกั้นในการแสดงความคิดเห็นในทางการเมืองไม่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นอะไรมากนักในชุมชนแนวทางแก้ไข คือ ควรให้ประชาชนได้มีโอกาสในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองอย่างมีสิทธิและเสรีภาพ ด้านทัศนคติทางการเมืองปัญหา คือ ประชาชนมีความคิดเห็นทางการเมืองน้อย จนนำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่น้อยตามไปด้วยแนวทางแก้ไข คือ ควรจัดสถานที่ ห้องเรียน ให้ความรู้ ทางด้านประชาธิปไตยให้กับประชาชน^{๕๑}

พระณัฐพงษ์ ญญฐวโส (สุดใจ) วิจัยเรื่อง “ การกล่อมเกลາทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในอำเภอนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี” ผลการวิจัยพบว่า ระดับการกล่อมเกลາทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในอำเภอนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ด้านสถาบันศาสนาอยู่ในระดับมาก ด้านสถาบันการศึกษา ด้านชุมชนและกลุ่มเพื่อน และด้านสถาบันครอบครัวอยู่ในระดับปานกลางและสถาบันทางการเมือง อยู่ในระดับน้อย และ ผลการเปรียบเทียบพบว่า เยาวชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการกล่อมเกลາทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในอำเภอนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ส่วนเยาวชนที่มีเพศ การศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการกล่อมเกลາทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของเยาวชนไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย^{๕๒}

สุวรรณี นามบุตร ได้วิจัยเรื่อง “ กระบวนการกล่อมเกลาของกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ กรณีศึกษาชมรมคนรักอุดร”พบว่า วิธีการ และกิจกรรมที่กลุ่มร่วมแนว

^{๕๑} พระทรงวุฒิ รัตนะ, “การกล่อมเกลาทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไปในเขตอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน”, **วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓).

^{๕๒} พระณัฐพงษ์ ญญฐวโส (สุดใจ), “ การกล่อมเกลาทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในอำเภอนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี”, **วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓).

ประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ ใช้การกล่อมเกลາทางการเมือง คือ การสร้างเครือข่ายและขยาย จำนวนประชากรสมาชิกผ่านการสมัครเป็นสมาชิกทั้งการสมัครสมาชิกชมรมคนรักอุดรและการสมัครเป็นสมาชิกโครงการฌาปนกิจสงเคราะห์ ส่วนกิจกรรมที่ใช้คือ (๑) การประชุมกลุ่มแกนนำเป็นประจำทุกเดือนเพื่อจะได้กำหนดแนวทางในการดำเนินการ และชี้แจงข้อเท็จจริงและประชาสัมพันธ์ข่าวสารผ่านแกนนำไปยังสมาชิกในแต่ละหมู่บ้านรวมทั้งการจัดเวทีปราศรัยเพื่อแสดงออกทางการเมืองและกระตุ้นให้สมาชิกตื่นตัวทางการเมืองอย่างสม่ำเสมอ (๒) เครื่องมือที่ใช้คือการใช้สื่อวิทยุ หนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ต เป็นเครื่องมือใช้ในการประชาสัมพันธ์ ติดต่อสื่อสารกับประชาชน รวมทั้งใช้สื่อเป็นเวทีในการแสดงความคิดเห็นร่วมกันระหว่างกลุ่มแกนนำและภาคประชาชน (๓) จากวิธีการกิจกรรมและเครื่องมือที่กลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ ใช้ในการกล่อมเกลາทางการเมือง ดังกล่าว ส่งผลให้ก่อให้เกิดปรากฏการณ์ การรวมตัวกันของประชาชนจำนวนมากออกมาแสดงความคิดเห็นทางการเมืองเพื่อแสดง ยืนทางการเมืองร่วมกัน^{๕๓}

โกวิท คุนรัตน์ วิจัยเรื่อง “การกล่อมเกลາทางการเมืองของกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในสังคมเมืองและสังคมชนบท กรณีศึกษาเปรียบเทียบโรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ และโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย” พบว่า ความแตกต่างในอาชีพของบิดา มารดาของนักเรียน ทั้งสองโรงเรียนทำให้ระดับการกล่อมเกลາทางการเมือง มีความแตกต่างกัน อีกทั้งรวมถึงความแตกต่างในรายได้ของครอบครัวนักเรียน ความแตกต่างในการศึกษาของบิดา มารดาของนักเรียน ความแตกต่างในวิถีชีวิตในครอบครัว จึงทำให้ระดับการกล่อมเกลาทางการเมืองของโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ ได้รับการกล่อมเกลาทางการเมืองที่สูงกว่าโรงเรียนมงฟอร์ต^{๕๔}

ดังนั้นผู้วิจัย สรุปได้ว่า การกล่อมเกลาทางการเมือง พบว่า เยาวชนไทยได้รับการกล่อม เกลาทางการเมืองในระดับมาก และรับรู้ข่าวสารทางการเมืองผ่านอินเทอร์เน็ต เยาวชนไทยพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นทางสังคมหรือการได้รับความรู้ทางการเมือง ประชาชนได้รับความรู้ทางการเมือง หรือข้อมูลข่าวสารทางการเมือง

^{๕๓} สุวรรณ นามบุตร, “กระบวนการกล่อมเกลาของกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติกรณีศึกษาชมรมคนรักอุดร”, *วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๔).

^{๕๔} โกวิท คุนรัตน์, “การกล่อมเกลาทางการเมืองของกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในสังคมเมืองและสังคมชนบท กรณีศึกษาเปรียบเทียบโรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ และโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย”, *วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๑).

ตารางที่ ๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมือง

นักวิจัย	สรุปผลการวิจัย
วัชรินทร์ ชาบุญศิลป์	เยาวชนไทยได้รับการกล่อมเกลาทางการเมืองในระดับมากและรับรู้ข่าวสารทาง การเมืองผ่านอินเทอร์เน็ต เยาวชนไทยพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ๑ – ๒ ครั้งต่อสัปดาห์ การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองการพูดคุยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และการกล่อมเกลาทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับความเป็นพลเมือง ของเยาวชนไทย การกล่อมเกลาทางการเมืองจาก ครอบครัวเพื่อน สถาบันการศึกษา สื่อมวลชน ศาสนา และพรรคการเมือง
พระทรงวุฒิ รัตนะ, และคณะ	แนวทางเกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมือง ด้านการได้รับความรู้ทาง การเมือง ประชาชนได้รับความรู้ทางการเมือง หรือข้อมูลข่าวสารทางการเมือง จากเจ้าหน้าที่ของรัฐน้อย การประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ประชาชนไม่ค่อยเข้าถึงสื่อ ได้มากเท่าที่ควร เพิ่มช่องทางการได้รับข่าวสารทางการเมือง
พระณัฐพงษ์ ณัฐวุโส (สุดใจ) และคณะ	การกล่อมเกลาทางการเมือง โดยรวมอยู่ในระดับ เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้ ด้านสถาบันศาสนาอยู่ในระดับมาก ด้านสถาบันการศึกษา, ด้านชุมชนและกลุ่มเพื่อน และด้านสถาบันครอบครัว อยู่ในระดับปานกลาง และสถาบันทางการเมือง
พระณัฐพงษ์ ณัฐวุโส	การกล่อมเกลาทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในอำเภอนองนาง จังหวัดอุทัยธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ด้านสถาบันศาสนาอยู่ในระดับมาก ด้านสถาบันการศึกษา ด้านชุมชนและกลุ่มเพื่อน และด้านสถาบันครอบครัว อยู่ในระดับปานกลาง และสถาบันทางการเมือง อยู่ในระดับน้อย

ตารางที่ ๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมือง (ต่อ)

นักวิจัย	สรุปผลการวิจัย
สุวรรณณี นามบุตร	การกล่อมเกลาทางการเมือง คือ การสร้างเครือข่ายและขยายจำนวนประชากรสมาชิกผ่านการสมัครเป็นสมาชิกทั้งการสมัครสมาชิกชมรมคนรักอุดรและการสมัครเป็นสมาชิกโครงการฌาปนกิจสงเคราะห์ ส่วนกิจกรรมที่ใช้คือ การประชุมกลุ่มแกนนำเป็นประจำทุกเดือนเพื่อจะได้กำหนดแนวทางในการดำเนินการ และชี้แจงข้อเท็จจริงและประชาสัมพันธ์ข่าวสารผ่านแกนนำไปยังสมาชิกในแต่ละหมู่บ้านรวมทั้งการจัดเวทีปราศรัยเพื่อแสดงออกทางการเมืองและกระตุ้นให้สมาชิกตื่นตัวทางการเมืองอย่างสม่ำเสมอ
โกวิทย์ คุณรัตน์	การกล่อมเกลาทางการเมือง มีความแตกต่างกัน อีกทั้งรวมถึงความแตกต่างในรายได้ของครอบครัวนักเรียน ความแตกต่างในการศึกษาของบิดา มารดาของนักเรียน ความแตกต่างในวิถีชีวิตในครอบครัว จึงทำให้ระดับการกล่อมเกลาทางการเมือง

๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ” จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยสรุปที่มาของแต่ละตัวแปรดังนี้

๑) ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่

๑.๑) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ และระดับการศึกษา

๑.๒) หลักสุจริต ๓ ได้แก่

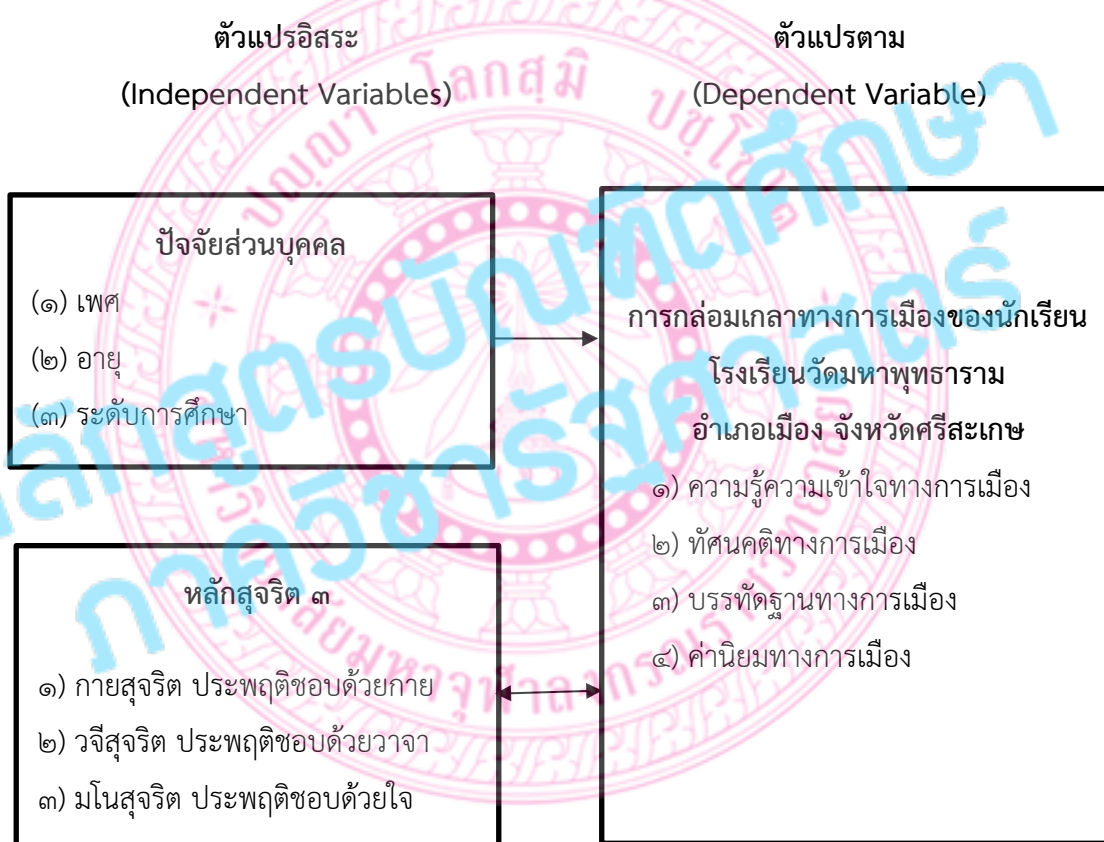
(๑) กายสุจริต ประพฤติชอบด้วยกาย

(๒) วาจาสุจริต ประพฤติชอบด้วยวาจา

(๓) มโนสุจริต ประพฤติชอบด้วยใจ^{๕๕}

๒) ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ การกล่อมเกลာทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ดังนี้

- ๑) ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง
- ๒) ทักษะคติทางการเมือง
- ๓) บรรทัดฐานทางการเมือง
- ๔) ค่านิยมทางการเมือง^{๕๖}

แผนภาพที่ ๒.๒ กรอบแนวคิดในการวิจัย

^{๕๕} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต), **พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์**, พิมพ์ครั้งที่ ๒๑, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท สำนักพิมพ์แพรวแอนดริโอม จำกัด, ๒๕๕๖), หน้า ๔๕๖.

^{๕๖} สิทธิพันธ์ พุทธหนู, **ทฤษฎีพัฒนาการเมือง**, พิมพ์ครั้งที่ ๘, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๔), หน้า ๕๔.

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ” มีวัตถุประสงค์คือ ๑. เพื่อศึกษาระดับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ๒. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสุจริต ๓ กับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ และ ๓. เพื่อศึกษาแนวทางการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) มีทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) วิธีดำเนินการวิจัยประกอบด้วยกระบวนการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

๓.๒ การวิจัยเชิงปริมาณ

๓.๒.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๒.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๓ การวิจัยเชิงคุณภาพ

๓.๓.๑ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๓.๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ” เป็นการศึกษาแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ประกอบด้วยการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

๓.๒ การวิจัยเชิงปริมาณ

๓.๒.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๑) ประชากร ประชากร ได้แก่ นักเรียนที่มีอายุตั้งแต่ ๑๒ - ๑๘ ปี โรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน ๓๘๑ คน^๑

๒) กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) และวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) ดังนี้

ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียน โรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน ๒๐๘ คน จากการคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane)^๒ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ ๙๕ และระดับความคลาดเคลื่อนร้อยละ ๕ ดังนี้

สูตร

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

โดย N = จำนวนประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ เท่ากับ ๐.๐๕

n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรทั้งหมด ๓๘๑ คน เมื่อแทนค่าในสูตรจะได้ดังนี้

^๑ โรงเรียนวัดมหาพุทธาราม, บัญชีรายชื่อเด็กนักเรียนที่ขอรับอุดหนุนเป็นรายบุคคล ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๖, (ศรีสะเกษ : โรงเรียนวัดมหาพุทธาราม, ๒๕๖๖), หน้า ๑๑ - ๒๑.

^๒ Taro Yamane, *Statistics: An Introductory Analysis*, 3rd Edition, (Tokyo: Aoyama Gakuin University, 1973), p. 726.

$$n = \frac{381}{1 + 381(0.05)^2}$$

$$n = 207.46$$

$$n = 208$$

จากสูตรจะได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๒๐๘ คน

วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) การสุ่มตัวอย่างใช้หลักการสุ่มแบบแบ่งชั้นประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเป็นสัดส่วน โดยพิจารณาจากจำนวนประชากร เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีลักษณะกระจาย ให้สัมพันธ์กับสัดส่วนของประชากร โดยทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ “นักเรียน” เป็นระดับในการสุ่มตัวอย่างอย่างเป็นสัดส่วนโดยใช้สูตรดังนี้

$$\text{จำนวนตัวอย่างในแต่ละชั้น} = \frac{\text{จำนวนตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชากรในแต่ละชั้น}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

จากสูตรจะได้ประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ รวม ๒๐๘ คน ดังรายละเอียดในตารางที่ ๓.๑

ตารางที่ ๓.๑ จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชาชนในโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

นักเรียนโรงเรียนวัดมหา พุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ	ประชากร	$n = \frac{n1 \times N1}{N}$	กลุ่มตัวอย่าง (n)
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	๑๙๐	$\frac{๒๐๘ \times ๑๙๐}{๓๘๑}$	๑๐๔
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	๑๙๑	$\frac{๒๐๘ \times ๑๙๑}{๓๘๑}$	๑๐๔
รวม	๓๘๑	กลุ่มตัวอย่าง	๒๐๘

๓.๒.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยมีขั้นตอนการสร้าง การตรวจสอบและหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

๑) แบบสอบถาม (Questionnaire)

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

- ๑.๑) ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยเกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสอบถาม
- ๑.๒) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้
- ๑.๓) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
- ๑.๔) สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๑.๕) นำเสนอร่างแบบสอบถามอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข
- ๑.๖) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา
- ๑.๗) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับจริง และนำไปแจกกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย
- ๑.๘) รวบรวมแบบสอบถามแล้วนำมาวิเคราะห์

๒) ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบของ “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ” โดยแบ่งออกเป็น ๔ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ตามหลักสุจริต ๓ โดยได้กำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถาม ทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องปริมาณความคิดเห็นที่ผู้ตอบเห็นว่าตรงกับตนเองเพียงระดับเดียวจาก ๕ ระดับ (Rating Scale) ทั้ง ๓ ด้าน จำนวน ๑๒ ข้อ คือ

๑) กายสุจริต	ประพฤติชอบด้วยกาย	จำนวน ๔ ข้อ
๒) วาจาสุจริต	ประพฤติชอบด้วยวาจา	จำนวน ๔ ข้อ
๓) มโนสุจริต	ประพฤติชอบด้วยใจ	จำนวน ๔ ข้อ

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามเกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ โดยได้กำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถามทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องปริมาณความคิดเห็นที่ผู้ตอบเห็นว่าตรงกับตนเองเพียงระดับเดียวจาก ๕ ระดับ (Rating Scale) ทั้ง ๔ ด้าน จำนวน ๑๖ ข้อ คือ

๑) ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง	จำนวน ๔ ข้อ
๒) ทักษะคิดทางการเมือง	จำนวน ๔ ข้อ
๓) บรรทัดฐานทางการเมือง	จำนวน ๔ ข้อ
๔) ค่านิยมทางการเมือง	จำนวน ๔ ข้อ

โดยคำถามในตอนที่ ๒ และตอนที่ ๓ มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Likert Scale) ระดับ ดังนี้

๕	หมายถึง	อยู่ในระดับ มากที่สุด
๔	หมายถึง	อยู่ในระดับ มาก
๓	หมายถึง	อยู่ในระดับ ปานกลาง
๒	หมายถึง	อยู่ในระดับ น้อย
๑	หมายถึง	อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ตอนที่ ๔ แบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended Questionnaire) ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค พร้อมทั้งข้อเสนอแนะต่อแนวทางการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

๓) การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

๑) ศึกษาวรรณกรรม หลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร ตำรา และสร้างเครื่องมือเป็นแบบบันทึกเอกสาร เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและนำมาวิเคราะห์ เก็บผลการวิเคราะห์ไว้ในแบบบันทึกเอกสาร

๒) นำความรู้และแนวคิดที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาประมวลผลเพื่อกำหนดโครงสร้างของเครื่องมือและขอบเขตเนื้อหา โดยการสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้สอบถามเกี่ยวกับการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ โดยนำข้อมูลมาสรุปประเด็นจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์มาจัดทำเป็นข้อคำถามในแบบสอบถาม จำแนกตามตัวแปรทั้ง ๗ ตัวแปร รวมข้อคำถามทั้งสิ้น ๒๘ ข้อคำถาม ภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๕ คน จากนั้น นำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item – Objective Congruence) พิจารณาจากค่า IOC มากกว่า ๐.๖๐ ขึ้นไป

๓) นำความรู้และแนวคิดที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าและผลการวิเคราะห์องค์ประกอบ มาเป็นฐานในการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลและนำมาวิเคราะห์ เพื่อหาคุณภาพ ความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือ

๔) การตรวจสอบและหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

การหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

๑) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษานำมาประกอบการสร้างเครื่องมือ คือ แบบสอบถาม

๒) หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม จำนวน ๕ ท่าน

๑. พระปลัดระพิน พุทธิสารโร, รศ.ดร. รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝ่ายวิชาการ

๒. รศ.ประณต นันทียกุล อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์

๓. อาจารย์ ดร.กำพล ศรีโท อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

๔. ผศ.ดร.สุภัทรชัย สีสะไบ เลขานุการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ

จัดการเชิงพุทธ

๕. ผศ.ดร.สุริยา รักษาเมือง เลขานุการหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

จากนั้น ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัยก่อนนำไปใช้พิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระ โครงสร้างของคำถาม รูปแบบของแบบสอบถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้โดยการวัดความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์รายข้อ (Index of Item - Objective Congruence: IOC)^๓ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ ๐.๖๐ ถึง ๑.๐๐ โดยใช้สูตรดังต่อไปนี้

$$\text{IOC} = \frac{\sum R}{N}$$

IOC คือ ดัชนีความสอดคล้อง

^๓ สีน พันธุ์พินิจ, เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : บริษัททุนพับลิสซิง จำกัด, ๒๕๔๗), หน้า ๑๙๑.

R	คือ	คะแนนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ
ΣR	คือ	ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
N	คือ	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

+๑ หมายถึง แน่ใจว่าข้อความสอดคล้องกับจุดประสงค์การวิจัย

๐ หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อความสอดคล้องกับจุดประสงค์การวิจัย

-๑ หมายถึง แน่ใจว่าข้อความไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์การวิจัย

๓) หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน ๓๐ ชุด เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบประเมินด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)^๔ โดยเครื่องมือการวิจัยได้ค่าของแบบสอบถาม เท่ากับ .๘๑๑

๔) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ใช้แจกกลุ่มตัวอย่างจริงในการวิจัยต่อไป

๓.๒.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

๑) ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามจากนักเรียนในพื้นที่

๒) นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับนักเรียนในพื้นที่ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๒๐๘ ชุด

๓) รวบรวมแบบสอบถาม เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

๓.๒.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติ ดังนี้

๑) สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนาการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกลมเกลียวทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัด

^๔ Cronbach, Lee J., *Essentials of psychological testing*, 4th Edition, (New York: Harper & Row, 1971), p. 217.

มหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

กำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการแปลความหมายโดยใช้เกณฑ์ของเบสต์ (Best)^๕ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย ๔.๕๑ - ๕.๐๐ หมายถึง อยู่ระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย ๓.๕๑ - ๔.๕๐ หมายถึง อยู่ระดับมาก

ค่าเฉลี่ย ๒.๕๑ - ๓.๕๐ หมายถึง อยู่ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย ๑.๕๑ - ๒.๕๐ หมายถึง อยู่ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐ - ๑.๕๐ หมายถึง อยู่ระดับน้อยที่สุด

๒) สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับการวิเคราะห์ความสัมพันธ์และการทดสอบสมมติฐาน โดยพิจารณาระดับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักการเมืองโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ว่ามีมากน้อยเพียงใด โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) วัดระดับความสัมพันธ์ของตัวแปร และผู้วิจัยได้เลือกใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อทดสอบสมมติฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยทั่วไปนิยมใช้สัญลักษณ์ (r) แทนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของกลุ่มการบอกระดับหรือขนาดของความสัมพันธ์จะใช้ตัวเลขของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ หากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเข้าใกล้ -๑ หรือ +๑ แสดงถึงการมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง แต่หากมีค่าเข้าใกล้ ๐ แสดงถึงการมีความสัมพันธ์กันในระดับน้อย หรือไม่มีเลย สำหรับการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ใช้เกณฑ์ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ๐.๘๑ - ๑.๐๐ หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับมาก

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ๐.๕๑ - ๐.๘๐ หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ๐.๒๑ - ๐.๕๐ หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับน้อย

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ๐.๐๑ - ๐.๒๐ หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับน้อยมาก

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ๐.๐๐ หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended Question) วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท นำเสนอเป็นความเรียงประกอบตาราง โดยการแจกแจงความถี่ของผู้ตอบคำถามปลายเปิดตามลำดับความสำคัญ

^๕ Best, John W., *Research in Education*, (New Jersey: Prentice Hall, Inc., 1981), P. 179-182.

๓.๓ การวิจัยเชิงคุณภาพ

รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพผู้วิจัยดำเนินการโดย ศึกษาจากเอกสาร หนังสือ เช่น พระไตรปิฎก งานวิชาการของผู้ทรงคุณวุฒิ งานวิจัย ดุษฎีนิพนธ์ เป็นต้น นอกจากนี้มีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ตามกระบวนการวิจัยดังต่อไปนี้

๓.๓.๑ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

๑) การสัมภาษณ์เชิงลึก

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก คือ นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ ผู้บริหารโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม กรรมการสภานักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม และกรรมการจำนวน ๑๐ รูปหรือคน โดยแบ่งเป็นกลุ่ม จำนวน ๔ กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ ๑ นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา

ลำดับที่	ชื่อ-ฉายา/นามสกุล	ตำแหน่ง
๑	พระปลัดระพี พุทธิสารโร, รศ. ดร.	รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๒	พระครูชินวีร์บัณฑิต, ผศ. ดร.	หัวหน้าภาควิชานิติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กลุ่มที่ ๒ นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐศาสตร์

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง
๓	รศ. ดร.อภิญญา ฉัตรช่อฟ้า	ผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชา รัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๔	รศ. ดร.วัชรินทร์ ชาญศิลป์	อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชา รัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กลุ่มที่ ๓ ผู้บริหารโรงเรียน

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง
๕	นายเสรี แสงลับ	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

๖ นายวีรพันธ์ จันทเขต รองผู้อำนวยการโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

กลุ่มที่ ๔ ผู้นำนักเรียนหรือผู้ปกครองของนักเรียน

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง
๗	นางสาวศิริจรรยา อินทวิ	กรรมการสภานักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ,
๘	นางสาวอภิญญา โยโพธิ์	กรรมการสภานักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ
๙	นางสาวรลิตา สิมมา	กรรมการสภานักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ
๑๐	นางสาวคณิศร จีงวิเศษพงศ์	กรรมการสภานักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

๓.๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้

๑) เพื่อศึกษาระดับการกล่อมเกลາทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

๒) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสุจริตธรรมกับการกล่อมเกลາทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

๓) เพื่อศึกษาแนวทางการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลາทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลາทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

ใช้ในการรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยแบ่งแบบสัมภาษณ์เชิงลึกออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ ๒ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ตามหลักสุจริต ๓

ตอนที่ ๓ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียน
วัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

๓.๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยขอ
หนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงตัวแทนกลุ่มนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้าน
พระพุทธศาสนา กลุ่มนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐศาสตร์ และกลุ่มนักเรียนหรือผู้ปกครองของ
นักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบ
แบบสอบถาม เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ การสัมภาษณ์ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ทำการ
สัมภาษณ์โดยเจาะจงคำตอบเฉพาะเรื่องตามจุดมุ่งหมาย

๓.๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Content
Analysis) ตามเกณฑ์การวิเคราะห์เนื้อหา ดังนี้

๑) วางเค้าโครงของข้อมูล โดยการทำรายชื่อกำหรือข้อความที่จะถูกนำมาวิเคราะห์ แล้วแบ่งไว้
เป็นประเภท (Categories) เพื่อให้การวิเคราะห์มีความสม่ำเสมอ และสามารถตัดสินได้ว่าจะดึงคำหรือ
ข้อความใดออกมาจากเอกสารหรือตัวบทและจะทั้งคำหรือข้อความใดออกไป

๒) คำนึงถึงบริบท (Context) หรือสภาพแวดล้อมประกอบของข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์โดยมีการ
โยงเข้ากับกรอบแนวคิดการวิจัย เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลให้มีความกว้างขึ้น และนำไปสู่การอ้างอิงกับ
ข้อมูลอื่นๆ ได้

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลากลายทาง การเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ” เป็นการวิจัยแบบ ผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) เพื่อศึกษาระดับการกล่อม เกลากลายทางเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ๒) เพื่อศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสุจริตธรรมกับการกล่อมเกลากลายทางเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอ เมือง จังหวัดศรีสะเกษ ๓) เพื่อนำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลากลายทาง การเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการ รวบรวมข้อมูลและทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น ๓ ประเด็น ดังนี้

๔.๑ ระดับการกล่อมเกลากลายทางเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

๔.๒ ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสุจริต ๓ กับการกล่อมเกลากลายทางเมืองของนักเรียน โรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

๔.๓ การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลากลายทางเมืองของนักเรียน โรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

๔.๔ องค์ความรู้

๔.๔.๑ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

๔.๔.๒ องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

๔.๑ ระดับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

๔.๑.๑ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๒๐๘ คน จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีรายละเอียดดังในตารางที่ ๔.๑ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑ จำนวนและร้อยละของข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

(n=๒๐๘)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	๑๑๒	๕๓.๘๕
	หญิง	๙๖	๔๖.๑๕
	รวม	๒๐๘	๑๐๐.๐๐
อายุ	๑๒ ปี	๒๕	๑๒.๐๒
	๑๓ ปี	๓๓	๑๕.๘๗
	๑๔ ปี	๓๐	๑๔.๔๒
	๑๕ ปี	๒๖	๑๒.๕๐
	๑๖ ปี	๓๖	๑๗.๓๑
	๑๗ ปี	๔๑	๑๙.๗๑
	๑๘ ปี	๑๗	๘.๑๗
	รวม	๒๐๘	๑๐๐.๐๐
ระดับการศึกษา			
มัธยมศึกษา ตอนต้น		๑๐๓	๔๙.๕๐
มัธยมศึกษา ตอนปลาย		๑๐๕	๕๐.๕๐
รวม		๒๐๘	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๑. จำนวนและค่าร้อยละของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ มีรายละเอียดดังนี้

เพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน ๑๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๐๘ รองลงมาเป็นเพศหญิง จำนวน ๙๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๑๕ ตามลำดับ

อายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ ๑๗ ปี จำนวน ๔๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๗๑ รองลงมามีอายุ ๑๖ ปี จำนวน ๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๓๑ รองลงมามีอายุ ๑๓ ปีจำนวน ๓๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๘๗ รองลงมามีอายุ ๑๔ ปีจำนวน ๓๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๔๒ รองลงมามีอายุ ๑๕ ปีจำนวน ๒๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๕๐ รองลงมามีอายุ ๑๒ ปีจำนวน ๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๐๒ และอายุ ๑๘ ปีจำนวน ๑๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๑๗ ตามลำดับ

ระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน ๑๐๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๕๐ และรองลงมาระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น จำนวน ๑๐๓ คนคิดเป็นร้อยละ ๔๙.๕๐ ตามลำดับ

๔.๑.๒ ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสุจริต ๓

ตารางที่ ๔.๒ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติตามหลักสุจริต ๓ ในภาพรวม

(n=๒๐๘)

หลักสุจริต ๓	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
๑. ด้านกายสุจริต ประพฤติชอบด้วยกาย	๔.๔๗	๐.๓๗	มาก
๒. ด้านวจีสุจริต ประพฤติชอบด้วยวาจา	๔.๔๒	๐.๓๗	มาก
๓. ด้านมโนสุจริต ประพฤติชอบด้วยใจ	๔.๖๖	๐.๒๔	มากที่สุด
โดยภาพรวม	๔.๕๒	๐.๔๘	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๒ การปฏิบัติตามหลักสุจริต ๓ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =๔.๕๒, S.D.=๐.๔๘) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านมโนสุจริต ประพฤติชอบด้วยใจ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =๔.๖๖, S.D.=๐.๒๔) รองลงมา ด้านกายสุจริต ประพฤติชอบด้วยกาย มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =๔.๔๗, S.D.=๐.๓๗) รองลงมา ด้านวจีสุจริต ประพฤติชอบด้วยวาจา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =๔.๔๒, S.D.=๐.๓๗) ตามลำดับ เมื่อแยกเป็นรายด้านมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๓ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติตามหลักสุจริต ๓ ด้านกายสุจริต ประพฤติชอบด้วยกาย

(n=๒๐๘)

ด้านกายสุจริต ความประพฤติชอบด้วยกาย	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
๑. นักเรียนงดเว้นจากการไม่เบียดเบียน ไม่ทำร้าย หรือ ช่มเหงผู้อื่น	๔.๓๓	๐.๖๔	มาก
๒. นักเรียนไม่แย่งชิง คดโกง ยักยอก และลักพาสิ่งของ โดยไม่ได้รับอนุญาต	๔.๕๓	๐.๕๔	มาก
๓. นักเรียนปฏิบัติตนไม่ผิดในเรื่องกามคุณจนขาดความ สำรวมระวัง	๔.๕๕	๐.๕๓	มาก
๔. นักเรียนปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคมและ เพื่อน	๔.๔๗	๐.๕๘	มาก
ภาพรวม	๔.๔๗	๐.๓๗	มาก

จากตารางที่ ๔.๓ ผลการวิเคราะห์หลักสุจริต ๓ ด้านกายสุจริต ความประพฤติชอบด้วยกาย โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๔.๔๗$, S.D.=๐.๓๗) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียน ปฏิบัติตนไม่ผิดในเรื่องกามคุณจนขาดความสำรวมระวัง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๔.๕๕$, S.D.=๐.๕๓) รองลงมา นักเรียนไม่แย่งชิง คดโกง ยักยอก และลักพาสิ่งของโดยไม่ได้รับอนุญาต มี ค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๔.๕๓$, S.D.=๐.๕๔) รองลงมา นักเรียนปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของ สังคมและเพื่อน มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๔.๔๗$, S.D.=๐.๕๘) รองลงมา นักเรียนงดเว้นจาก การไม่เบียดเบียน ไม่ทำร้าย หรือช่มเหงผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๔.๓๓$, S.D.= ๐.๖๔) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติตามหลักสุจริต ๓ ด้านวจีสุจริต ประพฤติชอบด้วยวาจา

(n=๒๐๘)

ด้านวจีสุจริต ความประพฤติชอบด้วยวาจา	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
๑. นักเรียนไม่พูดโกหก ไม่เป็นความจริง หรือให้บุคคลอื่นในทางที่ผิด	๔.๓๙	๐.๕๔	มาก
๒. นักเรียนไม่พูดจาเหน็บแนม และส่อเสียดบุคคลอื่น	๔.๔๘	๐.๕๓	มาก
๓. นักเรียนไม่พูดคำหยาบคายเพื่อให้คนอื่นเจ็บใจ และการพูดจาเพื่อเจ้อ หาสาระมิได้จากการพูดเหล่านั้น	๔.๓๓	๐.๕๐	มาก
๔. นักเรียนมีความรับผิดชอบคำพูดของตนเองทุกครั้ง	๔.๔๙	๐.๕๓	มาก
ภาพรวม	๔.๔๒	๐.๓๗	มาก

จากตารางที่ ๔.๔ ผลการวิเคราะห์หลักสุจริต ๓ ด้านวจีสุจริต ความประพฤติชอบด้วยวาจา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.42$, S.D.=0.37) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนมีความรับผิดชอบคำพูดของตนเองทุกครั้ง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.49$, S.D.=0.53) รองลงมา นักเรียนไม่พูดจาเหน็บแนม และส่อเสียดบุคคลอื่น มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.48$, S.D.=0.53) รองลงมา นักเรียนไม่พูดโกหก ไม่เป็นความจริง หรือให้บุคคลอื่นในทางที่ผิด มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.39$, S.D.=0.54) รองลงมา นักเรียนไม่พูดคำหยาบคายเพื่อให้คนอื่นเจ็บใจ และการพูดจาเพื่อเจ้อ หาสาระมิได้จากการพูดเหล่านั้น มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.33$, S.D.=0.50) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติตามหลักสุจริต ๓ ด้านมโนสุจริต ประพฤติชอบด้วยใจ

(n=๒๐๘)

ด้านมโนสุจริต ความประพฤติชอบด้วยใจ	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
๑. นักเรียนไม่คิดอยากได้ทรัพย์สินสมบัติของคนอื่นเพื่อมาเป็นของตนเอง	๔.๘๖	๓.๕๓	มากที่สุด
๒. นักเรียนไม่ผูกพยาบาท ไม่คิดปองร้ายผู้อื่น	๔.๕๖	๐.๕๐	มากที่สุด
๓. นักเรียนมีความประพฤติทางใจโดยการคิดในทางที่ถูกต้องเหมาะสม คิดแต่สิ่งที่ดี ๆ คิดในทางบวก	๔.๔๙	๐.๕๐	มาก
๔. นักเรียนมีความประพฤติทางใจโดยพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ตามความเป็นจริง	๔.๔๙	๐.๕๒	มาก
ภาพรวม	๔.๖๖	๑.๒๔	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๕ ผลการวิเคราะห์หลักสุจริต ๓ ด้านมโนสุจริต ความประพฤติชอบด้วยใจ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=๔.๖๖$, S.D.=๑.๒๔) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนไม่คิดอยากได้ทรัพย์สินสมบัติของคนอื่นเพื่อมาเป็นของตนเอง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=๔.๘๖$, S.D.=๓.๕๓) รองลงมา นักเรียนไม่ผูกพยาบาท ไม่คิดปองร้ายผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=๔.๕๖$, S.D.=๐.๕๐) รองลงมา นักเรียนมีความประพฤติทางใจโดยพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ตามความเป็นจริง ผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๔.๔๙$, S.D.=๐.๕๒) รองลงมา นักเรียนมีความประพฤติทางใจโดยการคิดในทางที่ถูกต้องเหมาะสม คิดแต่สิ่งที่ดี ๆ คิดในทางบวก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๔.๔๙$, S.D.=๐.๕๐)ตามลำดับ

๔.๑.๓ การกล่อมเกลາทางการเมือง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่ ๑. ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ๒. ทักษะคิดทางการเมือง ๓. บรรทัดฐานทางการเมือง ๔. ค่านิยมทางการเมือง หลักสุจริต ๓ จึงประกอบด้วย กายสุจริต ประพฤติชอบด้วยกาย วาจาสุจริต ประพฤติชอบด้วยวาจา มโนสุจริต ประพฤติชอบด้วยใจ ดังตารางที่ ๔.๒ ถึง ๔.๙

ตารางที่ ๔.๖ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการกล่อมเกลาทางการเมือง โดยภาพรวม

(n=๒๐๘)

การกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหา พุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
๑. ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง	๔.๔๗	๐.๓๗	มาก
๒. ทักษะคิดทางการเมือง	๔.๕๘	๐.๙๕	มากที่สุด
๓. บรรทัดฐานทางการเมือง	๔.๕๗	๐.๓๘	มากที่สุด
๔. ค่านิยมทางการเมือง	๔.๖๐	๐.๓๙	มากที่สุด
โดยภาพรวม	๔.๕๖	๐.๔๑	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า ระดับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=๔.๕๖$, S.D.=๐.๔๑) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่านิยมทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=๔.๖๐$, S.D.=๐.๓๙) รองลงมา ทักษะคิดทางการเมือง ค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=๔.๕๘$, S.D.=๐.๙๕) รองลงมา บรรทัดฐานทางการเมือง ค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=๔.๕๗$, S.D.=๐.๓๘) รองลงมา ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๔.๔๗$, S.D.=๐.๓๗) ตามลำดับ เมื่อแยกเป็นรายด้านมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๗ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ด้านความรู้ความเข้าใจทางการเมือง

(n=๒๐๘)

ด้านความรู้ความเข้าใจทางการเมือง	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
๑. นักเรียนมีความรู้ในการใช้สิทธิเลือกตั้งผู้สมัครที่นักเรียนชื่นชอบ	๔.๕๐	๐.๕๓	มาก
๒. นักเรียนสามารถวิพากษ์วิจารณ์นโยบายทางการเมืองของพรรคการเมืองต่างๆได้	๔.๔๙	๐.๕๐	มาก
๓. นักเรียนมีความเข้าใจและรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างของบุคคลอื่น	๔.๔๙	๐.๕๓	มาก
๔. นักเรียนในปัจจุบัน มีความเข้าใจประเด็นการเมือง	๔.๔๑	๐.๕๒	มาก
ภาพรวม	๔.๔๗	๐.๓๗	มาก

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า ระดับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ด้านความรู้ความเข้าใจทางการเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๔.๔๗$, S.D.=๐.๓๗) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนมีความรู้ในการใช้สิทธิเลือกตั้งผู้สมัครที่นักเรียนชื่นชอบ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๔.๕๐$, S.D.=๐.๕๓) รองลงมา นักเรียนสามารถวิพากษ์วิจารณ์นโยบายทางการเมืองของพรรคการเมืองต่าง ๆ ได้ มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๔.๔๙$, S.D.=๐.๕๐) รองลงมา นักเรียนสามารถวิพากษ์วิจารณ์นโยบายทางการเมืองของพรรคการเมืองต่าง ๆ ได้ มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๔.๔๙$, S.D.=๐.๕๓) รองลงมา นักเรียนในปัจจุบัน มีความเข้าใจประเด็นการเมือง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๔.๔๑$, S.D.=๐.๕๒) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๘ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียน
โรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ด้านทัศนคติทางการเมือง

(n=๒๐๘)

ด้านทัศนคติทางการเมือง	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
๑. นักเรียนมีทัศนคติในเรื่องหลักประชาธิปไตย	๔.๕๕	๐.๕๓	มากที่สุด
๒. นักเรียนยอมรับในหลักประชาธิปไตยของผู้อื่นที่มี ความเห็นแตกต่างกัน	๔.๕๓	๐.๕๓	มากที่สุด
๓. นักเรียนยึดหลักในเรื่องนิติรัฐ	๔.๕๖	๐.๕๖	มากที่สุด
๔. นักเรียนมีทัศนคติในเรื่องนโยบายทางการเมืองของ ทุกพรรคการเมือง	๔.๕๓	๐.๕๓	มากที่สุด
ภาพรวม	๔.๕๘	๐.๕๐	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า ระดับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียน
วัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ด้านทัศนคติทางการเมือง โดยภาพรวม อยู่ในระดับ
มากที่สุด ($\bar{X}=4.58$, S.D.=0.50) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนยึดหลักในเรื่องนิติรัฐ มี
ค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.56$, S.D.=0.56) รองลงมา นักเรียนมีทัศนคติในเรื่อง
หลักประชาธิปไตย มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.55$, S.D.=0.53) รองลงมา นักเรียน
ยอมรับในหลักประชาธิปไตยของผู้อื่นที่มีความเห็นแตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.53$, S.D.=0.53) รองลงมา นักเรียนมีทัศนคติในเรื่องนโยบายทางการเมืองของทุกพรรคการเมือง
มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.53$, S.D.=0.53) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๙ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ด้านบรรทัดฐานทางการเมือง

(n=๒๐๘)

ด้านบรรทัดฐานทางการเมือง	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
๑. นักเรียนยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างบริสุทธิ์ใจ	๔.๕๗	๐.๔๙	มากที่สุด
๒. นักเรียนยึดหลักในการเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น	๔.๕๑	๐.๕๐	มากที่สุด
๓. นักเรียนยึดหลักบรรทัดฐานทางการเมืองที่ตั้งอยู่บนหลักประชาธิปไตย	๔.๖๐	๐.๔๙	มากที่สุด
๔. นักเรียนเลือกผู้แทนหรือสมาชิกสภานักเรียนโดยใช้เหตุผลมากกว่าการรู้จัก	๔.๕๘	๐.๔๙	มากที่สุด
ภาพรวม	๔.๕๖	๐.๓๗	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๙ พบว่า ระดับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ด้านบรรทัดฐานทางการเมือง โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=๔.๕๖$, S.D.=๐.๓๗) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนยึดหลักบรรทัดฐานทางการเมืองที่ตั้งอยู่บนหลักประชาธิปไตย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=๔.๖๐$, S.D.=๐.๔๙) รองลงมา นักเรียนเลือกผู้แทนหรือสมาชิกสภานักเรียนโดยใช้เหตุผลมากกว่าการรู้จัก มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}= ๔.๕๘$, S.D.=๐.๔๙) รองลงมา นักเรียนยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างบริสุทธิ์ใจ มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=๔.๕๗$, S.D.=๐.๔๙) รองลงมา นักเรียนยึดหลักในการเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๔.๕๑$, S.D.=๐.๕๐) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๐ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ด้านค่านิยมทางการเมือง

(n=๒๐๘)

ด้านค่านิยมทางการเมือง	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
๑. นักเรียนตัดสินใจเลือกผู้สมัครประธานนักเรียนโดยไม่ทำตามประเพณีนิยมที่ยึดหลักประชาธิปไตย	๔.๖๑	๐.๕๑	มากที่สุด
๒. นักเรียนตัดสินใจเลือกหัวหน้าห้องหรือประธานนักเรียนโดยไม่เลือกตามเพื่อนๆ ส่วนใหญ่เห็นว่าผู้สมัครมีผลงาน	๔.๖๑	๐.๕๒	มากที่สุด
๓. นักเรียนได้เลือกผู้สมัครโดยพิจารณาจากวิสัยทัศน์ของผู้สมัครในการลงสมัครรับเลือกตั้ง	๔.๕๙	๐.๔๙	มากที่สุด
๔. นักเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกผู้สมัครเป็นหัวหน้าห้องหรือประธานนักเรียน	๔.๕๘	๐.๔๘	มากที่สุด
ภาพรวม	๔.๖๐	๐.๓๘	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่า ระดับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ด้านค่านิยมทางการเมือง โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.60$, S.D.=0.38) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนตัดสินใจเลือกผู้สมัครประธานนักเรียนโดยไม่ทำตามประเพณีนิยมที่ยึดหลักประชาธิปไตย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.61$, S.D.=0.51) รองลงมา นักเรียนตัดสินใจเลือกหัวหน้าห้องหรือประธานนักเรียนโดยไม่เลือกตามเพื่อน ๆ ส่วนใหญ่เห็นว่าผู้สมัครมีผลงาน มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.61$, S.D.=0.52) รองลงมา นักเรียนได้เลือกผู้สมัครโดยพิจารณาจากวิสัยทัศน์ของผู้สมัครในการลงสมัครรับเลือกตั้ง มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.59$, S.D.=0.49) รองลงมา นักเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกผู้สมัครเป็นหัวหน้าห้องหรือประธานนักเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.58$, S.D.=0.48) ตามลำดับ

แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

๑. ท่านมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ ในด้านความรู้ความเข้าใจทางการเมืองควรเป็นอย่างไร

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการประยุกต์หลักสุจริต ๓ เพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ

๑. ด้านความรู้ความเข้าใจทางการเมือง

๑. สิ่งสำคัญที่ช่วยให้บุคคลสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและนโยบายของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยทั่วไปแล้ว การมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองเข้าใจโครงสร้างของระบบการเมือง เช่น ระบบรัฐสภา ระบบประธานาธิบดี ระบบกฎหมาย รวมถึงบทบาทและหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ เช่น สภา รัฐบาล ศาล เป็นต้น^๑

๒. การรู้จักเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์การเมืองที่มีผลกระทบต่อประเทศ เช่น การปฏิวัติ การเปลี่ยนแปลงรัฐบาล การเคลื่อนไหวทางสังคมการปฏิวัติ การเปลี่ยนแปลงระบบการปกครองที่สำคัญ เช่น การปฏิวัติฝรั่งเศส (1789) ที่ล้มล้างระบอบกษัตริย์และนำไปสู่การสร้างสาธารณรัฐการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล การเปลี่ยนรูปแบบหรือโครงสร้างรัฐบาล เช่น การเปลี่ยนจากเผด็จการเป็นประชาธิปไตย ซึ่งอาจเกิดจากการยึดอำนาจหรือการเลือกตั้งใหม่การเคลื่อนไหวทางสังคม การเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องสิทธิและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เช่น การเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิสตรีหรือสิทธิมนุษยชน ซึ่งมักส่งผลต่อกฎหมายและนโยบายการเข้าใจเหตุการณ์เหล่านี้ช่วยให้มองเห็นผลกระทบที่มีต่อการเมืองและสังคมในปัจจุบันและอนาคตได้อย่างชัดเจน เป็นต้น^๒

๓. มีความสามารถในการติดตามและวิเคราะห์ข่าวสารทางการเมืองจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อให้ได้รับข้อมูลที่ครอบคลุมและเป็นกลางการติดตามและวิเคราะห์ข่าวสารทางการเมืองหมายถึงความสามารถในการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข่าวที่หลากหลาย เช่น สื่อมวลชน เว็บไซต์ข่าว และสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อให้ได้รับข้อมูลที่ครอบคลุมและเป็นกลาง การวิเคราะห์ข่าวสารช่วยให้สามารถแยกแยะข้อเท็จจริงจากความคิดเห็นหรือข่าวปลอม และเข้าใจเหตุการณ์และนโยบายทางการเมืองอย่างถูกต้องและรอบคอบ^๓

๔. มีและวิเคราะห์ผลกระทบของนโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาล รวมถึงข้อดีข้อเสียและวิธีการที่นโยบายเหล่านั้นมีผลต่อสังคมและเศรษฐกิจการเข้าใจและวิเคราะห์นโยบายรัฐบาลรวมถึงการประเมินผลกระทบของนโยบายเหล่านั้นต่อสังคมและเศรษฐกิจหมายถึงการศึกษาว่านโยบายต่าง ๆ มีข้อดีข้อเสียอย่างไรและส่งผลกระทบอย่างไรต่อประชาชนและเศรษฐกิจ โดยการพิจารณาจากข้อมูล

^๑สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

^๒สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

^๓สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

จริง การศึกษาเชิงลึก และการวิเคราะห์วิจารณ์ เพื่อให้สามารถประเมินผลลัพธ์ของนโยบายได้อย่างมีข้อมูลครบถ้วนและเป็นกลาง^๔

๕. มีการเปิดรับฟังและพิจารณามุมมองที่แตกต่าง เพื่อให้เข้าใจความหลากหลายของความคิดเห็นทางการเมืองและสามารถสนทนาและอภิปรายอย่างสร้างสรรค์การเปิดรับฟังและพิจารณามุมมองที่แตกต่างคือการยอมรับและเคารพความคิดเห็นที่หลากหลายทางการเมือง โดยไม่ตัดสินล่วงหน้า การมีความสามารถนี้ช่วยให้สามารถเข้าใจมุมมองที่แตกต่าง และสนทนาและอภิปรายอย่างสร้างสรรค์ โดยมุ่งเน้นที่การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อหาข้อยุติและความเข้าใจร่วมกัน ช่วยลดความขัดแย้งและสร้างบรรยากาศของการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ^๕

๖. เคารพในสิทธิเสรีภาพพื้นฐานของมนุษย์ รวมถึงสิทธิต่าง ๆ ของประชาชนในระบบการเมืองการเข้าใจและเคารพสิทธิเสรีภาพพื้นฐานของมนุษย์หมายถึงการรับรู้ถึงสิทธิที่เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของทุกคน เช่น เสรีภาพในการพูด การแสดงออก และสิทธิในการเลือกตั้ง รวมถึงสิทธิต่าง ๆ ของประชาชนในระบบการเมือง เช่น สิทธิในการเข้าถึงข้อมูลและการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ ความเข้าใจนี้ช่วยส่งเสริมการเคารพสิทธิต่าง ๆ และสนับสนุนการทำงานของระบบประชาธิปไตยอย่างยุติธรรม^๖

๗. เชื่อมโยงระหว่างการเมืองและเศรษฐกิจ เช่น การจัดการงบประมาณและผลกระทบต่อประชาชนการเข้าใจความเชื่อมโยงระหว่างการเมืองและเศรษฐกิจหมายถึงการรู้ว่าการตัดสินใจทางการเมือง เช่น การจัดการงบประมาณ การกำหนดนโยบายภาษี หรือการลงทุนโครงการสาธารณะ มีผลต่อเศรษฐกิจของประเทศและชีวิตของประชาชนอย่างไร เช่น การจัดสรรงบประมาณที่มีประสิทธิภาพอาจช่วยกระตุ้นการเติบโตทางเศรษฐกิจและลดความเหลื่อมล้ำ ขณะที่การตัดสินใจที่ไม่ดีอาจนำไปสู่ปัญหาทางเศรษฐกิจและผลกระทบเชิงลบต่อสังคม^๗

๘. มีศึกษาประวัติศาสตร์การเมือง รู้จักประวัติศาสตร์ทางการเมืองและเหตุการณ์สำคัญที่ส่งผลต่อการเมืองในปัจจุบันการศึกษาและเข้าใจประวัติศาสตร์การเมืองหมายถึงการรู้จักเหตุการณ์สำคัญในอดีต เช่น การปฏิวัติ การเปลี่ยนแปลงรัฐบาล และการเคลื่อนไหวทางสังคม ที่มีผลกระทบต่อการเมืองในปัจจุบัน การรู้จักเหตุการณ์เหล่านี้ช่วยให้เข้าใจบริบทและแนวโน้มทางการเมืองในปัจจุบัน รวมถึงการวิเคราะห์ผลกระทบจากอดีตที่มีต่อการพัฒนาการเมืองในปัจจุบัน^๘

๙. ส่งเสริมการสื่อสารที่เปิดกว้าง สนับสนุนการพูดคุยและอภิปรายทางการเมืองอย่างเปิดเผยและสร้างสรรค์การส่งเสริมการสื่อสารที่เปิดกว้างหมายถึงการสนับสนุนให้มีการพูดคุยและอภิปรายทางการเมืองอย่างเปิดเผยและสร้างสรรค์ การเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายแสดงความคิดเห็นและ

^๔สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

^๕สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

^๖สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

^๗สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

^๘สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘ วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

แลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างเสรีช่วยลดความขัดแย้ง และเพิ่มโอกาสในการหาทางออกที่เป็นประโยชน์ร่วมกัน^๙

๑๐. เข้าใจการพัฒนาความคิดเชิงกลยุทธ์ มีความสามารถในการคิดเชิงกลยุทธ์และวางแผนในการแก้ปัญหาทางการเมืองและสังคมการพัฒนาความคิดเชิงกลยุทธ์หมายถึงการมีความสามารถในการคิดล่วงหน้าและวางแผนเพื่อจัดการกับปัญหาทางการเมืองและสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ โดยพิจารณาจากข้อมูลที่มีอยู่ แลรู้โครงสร้างการเมือง เข้าใจระบบการเมือง เช่น ระบบรัฐสภา ประธานาธิบดี กฎหมาย และบทบาทหน่วยงานต่าง ๆ^{๑๐}

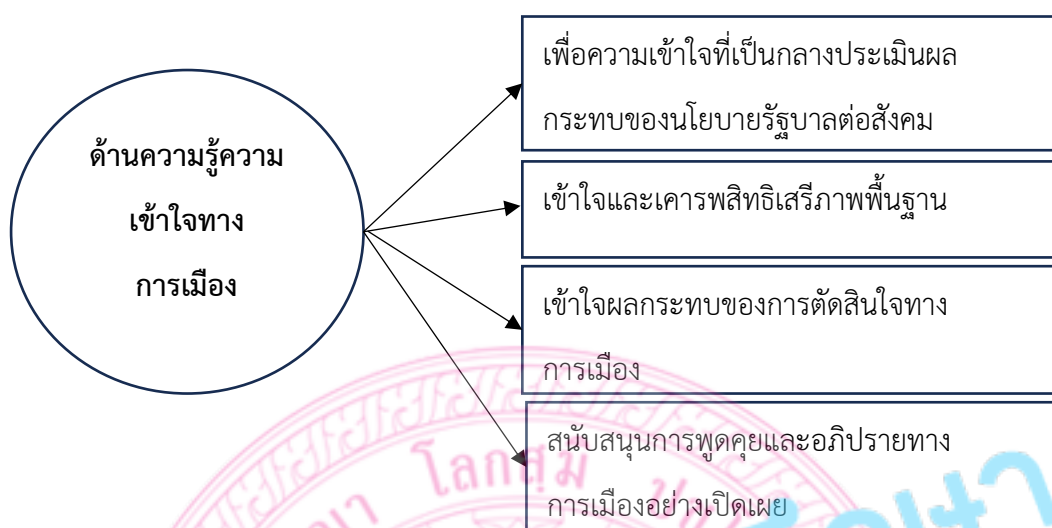
สรุปได้ว่า เหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์ รู้จักเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงการเมือง เช่น การปฏิวัติและการเคลื่อนไหวทางสังคมสามารถรวบรวมและวิเคราะห์ข่าวจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อความเข้าใจที่เป็นกลางประเมินผลกระทบของนโยบายรัฐบาลต่อสังคมและเศรษฐกิจ เศรษฐกิจและพิจารณามุมมองที่แตกต่างเพื่อสนทนาและอภิปรายอย่างสร้างสรรค์ เข้าใจและเคารพสิทธิเสรีภาพพื้นฐาน เช่น เสรีภาพในการพูดและการเลือกตั้ง เข้าใจผลกระทบของการตัดสินใจทางการเมืองต่อเศรษฐกิจและชีวิตประชาชนรู้เหตุการณ์สำคัญในอดีตที่มีผลกระทบต่อการเมืองปัจจุบัน สนับสนุนการพูดคุยและอภิปรายทางการเมืองอย่างเปิดเผยและสร้างสรรค์มีความสามารถในการคิดล่วงหน้าและวางแผนเพื่อแก้ปัญหาทางการเมืองและสังคม เพื่อกำหนดแนวทางที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหาและบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

ตารางที่ ๔.๑๑ ค่าความถี่ การสัมภาษณ์เชิงลึกการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลางานการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ **ด้านความรู้ความเข้าใจทางการเมือง**

ที่	สรุปประเด็นสำคัญ	ความถี่	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่
๑.	เพื่อความเข้าใจที่เป็นกลางประเมินผลกระทบของนโยบายรัฐบาลต่อสังคม	๓	๓,๔,๗
๒.	เข้าใจและเคารพสิทธิเสรีภาพพื้นฐาน	๓	๒,๕,๑๐
๓.	เข้าใจผลกระทบของการตัดสินใจทางการเมือง	๓	๓,๖,๘
๔.	สนับสนุนการพูดคุยและอภิปรายทางการเมืองอย่างเปิดเผย	๓	๑,๔,๙

^๙สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙ วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

^{๑๐}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

แผนภาพที่ ๔.๑ การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ด้านความรู้ความเข้าใจทางการเมือง
ที่มา : สังเคราะห์โดยผู้วิจัย พระจอม มหาบุญ (บรรลังค์)

๒. ด้านทัศนคติทางการเมือง

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการประยุกต์หลักสุจริต ๓ เพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ด้านทัศนคติทางการเมือง

๑. ส่งเสริมการเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง สอนให้เข้าใจและเคารพมุมมองที่หลากหลายของคนอื่น เพื่อสร้างเสริมสร้างความเข้าใจในสิทธิเสรีภาพส่งเสริมการเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง หมายถึงการสอนให้นักเรียนเรียนรู้ที่จะยอมรับและเข้าใจมุมมองที่หลากหลายของผู้อื่น โดยไม่ตัดสินหรือปฏิเสธความคิดเห็นที่ไม่ตรงกับตัวเอง การสอนนี้ช่วยให้สร้างความเข้าใจ นักเรียนเรียนรู้ที่จะเข้าใจความแตกต่างและมุมมองที่หลากหลาย ซึ่งช่วยให้มีมุมมองที่กว้างขึ้นเกี่ยวกับปัญหาและสถานการณ์ต่าง ๆ เปิดกว้าง การเคารพความคิดเห็นที่แตกต่างส่งเสริมให้เกิดการพูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างเปิดเผยและสร้างสรรค์ลดความขัดแย้ง เมื่อทุกฝ่ายได้รับการเคารพและฟังความคิดเห็นอย่างจริงจัง จะช่วยลดความขัดแย้งและส่งเสริมความสงบสุขในกลุ่ม^{๑๑}

^{๑๑}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

๒. อธิบายถึงสิทธิและเสรีภาพพื้นฐานของมนุษย์ที่มีในระบบประชาธิปไตย เพื่อให้รู้จักและเคารพสิทธิของมนุษย์ในระบบประชาธิปไตย สิทธิและเสรีภาพพื้นฐานของมนุษย์เป็นส่วนสำคัญที่ช่วยรับประกันความเป็นธรรมและความเท่าเทียม โดยทั่วไปประกอบด้วยสิทธิในการพูดและการแสดงออก: ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและแสดงความคิดอย่างเสรี โดยไม่ต้องกลัวการถูกลงโทษ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำหรับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการอภิปรายอย่างเปิดเผย สิทธิในการเข้าถึงข้อมูล ประชาชนมีสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของรัฐบาลและการตัดสินใจทางสังคม ซึ่งช่วยให้สามารถตรวจสอบและติดตามความโปร่งใสในการบริหารงานของรัฐ สิทธิในการเลือกตั้ง ประชาชนมีสิทธิเข้าร่วมในการเลือกตั้งและการลงคะแนนเสียง เพื่อเลือกผู้นำและตัวแทนที่เป็นตัวแทนของตนในระบบการปกครอง^{๑๒}

๓. กระตุ้นความคิดวิเคราะห์สนับสนุนการคิดวิเคราะห์ข่าวสารและข้อมูลทางการเมืองอย่างรอบคอบ เพื่อให้สามารถแยกแยะข้อมูลจริงจากข่าวปลอมได้ ตนเองและผู้อื่นบรรยากาศของการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่เปิดการกระตุ้นความคิดวิเคราะห์ในด้านการเมืองหมายถึงการส่งเสริมให้นักเรียนและประชาชนมีทักษะในการตรวจสอบและประเมินข่าวสารและข้อมูลทางการเมืองอย่างละเอียดและมีเหตุผล นี่คือการและเหตุผลให้รู้จักแยกแยะระหว่างข้อเท็จจริงที่มีหลักฐานและความคิดเห็นส่วนบุคคล ซึ่งช่วยให้เข้าใจความเป็นจริงได้อย่างชัดเจน^{๑๓}

๔. สอนให้เข้าใจโครงสร้างระบบการเมือง ให้ความรู้เกี่ยวกับระบบการเมือง เช่น ระบบรัฐสภาและรัฐบาล เพื่อให้มีพื้นฐานความรู้ในการมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองกว้างและสร้างสรรค์การสอนให้เข้าใจโครงสร้างระบบการเมืองคือการให้พื้นฐานความรู้เกี่ยวกับการทำงานและบทบาทของหน่วยงานหลักในระบบการเมือง ซึ่งสำคัญสำหรับการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพในกระบวนการทางการเมือง ดังนั้นระบบรัฐสภา อธิบายบทบาทและฟังก์ชันของรัฐสภา เช่น การออกกฎหมาย การตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล และการเป็นตัวแทนของประชาชน รัฐสภาอาจมีสองสภา (สภาผู้แทนราษฎรและสภาสูง) หรือหนึ่งสภา ขึ้นอยู่กับรูปแบบการปกครองระบบรัฐบาลอธิบายรูปแบบของรัฐบาล เช่น ระบบประธานาธิบดี ระบบรัฐมนตรี หรือระบบกษัตริย์ โดยเน้นที่หน้าที่ของประธานาธิบดี นายกรัฐมนตรี หรือกษัตริย์ ในการบริหารประเทศ การกำหนดนโยบาย และการดำเนินการแบ่งแยกอำนาจอธิบายหลักการของการแบ่งแยกอำนาจระหว่างสามฝ่ายหลัก : การบริหาร (รัฐบาล) การนิติบัญญัติ (รัฐสภา) และการตุลาการ (ศาล) เพื่อป้องกันการรวมศูนย์อำนาจและส่งเสริมการตรวจสอบและถ่วงดุล^{๑๔}

^{๑๒}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

^{๑๓}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

^{๑๔}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

๕. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง กระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง เช่น การอภิปรายหรือการลงคะแนนเสียง เพื่อสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองหมายถึงการกระตุ้นให้บุคคลเข้าร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเมืองและการตัดสินใจเพื่อสร้างผลกระทบเชิงบวกต่อสังคมและประเทศ ซึ่งสามารถทำได้โดยการศึกษาและให้ข้อมูล ให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการทางการเมือง ระบบการเลือกตั้ง และวิธีการที่ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมได้ เช่น การลงคะแนนเสียง การเข้าร่วมประชุมชุมชนการสร้างโอกาส จัดกิจกรรมหรือเวทีที่เปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นและเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาหรือพัฒนานโยบาย เช่น การประชุมสาธารณะการสนับสนุนการเข้าร่วม สนับสนุนให้ประชาชนเข้าร่วมในองค์กรหรือกลุ่มที่ทำงานด้านการเมือง เช่น พรรคการเมือง องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร หรือกลุ่มสังคม การกระตุ้นการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้บุคคลมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่สร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ต่อสังคม เช่น การเข้าร่วมการเลือกตั้ง การร่วมกิจกรรมอาสาสมัคร^{๑๕}

๖. สอนให้รู้จักประวัติศาสตร์การเมือง ให้ความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์การเมืองที่มีผลต่อประเทศ เพื่อเข้าใจบริบทและแนวโน้มทางการเมืองปัจจุบันการสอนให้รู้จักประวัติศาสตร์การเมืองหมายถึงการให้ความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์สำคัญในอดีตที่มีผลต่อการเมือง เช่น การปฏิวัติ การเปลี่ยนแปลงรัฐบาล และการเคลื่อนไหวทางสังคม การเรียนรู้ประวัติศาสตร์การเมืองช่วยให้เข้าใจวิวัฒนาการของระบบการเมืองแนวโน้มทางการเมืองในปัจจุบันและบทเรียนจากอดีตที่สามารถนำมาปรับใช้ในปัจจุบันได้^{๑๖}

๗. การวิเคราะห์ผลกระทบของนโยบายอธิบายถึงวิธีการที่นโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาลมีผลต่อสังคมและเศรษฐกิจ เพื่อให้สามารถประเมินผลลัพธ์ของนโยบายได้การสอนการวิเคราะห์ผลกระทบของนโยบายหมายถึงการสอนให้นักเรียนเข้าใจวิธีการประเมินผลลัพธ์ที่เกิดจากนโยบายต่าง ๆ ว่ามีข้อดีข้อเสียอย่างไร และส่งผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจอย่างไร โดยการใช้ข้อมูลจริงและการวิเคราะห์เชิงลึก เพื่อทำให้สามารถตัดสินใจได้อย่างมีข้อมูลและรอบคอบ^{๑๗}

๘. การศึกษาและการวิจัย กระตุ้นให้นักเรียนศึกษาและวิจัยประเด็นทางการเมือง เพื่อเพิ่มความรู้และความเข้าใจในปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมูลการส่งเสริมการศึกษาและการวิจัยหมายถึงการสนับสนุนให้นักเรียนศึกษาและวิจัยในเรื่องการเมืองอย่างลึกซึ้งเพื่อเพิ่มความรู้และความเข้าใจ พร้อมทั้งพัฒนาทักษะในการวิเคราะห์และแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ^{๑๘}

๙. ทักษะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ฝึกทักษะการสื่อสารเพื่อให้สามารถอภิปรายและพูดคุยทางการเมืองอย่างมีเหตุผลและสร้างสรรค์การสอนทักษะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์หมายถึง

^{๑๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

^{๑๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

^{๑๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

^{๑๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘ วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

การฝึกฝนให้นักเรียนมีความสามารถในการแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างเปิดเผยและเคารพ โดยใช้วิธีการที่สร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาและบรรลุเป้าหมายร่วมกัน^{๑๙}

๑๐. การสร้างทัศนคติทางการเมืองที่รับผิดชอบส่งเสริมการมีทัศนคติที่รับผิดชอบต่อการตัดสินใจทางการเมืองและการมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองอย่างมีจริยธรรมการเสริมสร้างทัศนคติทางการเมืองที่รับผิดชอบหมายถึงการส่งเสริมให้บุคคลมีความรับผิดชอบต่อการตัดสินใจและการกระทำของตนในกระบวนการทางการเมือง โดยมุ่งเน้นที่การปฏิบัติตามกฎหมายและหลักธรรมาภิบาล เพื่อสร้างคุณธรรมและประโยชน์ร่วมกันในสังคม^{๒๐}

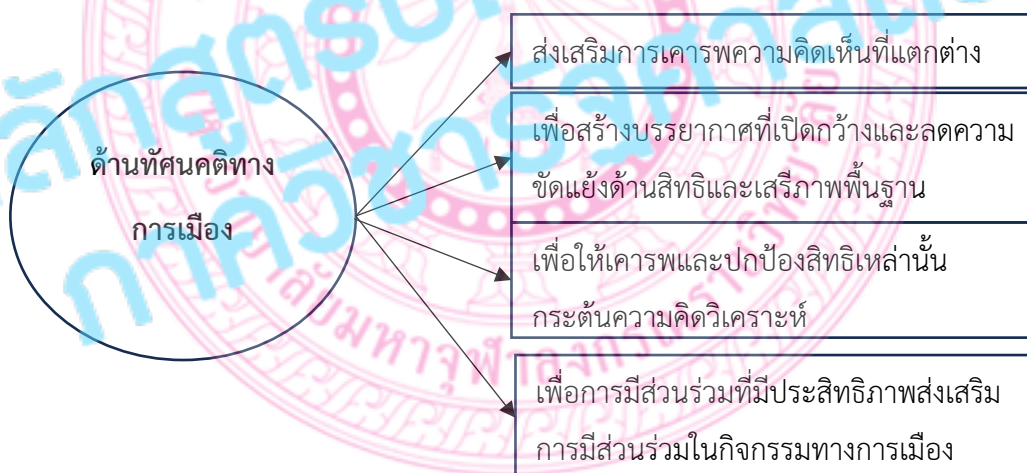
สรุปได้ว่า การกล่อมเกลางานทางการเมืองด้านทัศนคติของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม ควรมุ่งเน้นดังนี้ส่งเสริมการเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง เพื่อสร้างบรรยากาศที่เปิดกว้างและลดความขัดแย้งด้านสิทธิและเสรีภาพพื้นฐานของมนุษย์ในระบบประชาธิปไตย เพื่อให้เคารพและปกป้องสิทธิเหล่านั้นกระตุ้นความคิดวิเคราะห์เพื่อแยกแยะข้อมูลจริงจากข่าวปลอมสอนโครงสร้างระบบการเมือง เช่น ระบบรัฐสภาและรัฐบาล เพื่อการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง เช่น การลงคะแนนเสียงสอนประวัติศาสตร์การเมืองเพื่อเข้าใจบริบทและแนวโน้มทางการเมืองปัจจุบันสอนการวิเคราะห์ผลกระทบของนโยบายต่าง ๆ ต่อสังคมและเศรษฐกิจส่งเสริมการศึกษาและการวิจัยทางการเมืองเพื่อเพิ่มความรู้สอนทักษะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในการอภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเสริมสร้างทัศนคติทางการเมืองที่รับผิดชอบโดยการตัดสินใจและมีส่วนร่วมอย่างมีจริยธรรม

^{๑๙}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙ วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

^{๒๐}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

ตารางที่ ๔.๑๒ ค่าความถี่ การสัมภาษณ์เชิงลึกการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลາทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ด้านทัศนคติทางการเมือง

ที่	สรุปประเด็นสำคัญ	ความถี่	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่
๑.	ส่งเสริมการเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง	๔	๕,๘,๙,๑๐
๒.	เพื่อสร้างบรรยากาศที่เปิดกว้างและลดความขัดแย้งด้านสิทธิและเสรีภาพพื้นฐาน	๓	๒,๕,๑๐
๓.	เพื่อให้เคารพและปกป้องสิทธิเหล่านั้น กระตุ้นความคิดวิเคราะห์	๓	๓,๖,๘
๔.	เพื่อการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง	๓	๑,๔,๙

แผนภาพที่ ๔.๒ การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลາทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ด้านทัศนคติทางการเมือง

ที่มา : สังเคราะห์โดยผู้วิจัย พระจอม มหาปณฺโณ (บรรลึงค์)

๓. ด้านบรรทัดฐานทางการเมือง

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการประยุกต์หลักสุจริต ๓ เพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลາทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ด้านบรรทัดฐานทางการเมือง

๑. ส่งเสริมความยุติธรรม สอนให้นักเรียนเข้าใจและปฏิบัติตามหลักการของความยุติธรรมและความเท่าเทียมในทุกด้านของการเมือง เพื่อสร้างสังคมที่เป็นธรรมส่งเสริมความยุติธรรมหมายถึงการสอนให้นักเรียนเข้าใจและปฏิบัติตามหลักการของความเป็นธรรมและความเท่าเทียม โดยมุ่งหวังให้ทุกคนได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมและมีโอกาสที่เป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากรและสิทธิต่าง ๆ^{๒๑}

๒. เคารพกฎหมายและระเบียบ ส่งเสริมให้เคารพและปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่มีอยู่ เพื่อความเรียบร้อยและความสงบในสังคมเคารพกฎหมายและระเบียบหมายถึงการสอนให้นักเรียนปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบของสังคมอย่างเคร่งครัด โดยมีความเข้าใจว่ากฎหมายเป็นสิ่งที่ช่วยรักษาความสงบเรียบร้อยและความยุติธรรมในสังคม และการเคารพกฎหมายเป็นการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมและตนเอง^{๒๒}

๓. สนับสนุนความโปร่งใส สอนให้เข้าใจความสำคัญของความโปร่งใสในกระบวนการทางการเมือง เพื่อป้องกันการทุจริตและการปกปิดข้อมูลสนับสนุนความโปร่งใสหมายถึงการส่งเสริมการเปิดเผยข้อมูลและการดำเนินการที่ชัดเจน เพื่อให้การทำงานและการตัดสินใจเป็นที่ตรวจสอบได้ และลดการทุจริตหรือการปกปิดข้อมูล การสนับสนุนความโปร่งใสช่วยให้การทำงานขององค์กรและรัฐบาลเป็นไปอย่างเปิดเผยและรับผิดชอบต่อประชาชน^{๒๓}

๔. การมีจริยธรรม กระตุ้นให้นักเรียนมีจริยธรรมในการตัดสินใจทางการเมืองและปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้การทำงานมีคุณธรรมและซื่อสัตย์สนับสนุนให้บุคคลหรือองค์กรดำเนินการตามหลักการทางศีลธรรมและจริยธรรม เช่น ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบต่อสังคม และความยุติธรรม การมีจริยธรรมช่วยให้การตัดสินใจและการกระทำเป็นไปตามค่านิยมที่ดีและสร้างความเชื่อมั่นในสังคม^{๒๔}

๕. ยึดหลักการประชาธิปไตย ให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการประชาธิปไตยและความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมืองยึดหลักการประชาธิปไตยหมายถึงการเคารพและปฏิบัติตามหลักการของการปกครองที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผ่านการเลือกตั้ง เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และการเคารพสิทธิมนุษยชน เพื่อให้การบริหารและการตัดสินใจเป็นไปตามความต้องการของประชาชนและมีความโปร่งใส^{๒๕}

^{๒๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

^{๒๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

^{๒๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

^{๒๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

^{๒๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

๖. เน้นการทำงานเป็นทีม สอนการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและสร้างสรรค์ในกลุ่ม เพื่อบรรลุเป้าหมายทางการเมืองอย่างร่วมมือเน้นการทำงานเป็นทีมหมายถึงการส่งเสริมให้สมาชิกในทีมร่วมมือและทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้ความสามารถและความรู้ของแต่ละคนเพื่อ บรรลุเป้าหมายร่วมกันได้ดียิ่งขึ้น^{๒๖}

๗. การพิจารณาอย่างรอบคอบกระตุ้นให้มีการพิจารณาและตัดสินใจอย่างรอบคอบ ระเบียบ ส่งเสริมให้เคารพและปฏิบัติตามกฎหมายเพื่อความสงบเรียบร้อยสนับสนุนความโปร่งใส สอน ความสำคัญของความโปร่งใสในการป้องกันการทุจริตส่งเสริมการมีจริยธรรม กระตุ้นให้นักเรียนมี จริยธรรมในการตัดสินใจและปฏิบัติหน้าที่ โดยการวิเคราะห์ข้อดีข้อเสียอย่างละเอียด^{๒๗}

๘. เคารพสิทธิของผู้อื่น สอนให้นักเรียนเคารพสิทธิและความคิดเห็นของผู้อื่น แม้จะมี ความเห็นแตกต่างกันเคารพสิทธิของผู้อื่นหมายถึงการยอมรับและปกป้องสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น เช่น สิทธิในการแสดงความคิดเห็น การแสดงออก และการตัดสินใจ ซึ่งช่วยสร้างบรรยากาศของความ ยุติธรรมและการอยู่ร่วมกันอย่างสงบ^{๒๘}

๙. ความรับผิดชอบ สอนให้มีความรับผิดชอบต่อการกระทำและการตัดสินใจทางการเมือง เพื่อผลประโยชน์ร่วมของสังคมกระตุ้นให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการทำหน้าที่ของ ตนเองอย่างเต็มที่ เช่น การปฏิบัติตามกฎหมาย การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองอย่างมีสติและ ตั้งใจ และการรับผิดชอบต่อผลลัพธ์จากการกระทำของตนเอง^{๒๙}

๑๐. การแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ส่งเสริมการใช้วิธีการที่สร้างสรรค์ในการแก้ไขปัญหา และความขัดแย้งทางการเมือง เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนสนับสนุนการแก้ไขปัญหาอย่าง สร้างสรรค์หมายถึงการส่งเสริมให้นักเรียนใช้ความคิดริเริ่มและวิธีการใหม่ ๆ ในการหาวิธีแก้ปัญหา อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การระดมความคิดและการทำงานร่วมกันเพื่อหาทางออกที่ดีกว่าแทนการใช้ วิธีที่เดิม^{๓๐}

สรุปได้ว่า การกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนควรส่งเสริมความยุติธรรม สอนให้เข้าใจ และปฏิบัติตามหลักความเท่าเทียมและความยุติธรรมในทุกด้าน เคารพกฎหมายและระเบียบส่งเสริม ให้เคารพและปฏิบัติตามกฎหมายเพื่อความสงบเรียบร้อยสนับสนุนความโปร่งใส สอนความสำคัญของ ความโปร่งใสในการป้องกันการทุจริตส่งเสริมการมีจริยธรรม กระตุ้นให้นักเรียนมีจริยธรรมในการ ตัดสินใจและปฏิบัติหน้าที่ ยึดหลักการประชาธิปไตยให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการประชาธิปไตยและการ มีส่วนร่วมเน้นการทำงานเป็นทีม สอนการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพส่งเสริมการพิจารณา อย่างรอบคอบกระตุ้นให้พิจารณาและตัดสินใจอย่างละเอียดเคารพสิทธิของผู้อื่น สอนให้เคารพสิทธิ

^{๒๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

^{๒๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

^{๒๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘ วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

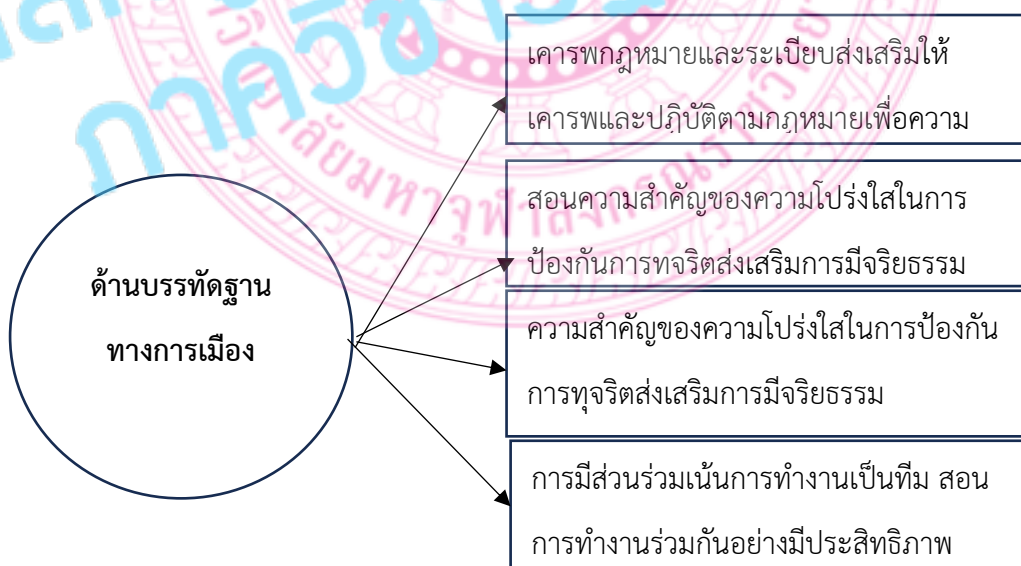
^{๒๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙ วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

^{๓๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

และความคิดเห็นของผู้อื่นส่งเสริมความรับผิดชอบ สอนให้รับผิดชอบต่อการกระทำและการตัดสินใจ สนับสนุนการแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ส่งเสริมการใช้วิธีการใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหา

ตารางที่ ๔.๑๓ ค่าความถี่ การสัมภาษณ์เชิงลึกการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลາทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ **ด้านบรรทัดฐานทางการเมือง**

ที่	สรุปประเด็นสำคัญ	ความถี่	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่
๑.	เคารพกฎหมายและระเบียบส่งเสริมให้เคารพและปฏิบัติตามกฎหมายเพื่อความสงบเรียบร้อย	๓	๒,๕,๘
๒.	สอนความสำคัญของความโปร่งใสในการป้องกันการทุจริตส่งเสริมการมีจริยธรรม	๓	๑,๓,๙
๓.	ความสำคัญของความโปร่งใสในการป้องกันการทุจริตส่งเสริมการมีจริยธรรม	๒	๔,๗
๔.	การมีส่วนร่วมเน้นการทำงานเป็นทีม สอนการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ	๒	๖,๑๐

แผนภาพที่ ๔.๓ การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ **ด้านบรรทัดฐานทางการเมือง**

ที่มา : สังเคราะห์โดยผู้วิจัย พระจอม มหาบุญโณ (บรรลึงค์)

๔. ด้านค่านิยมทางการเมือง

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการประยุกต์หลักสุจริต ๓ เพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลாத่านการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ด้านค่านิยมทางการเมือง

๑. ส่งเสริมค่านิยมประชาธิปไตยสอนให้เข้าใจและยอมรับหลักการประชาธิปไตย เช่น การเลือกตั้งที่เสรีและการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจการสอนให้นักเรียนเข้าใจและปฏิบัติตามหลักการประชาธิปไตย เช่น การเลือกตั้งที่เสรี การเคารพสิทธิของประชาชนในการแสดงความคิดเห็น และการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจทางการเมืองเพื่อให้การบริหารประเทศสะท้อนความต้องการของประชาชนและส่งเสริมความเป็นธรรมในสังคม^{๓๑}

๒. เคารพสิทธิมนุษยชน สอนให้นักเรียนรู้จักและเคารพสิทธิมนุษยชนพื้นฐาน เช่น สิทธิในการแสดงความคิดเห็นและเสรีภาพในการแสดงออกการสอนให้นักเรียนเข้าใจและปฏิบัติตามหลักการสิทธิมนุษยชนที่พื้นฐาน เช่น การเคารพสิทธิเสรีภาพของบุคคลในการแสดงความคิดเห็นการปฏิบัติอย่างเท่าเทียม และการคุ้มครองจากการเลือกปฏิบัติหรือการละเมิดสิทธิต่าง ๆ การส่งเสริมเหล่านี้ช่วยให้สร้างสังคมที่มีความยุติธรรมและสงบสุข พร้อมทั้งส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในสังคมที่มีความหลากหลาย^{๓๒}

๓. รับผิดชอบต่อสังคม กระตุ้นให้มีความรับผิดชอบต่อการทำงานและการตัดสินใจของตนเอง โดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อสังคมการสอนให้นักเรียนเข้าใจความสำคัญของการมีส่วนร่วมและการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ร่วมของสังคม เช่น การทำงานร่วมกันเพื่อแก้ปัญหา การช่วยเหลือผู้อื่น และการรักษาสีงแวดล้อม ความรับผิดชอบนี้ช่วยสร้างความรู้สึเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่าง^{๓๓}

๔. การสร้างสรรค์สังคม สอนให้มีค่านิยมในการทำงานร่วมกันและการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาสังคมให้ดีขึ้นกระตุ้นให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มและนำเสนอแนวทางใหม่ ๆ ในการพัฒนาชุมชน เช่น การเสนอไอเดียสำหรับโครงการใหม่ การจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ หรือการปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่เพื่อให้ดีขึ้น การสร้างสรรค์นี้ช่วยให้สังคมเจริญเติบโตและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้ดีขึ้น^{๓๔}

๕. เคารพความหลากหลายทางวัฒนธรรม ส่งเสริมการเข้าใจและยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรมและความเชื่อของผู้อื่น การยอมรับและให้ความสำคัญกับความแตกต่างในวัฒนธรรม

^{๓๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

^{๓๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

^{๓๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

^{๓๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

ของแต่ละบุคคล เช่น ภาษา ประเพณี และความเชื่อ ซึ่งช่วยสร้างสังคมที่มีความเข้าใจและอยู่ร่วมกันอย่างสงบ โดยไม่แบ่งแยกหรือเลือกปฏิบัติต่อผู้ที่มีพื้นฐานทางวัฒนธรรมที่แตกต่าง^{๓๕}

๖. ความยุติธรรม สอนให้เห็นความสำคัญของความยุติธรรมในทุกระดับของการปกครอง และการตัดสินใจการสนับสนุนการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติหรือการเสียเปรียบ เพื่อให้ทุกคนได้รับโอกาสที่เท่าเทียมในการเข้าถึงสิทธิและทรัพยากรต่าง ๆ รวมถึงการตัดสินใจอย่างเป็นธรรมในทุกสถานการณ์^{๓๖}

๗. การศึกษาและความรู้ สนับสนุนการเรียนรู้และการศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้และการตัดสินใจที่มีเหตุผลการกระตุ้นให้ผู้คนเรียนรู้และเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ อย่างกว้างขวางเพื่อเพิ่มทักษะและความสามารถในการตัดสินใจที่ดี โดยการศึกษาจะช่วยให้มีข้อมูลที่ถูกต้องและสามารถวิเคราะห์ปัญหาได้อย่างมีเหตุผล^{๓๗}

๘. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง กระตุ้นให้มีส่วนร่วมในการเลือกตั้งและกิจกรรมทางการเมืองที่ช่วยสร้างการเปลี่ยนแปลงในสังคมการกระตุ้นให้ประชาชนมีบทบาทในการตัดสินใจทางการเมือง เช่น การลงคะแนนเสียงและการเข้าร่วมกิจกรรมประชาธิปไตย เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและนโยบายของสังคม^{๓๘}

๙. ความซื่อสัตย์และจริยธรรม สอนให้มีความซื่อสัตย์และรักษารับผิดชอบในทุกระยะการกระทำส่งเสริมความซื่อสัตย์และจริยธรรมหมายถึงการกระตุ้นให้บุคคลปฏิบัติตามหลักความจริงและความเป็นธรรมในการทำงานและการตัดสินใจ เพื่อสร้างความเชื่อถือและความน่าเชื่อถือในสังคม^{๓๙}

๑๐. ความโปร่งใสในการทำงานสอนให้เข้าใจและยอมรับความสำคัญของความโปร่งใสในการบริหารจัดการและการทำงานของรัฐบาลและองค์กรการสอนให้นักเรียนเข้าใจความสำคัญของการเปิดเผยข้อมูลและกระบวนการทำงานอย่างชัดเจน เพื่อป้องกันการทุจริตและเพิ่มความน่าเชื่อถือ^{๔๐}

สรุปได้ว่า การกล่อมเกลากิจกรรมทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธารามในด้านค่านิยมทางการเมืองควรมุ่งเน้นดังนี้ส่งเสริมค่านิยมประชาธิปไตย และสอนหลักการประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมืองส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชน ให้ความรู้และเคารพสิทธิเสรีภาพพื้นฐานของบุคคลส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคม กระตุ้นความ

^{๓๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

^{๓๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

^{๓๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

^{๓๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘ วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

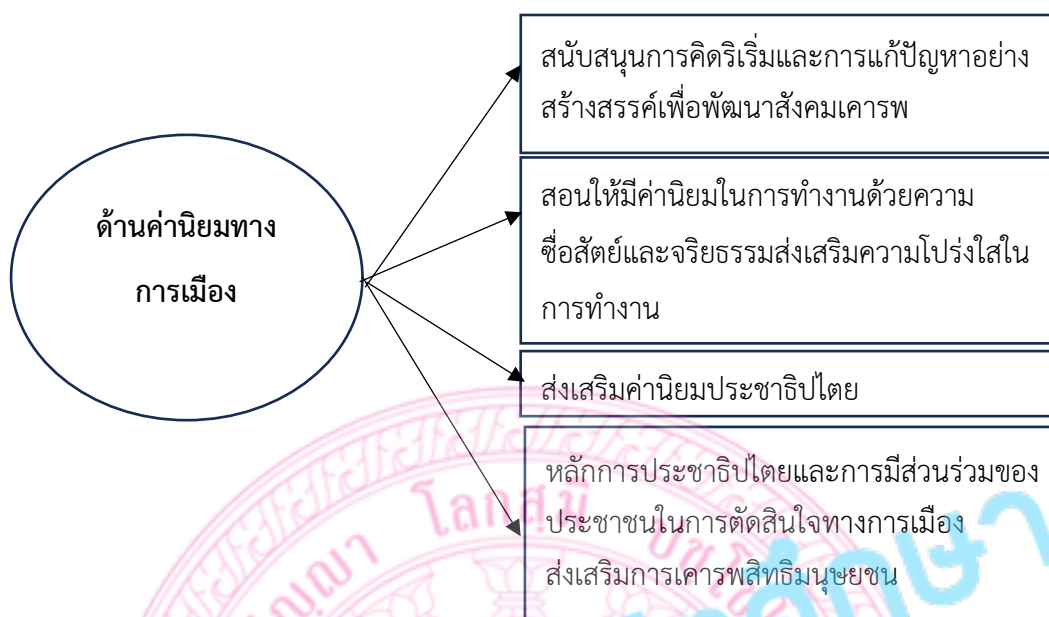
^{๓๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙ วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

^{๔๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

รับผิดชอบต่อผลกระทบที่เกิดจากการกระทำของตนส่งเสริมการสร้างสรรค์สังคม สนับสนุนการคิดริเริ่มและการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาสังคมเคารพความหลากหลายทางวัฒนธรรม เข้าใจและยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรมและความเชื่อของผู้อื่นส่งเสริมความยุติธรรม สอนให้เห็นความสำคัญของความเท่าเทียมและความเป็นธรรมในการปกครองส่งเสริมการศึกษาและความรู้ สนับสนุนการเรียนรู้เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการตัดสินใจส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง กระตุ้นให้เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงส่งเสริมความซื่อสัตย์และจริยธรรม สอนให้มีความนิยมในการทำงานด้วยความซื่อสัตย์และจริยธรรมส่งเสริมความโปร่งใสในการทำงาน สอนความสำคัญของการเปิดเผยข้อมูลและกระบวนการทำงานอย่างชัดเจน

ตารางที่ ๔.๑๔ ค่าความถี่ การสัมภาษณ์เชิงลึกการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลາทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ **ด้านค่านิยมทางการเมือง**

ที่	สรุปประเด็นสำคัญ	ความถี่	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่
๑.	สนับสนุนการคิดริเริ่มและการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาสังคมเคารพ	๓	๒,๓,๔
๒.	สอนให้มีความนิยมในการทำงานด้วยความซื่อสัตย์และจริยธรรมส่งเสริมความโปร่งใสในการทำงาน	๓	๖,๙,๑๐
๓.	ส่งเสริมค่านิยมประชาธิปไตย	๒	๗,๘
๔.	หลักการประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมืองส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชน	๒	๑,๕

แผนภาพที่ ๔.๔ การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียน

โรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ด้านค่านิยมทางการเมือง

ที่มา : สังเคราะห์โดยผู้วิจัย พระจอม มหาบุญโย (บรรลึงค์)

๔.๒ ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสุจริต ๓ กับการกล่อมเกลາทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

๔.๒.๑) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างหลักสุจริต ๓ กับการกล่อมเกลາทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๑๕ หลักสุจริต ๓ กับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	ตัวแปรตาม				
	การกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ	๑) ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง	๒) ทักษะคิดทางการเมือง	๓) บรรทัดฐานทางการเมือง	๔) ค่านิยมทางการเมือง
หลักสุจริต ๓	.๑๔๗**	.๑๗๙**	๐.๐๘๔	๐.๑๒๕	๐.๑๒๘
๑) กายสุจริต ประพฤติชอบด้วยกาย	.๒๕๗**	.๒๒๙**	๐.๐๘๓	.๒๙๕**	.๓๘๕**
๒) วาจาสุจริต ประพฤติชอบด้วยวาจา	.๒๗๑**	.๒๘๓**	.๑๕๘**	.๒๔๙**	.๒๕๒**
๓) มโนสุจริต ประพฤติชอบด้วยใจ	๐.๐๑๕	๐.๐๕๕	๐.๐๒๖	-๐.๐๑๖	-๐.๐๔๐

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๕ พบว่า หลักสุจริต ๓ กับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ มีความสัมพันธ์กันดังนี้

หลักสูตรจิต ๓ กับการกล่อมเกลாதางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ด้านค่านิยมทางการเมือง มีความสัมพันธ์เชิงบวก ในระดับปานกลาง ($r = 0.428^{**}$) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

หลักสัจจريت ๓ ด้านกายสัจจريت ประพตืชอบด้วยกาย กับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอมือง จังหวัดศรีสะเกษ ด้านบรรทัดฐานทางการเมือง มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับน้อย ($r=0.295^{**}$) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.0๑

หลักสุจริต ๓ ด้านวจีสุจริต ประพฤติชอบด้วยวาจา กับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับน้อย ($r=0.271^{**}$) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

หลักสุจริต ๓ ด้านวจีสุจริต ประพฤติชอบด้วยวาจา กับการกล่อมเกลາทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ด้านทัศนคติทางการเมือง มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับน้อยมาก ($r = 0.156^*$) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

หลักสัจจรีติ ๓ ด้านวจีสัจจรีติ ประพฤติชอบด้วยวาจา กับการกล่อมเกลากาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ด้านค่านิยมทางการเมือง มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับน้อย ($r=.1252^{**}$) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.0๑

หลักสุจริต ๓ ด้านมนุสุจริต ประพฤติชอบด้วยใจ กับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับน้อยมาก ($r=0.015$)

หลักสุจริต ๓ ด้านมโนสุจริต ประพฤติชอบด้วยใจ กับการกล่อมเกลາทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ด้านทัศนคติทางการเมือง มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับน้อยมาก ($r=.0๒๖$)

หลักสุจริต ๓ ด้านมโนสุจริต ประพฤติชอบด้วยใจ กับการกล่อมเกลາทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอมือง จังหวัดศรีสะเกษ ด้านบรรทัดฐานทางการเมือง มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับน้อยมาก ($r=.016$)

หลักสุจริต ๓ ด้านมโนสุจริต ประพฤติชอบด้วยใจ กับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอมือง จังหวัดศรีสะเกษ ด้านค่านิยมทางการเมือง มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับน้อยมาก ($r=.040$)

๒) ผลการทดสอบสมมติฐาน

หลักสุจริต ๓ มีความสัมพันธ์กับกับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอมือง จังหวัดศรีสะเกษ

ตารางที่ ๔.๑๖ หลักสุจริต ๓ มีความสัมพันธ์กับกับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอมือง จังหวัดศรีสะเกษ

		การกล่อมเกลาทางการเมืองของ นักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอมือง จังหวัดศรีสะเกษ
หลักสุจริต ๓	ค่าความสัมพันธ์	.๑๔๗*
	P	๐.๐๕*
	ระดับความสัมพันธ์	อยู่ในระดับน้อยมาก

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๖ พบว่า หลักสุจริต ๓ มีความสัมพันธ์กับกับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอมือง จังหวัดศรีสะเกษ ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ โดยมีระดับความสัมพันธ์อยู่ในระดับน้อยมากกล่าวคือ เมื่อโรงเรียนประยุกต์หลักสุจริตธรรม เข้ากับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียน การกล่อมเกลาทางการเมืองจะมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น จึงยอมรับสมมติฐาน

ตารางที่ ๔.๑๗ สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม	ค่า		ระดับความสัมพันธ์	ผลการศึกษา	
			สหสัมพันธ์	ค่า P		ยอมรับ	ปฏิเสธ
	หลักสุจริต ๓	การกล่อมเกลากล่อเลาะทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ	.๑๔๗*	๐.๐๕	อยู่ในระดับน้อยมาก	✓	

๔.๓ การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลากล่อเลาะทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสุจริต ๓ เพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลากล่อเลาะทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับแนวทางการประยุกต์หลักสุจริตธรรม ๓ เพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลากล่อเลาะทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งจำแนกเป็น หลักสุจริตธรรม ได้แก่ (๑) ด้านกายสุจริต (๒) ด้านวจีสุจริต และ (๓) ด้านมโนสุจริต ซึ่งสรุปทบทวนสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) จำนวน ๑๐ รูปหรือคน ดังต่อไปนี้

๑. ด้านกายสุจริต คือ การประพฤติชอบด้วยกาย

การกล่อมเกลากล่อเลาะทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ด้านกายสุจริต การประพฤติทางกาย ทำให้การกล่อมเกลากล่อเลาะทางการเมืองของนักเรียนเป็นอย่างไร

๑) การสร้างค่านิยมและทัศนคติที่ดี การฝึกปฏิบัติหลักกายสุจริตช่วยสร้างค่านิยมและทัศนคติที่ดี เช่น ความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม และความรับผิดชอบ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการเป็นพลเมืองที่ดีและมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองอย่างมีคุณภาพการส่งเสริมพฤติกรรมที่เป็นบวก การปฏิบัติตามหลักกายสุจริตทำให้นักเรียนเรียนรู้การประพฤติอย่างซื่อสัตย์และมีคุณธรรม ซึ่งสามารถแปลเป็นพฤติกรรมที่มีคุณค่าต่อสังคมและการเมือง เช่น การไม่โกง การเคารพกฎระเบียบ

และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมการพัฒนาความเข้าใจกระบวนการทางการเมืองนักเรียนที่ได้รับการฝึกฝนให้ปฏิบัติตามหลักกายสุจริตมักจะมีใจในความสำคัญและความซื่อสัตย์ในกระบวนการทางการเมือง เช่น การเลือกตั้งและการบริหารจัดการที่ยุติธรรม ทำให้พวกเขามีความพร้อมในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองอย่างมีวิจารณญาณการสร้างศรัทธาเชื่อมั่นและความไว้วางใจนักเรียนที่ยึดมั่นในหลักกายสุจริตมักจะได้รับ ความไว้วางใจและความน่าเชื่อถือจากเพื่อนร่วมชั้นและครูอาจารย์ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาเป็นผู้นำที่มีความรับผิดชอบในอนาคตการเสริมสร้างความสามารถในการแก้ปัญหา การปฏิบัติตามหลักกายสุจริตทำให้การแก้ไขปัญหาเป็นไปในทางที่ถูกต้องและมีจริยธรรม ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สำคัญสำหรับการมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจในการเมืองการส่งเสริมหลักกายสุจริตในนักเรียนจึงเป็นการปูพื้นฐานให้พวกเขามีทักษะและค่านิยมที่สำคัญสำหรับการมีบทบาทที่ดีในสังคมและการเมืองในอนาคต^{๔๑}

๒) โดยทุกคนมีการศึกษาเรียนรู้และเข้าใจทางการเมือง เพื่อการรู้การเข้าใจซึ่งกันและกันในสังคมที่ตนเองอยู่ ถ้าทุกคนมีความรู้มีความเข้าใจในเรื่องการเมืองแล้ว ก็จะทำให้สังคมมีความเจริญรุ่งเรืองเติบโตไปได้โดยสันติ การที่ทุกคนต้องไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกันแล้วในสังคมมนุษย์ก็มีโอกาสในการใช้สิทธิของตนเองที่มีในเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในเรื่องนโยบาย และกล้าในการวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับนักการเมือง โดยไม่มีการข่มขู่จากคนผู้มีอำนาจ ฉะนั้นแล้วทุกคนต้องรู้จักสามัคคีต่อกัน^{๔๒}

๓) การเมืองที่เป็นเป็นไปอย่างสันติ ให้เกิดการกลมเกลียวทางการเมือง โดยทุกคนแสวงหาการศึกษาเรียนรู้และเข้าใจทางการเมืองเพื่อการรู้การเข้าใจซึ่งกันและกันในสังคมที่ตนเองอยู่อาศัยนั้น ถ้าทุกคนมีความรู้มีความเข้าใจในเรื่องการเมืองแล้ว ก็จะทำให้สังคมมีความเจริญรุ่งเรืองเติบโตไปได้โดยสันติ หหนึ่งทุกคนต้องไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน เพื่อให้มนุษย์มีโอกาสในการเข้าร่วมการประชุมและแสดงมติเรื่องนโยบายโดยไม่มีการข่มขู่จากคนผู้มีอำนาจ ฉะนั้นแล้วทุกคนต้องรักปรารถนาดีต่อกัน^{๔๓}

๔) โดยทุกคนแสวงหาการศึกษาเรียนรู้และเข้าใจทางการเมืองเพื่อการรู้การเข้าใจซึ่งกันและกันในสังคมที่ตนเองอยู่ ถ้าทุกคนมีความรู้มีความเข้าใจในเรื่องการเมืองแล้ว ก็จะทำให้สังคมมีความเจริญรุ่งเรืองเติบโตไปได้โดยดี ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน เพื่อให้มนุษย์มีเมตตาต่อกันและมีโอกาสในการเข้าร่วมการประชุมโดยแสดงมติดอย่างกล้าหาญในเรื่องนโยบาย ฉะนั้นแล้วทุกคนต้องรักปรารถนาดีซึ่งกันและกัน^{๔๔}

๕) การประพฤติกายสุจริตทำให้การกลมเกลียวทางการเมืองเป็นไปอย่างผู้มีปัญญาชน การมีสติในการกลมเกลียวทางการเมืองไม่ทำร้ายร่างกายฟุ้งกันด้วยเหตุผลจะทำให้การเมืองเป็นเรื่องที่

^{๔๑}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

^{๔๒}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

^{๔๓}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

^{๔๔}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

สามารถพูดคุยกันได้อย่างไม่เบียดเบียนผู้คนโดยใช้กำลังทางกายหรือกำลังอาวุธ อย่างเช่น ทำรัฐประหาร แต่การประพัตติโดยกายสุจริตนั้น ทำให้ทุกคนมีเมตตาต่อกัน และทั้งผู้ปกครองกับผู้ถูกปกครองมีความสุขในการอยู่ร่วมกันได้โดยสันติ^{๔๕}

๖) การกล่อมเกลากลายทางการเมืองเป็นไปอย่างผู้มีสติในการกล่อมเกลากลายทางการเมืองไม่ทำร้ายร่างกายกันโดยมีเหตุผล จึงจะทำให้การเมืองเป็นเรื่องที่สามารถพูดคุยกันได้ การเมืองต้องแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมได้ ก็ต้องใช้การเคารพซึ่งกันและกันในใจจริง ไม่มีการข่มขู่เพื่อน ๆ โดยใช้กำลังทำร้ายร่างกาย ที่ทำให้ทุกคนหวาดกลัวหรือทำตามที่ตนต้องการ การที่ทำให้ทุกคนมีความเชื่อถือในการเมืองนั้นก็ทำให้ประชาชนบ้านเมืองมีความสุขสงบสุขได้ด้วยเช่นกัน^{๔๖}

๗) การทำดีโดยกายคือทำให้การกล่อมเกลากลายทางการเมืองเป็นไปอย่างผู้มีปัญญาชน ทำดีทางกายในการกล่อมเกลากลายทางการเมืองคือไม่ทำร้ายร่างกายฟุ้งกันด้วยเหตุผลต่าง ๆ โดยไม่จำเป็นต้องโต้แย้งกัน เพราะว่าการเมืองเป็นเรื่องที่สามารถพูดคุยกันได้ การเมืองทำให้ไม่เบียดเบียนผู้คนโดยใช้กำลังกายที่รุนแรง คือต้องใช้กำลังสติปัญญาให้ถูกต้อง เพราะฉะนั้นนักเรียนทุกคนขอความสุขสงบสันติมาก^{๔๗}

๘) บุคคลที่มีกายกรรมดีแล้วย่อมไม่ลักทรัพย์ ไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ประพฤติดินในกาย บุคคลนั้นย่อมมีการเคารพนับถือมากที่สุด การประพัตติโดยกายสุจริต การทำดีโดยกายคือทำให้การกล่อมเกลากลายทางการเมืองเป็นไปอย่างผู้มีปัญญาชน การมีสติในการกระทำงานโดยกายเข้าใจในการแสดงออกพฤติกรรมต่าง ๆ ทำดีทางกายในการกล่อมเกลากลายทางการเมือง คือไม่ทำร้ายร่างกายบุคคลอื่นด้วยเหตุผล เพราะว่าการเมืองนั้นเป็นเรื่องที่สามารถพูดคุยกันได้ ฉะนั้นแล้วการเมืองทำให้มีความรู้มีความเข้าใจคนอื่นมากขึ้น แต่ต้องใช้กำลังสติปัญญาให้ถูกต้องด้วยตามความต้องการของประชาชนในการรับรู้ทางการเมือง^{๔๘}

๙) กายสุจริต กระทำดีต่อกันและกัน แสดงให้เห็นว่าคนในกลุ่มนั้น ๆ ได้รับการอบรมที่ดี มีความเข้าใจที่ดี ทำให้การกล่อมเกลากลายทางการเมืองดีขึ้น และทำให้ประเทศชาติบ้านเมืองมีการเจริญเติบโต นักเรียนมีความสุขความเจริญทั้งทางกายและทางใจ และทำให้ประชาชนชาติบ้านเมืองมีสันติสุขสงบสุข เพราะไม่มีการเบียดเบียนซึ่งกันและกัน โดยมีเมตตาความปรารถนาดีทางกายต่อกันตลอด^{๔๙}

^{๔๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

^{๔๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

^{๔๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

^{๔๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘ วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

^{๔๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙ วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

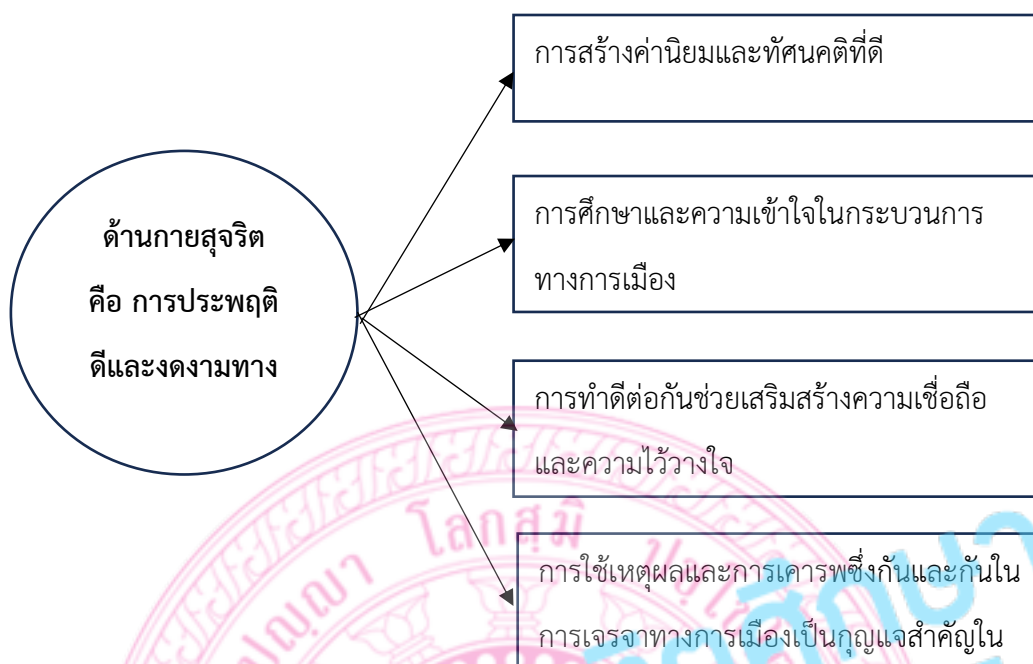
๑๐) การประพุดติกายสุจริตทำให้การกล่อมเกลາทางการเมืองเป็นไปอย่างผู้มีปัญญาชน การมีสติในการกล่อมเกลາทางการเมืองไม่ทำร้ายร่างกายฟุ้งกันด้วยเหตุผลจะทำให้การเมืองเป็นเรื่องที่สามารถพูดคุยกันได้ การเมืองทำให้ไม่เบียดเบียนผู้คนโดยใช้กำลังขัดขวางคนอื่น คือทุกคนรักซึ่งกันและกัน และมีความเคารพซึ่งกันและกันโดยทำอย่างไรให้ประเทศชาติบ้านเมืองมีความเจริญเติบโตในด้านสิ่งของและด้านสติปัญญา^{๕๐}

สรุปได้ว่า การประยุกต์หลักสุจริต ๓ เพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ด้านกายสุจริต จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า การกล่อมเกลาทางการเมืองที่ดีควรเริ่มจากการสร้างค่านิยมและทัศนคติที่ดีในนักเรียนผ่านการปฏิบัติตามหลักกายสุจริต เช่น ความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม และความรับผิดชอบ ซึ่งช่วยให้การมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองเป็นไปอย่างมีคุณภาพและยุติธรรม การศึกษาและความเข้าใจในกระบวนการทางการเมืองทำให้สังคมเจริญรุ่งเรืองได้โดยสันติและการทำดีต่อกันช่วยเสริมสร้างความเชื่อถือและความไว้วางใจ การใช้เหตุผลและการเคารพซึ่งกันและกันในการเจรจาทางการเมืองเป็นกุญแจสำคัญในการสร้างความสงบสุขและการพัฒนาที่ยั่งยืนในสังคม

ตารางที่ ๔.๑๘ ค่าความถี่ การสัมภาษณ์เชิงลึกการประยุกต์หลักพุทธรธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ **ด้านกายสุจริต** คือ การประพุดติดีชอบด้วยกาย

ที่	สรุปประเด็นสำคัญ	ความถี่	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่
๑.	การสร้างค่านิยมและทัศนคติที่ดี	๕	๑,๔,๕,๖,๙
๒.	การศึกษาและความเข้าใจในกระบวนการทางการเมือง	๔	๒,๓,๔,๕
๓.	การทำดีต่อกันช่วยเสริมสร้างความเชื่อถือและความไว้วางใจ	๔	๔,๖,๗,๑๐
๔.	การใช้เหตุผลและการเคารพซึ่งกันและกันในการเจรจาทางการเมืองเป็นกุญแจสำคัญในการสร้างความสงบสุข	๔	๕,๖,๗,๑๐

^{๕๐}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

แผนภาพที่ ๔.๕ การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลາทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ด้านกายสุจริต คือ การประพฤติดีและงดงามทางกาย

ที่มา : สังเคราะห์โดยผู้วิจัย พระจอม มหาปญโญ (บรรลังค์)

๒. ด้านวิสุจริต คือ การประพฤติชอบด้วยวาจา

การกล่อมเกลາทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ตามด้านวิสุจริต คือ การทำความดีทางวาจา ทำให้การกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนเป็นอย่างไร

๑) การส่งเสริมการสื่อสารที่เปิดกว้างและเคารพ ซึ่งสามารถสร้างพื้นฐานสำหรับการกล่อมเกล่าที่มีความเข้าใจและยุติธรรมในเรื่องทางการเมืองช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่เปิดกว้างและเคารพในการอภิปรายทางการเมือง ทำให้นักเรียนสามารถกล่อมเกล่าความเข้าใจและการคิดเชิงวิพากษ์ได้ดียิ่งขึ้น โดยลดความขัดแย้งและส่งเสริมการพูดคุยอย่างสร้างสรรค์^{๕๑}

๒) สิ่งที่ทำให้นักเรียนเกิดการเข้าใจในการอยู่อาศัยในสังคมแบบประชาธิปไตย โดยผู้นำประเทศมีการเปิดกระบวนการเรียนการสอนหรือการบรรยายต่าง ๆ ที่มีการปรึกษาพูดคุยกันอย่างตรงไปตรงมาพูดคำดีไม่พูดโกหกพูดสุภาพในการพูดคุยและเผยแพร่ข้อมูลที่จริงถูกต้องถึงนักเรียน

^{๕๑}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

การที่ทำให้นักเรียนเข้าใจเรื่องการเมืองพร้อมทั้งมีการพูดคุยปรึกษากันเรื่องนโยบายในการอยู่ของนักเรียนนั้น ก็เพราะมีการรับรู้ทางการเมืองในบริบทในสังคมกำลังเกิดขึ้น^{๕๒}

๓) การเข้าใจระหว่างบุคคลที่อยู่ในระบบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยนั้น ไม่ว่าผู้นำประเทศและนักเรียนแสวงหาการเรียนรู้เพิ่มความรู้ความเข้าใจให้มากขึ้น หรือต้องเปิดการบรรยายต่าง ๆ ที่พูดคุยกันโดยตรงไปตรงมาพูดจาวาติพูดเรื่องจริงพูดสุภาพไพเราะไม่พูดโกหกในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเมืองหรือสภาพสังคมที่ตนอยู่ให้ถูกต้องถึงนักเรียนทั่วไป การที่ทำให้นักเรียนมีความรู้มีความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจกฎหมายและสังคมการเมืองพร้อมทั้งมีการพูดคุยปรึกษากันเรื่องนโยบายในบริบทสังคมที่อยู่นั้น ประเทศชาติบ้านเมืองก็ได้เจริญเติบโตเป็นอย่างดีพออยู่^{๕๓}

๔) ความรู้ความเข้าใจระหว่างบุคคลที่อยู่ในสังคมร่วมกันที่มีจำนวนมาก ประเทศที่ดีผู้นำที่ดีผู้นำต้องเปิดประเทศมีการเรียนการสอนหรือการบรรยายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสังคมการเมืองกฎหมายและเศรษฐกิจการงาน โดยมีการพูดคุยกันตรงไปตรงมาพูดดีพูดสุภาพไพเราะพูดความจริงไม่โกหกในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ถึงประชาชนที่ต้องเรียนรู้ในสังคมที่ตนเองอยู่อาศัย การที่ทำให้นักเรียนเข้าใจเรื่องสังคมการเมืองกฎหมายและเศรษฐกิจการงานนั้น เป็นประโยชน์มากในการพัฒนาสังคมชาติบ้านเมืองเพื่อการอยู่ดีของนักเรียน^{๕๔}

๕) การกล่อมเกลາทางการเมืองที่ใช้วิธีสุจริต ไม่พูดจาเสียดสีไม่พูดเท็จไม่พูดคำหยาบให้ข้อมูลข่าวสารตามความเป็นจริงทำให้การรับรู้ทางการเมืองเป็นไปในทางที่ประโยชน์ต่อนักเรียน อย่างที่ถูกที่ควรการเมืองไปถูกแต่งเติมเพื่อเป็นประโยชน์ต่อคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เพราะว่าการพูดความเป็นจริงนั้นทำให้มีความเชื่อถือมากขึ้นในการรับรู้ทางการเมือง ทำให้เกิดประโยชน์ทั้งสำหรับนักเรียนและประชาชนทั่วไป^{๕๕}

๖) การรับรู้ทางการเมืองเป็นไปในทางที่ดีมีประโยชน์ต่อนักเรียน และอย่างที่ถูกที่ควรการเมืองไปถูกแต่งเติมเพื่อเป็นประโยชน์ต่อคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่อยู่ในสังคมร่วมกัน เพราะว่าพูดให้ทุกคนมีความรู้ความเข้าใจ จากการรับรู้ทางการเมืองนั้นก็ช่วยให้ทุกคนมีความสามารถในการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันในสังคม พูดจาวาติให้ข้อมูลที่เป็นจริงเพื่อประโยชน์ร่วมคือประเทศชาติ^{๕๖}

๗) มีประโยชน์ต่อประชาชนส่วนใหญ่ อย่างที่ถูกต้องที่ควรการเมืองไปถูกแต่งเติมเพื่อเป็นประโยชน์ต่อคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งและประโยชน์ที่ยิ่งใหญ่คือประโยชน์ส่วนร่วมของประเทศชาติบ้านเมือง^{๕๗}

๘) ประโยชน์ต่อประชาชน จากการสนทนาอย่างตรงไปตรงมาและเคารพซึ่งกันและกันช่วยลดอคติและสร้างบรรยากาศที่เปิดกว้าง ทำให้การเมืองเป็นเรื่องที่เข้าใจและมีส่วนร่วมได้ง่ายขึ้นเวลา

^{๕๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

^{๕๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

^{๕๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

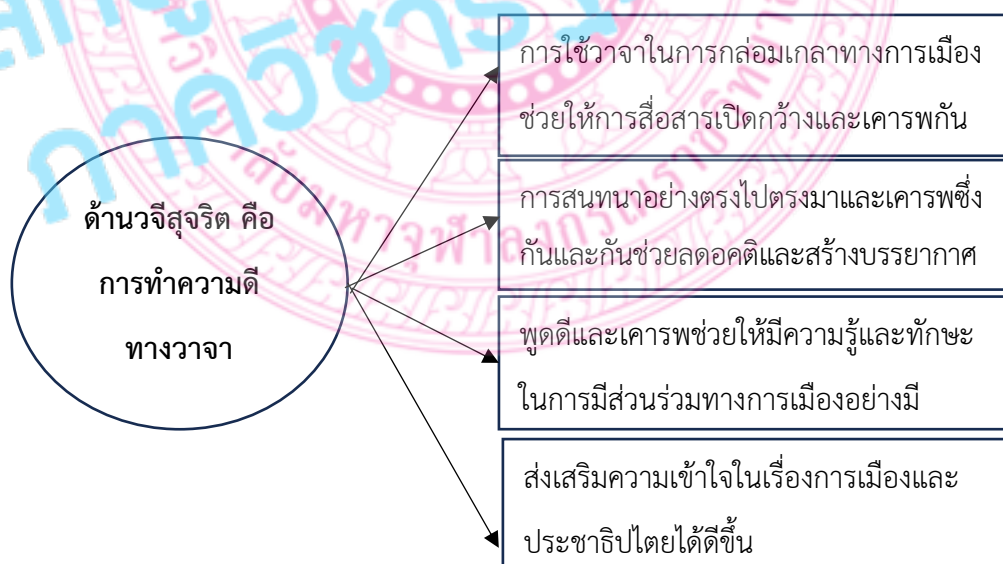
^{๕๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

^{๕๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

^{๕๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

ตารางที่ ๔.๑๙ ค่าความถี่ การสัมภาษณ์เชิงลึกการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการ
 กลุ่มেলাทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ **ด้านจิต
 สุจริต** คือ การประพฤติชอบด้วยวาจา

ที่	สรุปประเด็นสำคัญ	ความถี่	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่
๑.	การใช้วาจาในการกลุ่มেলাทางการเมือง ช่วยให้การสื่อสารเปิดกว้างและ เคารพกันมากขึ้น	๔	๑,๕,๖,๗
๒.	การสนทนาอย่างตรงไปตรงมาและเคารพ ซึ่งกันและกันช่วยลดอคติและสร้าง บรรยากาศที่เปิดกว้าง	๔	๖,๗,๘,๙
๓.	พูดดีและเคารพช่วยให้มีความรู้และทักษะ ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมี คุณภาพ	๔	๖,๗,๘,๙
๔.	ส่งเสริมความเข้าใจในเรื่องการเมืองและ ประชาธิปไตยได้ดีขึ้น	๓	๒,๓,๔

แผนภาพที่ ๔.๖ การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกลุ่มেলাทางการเมืองของ
 นักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ **ด้านจิตสุจริต** คือ การทำความดีทาง
 วาจา

ที่มา : สังเคราะห์โดยผู้วิจัย พระจอม มหาปณโย (บรรลึงค์)

๓. ด้านมโนสุจริต คือ การประพฤติชอบด้วยใจ

การกล่อมเกลາทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ตามด้านมโนสุจริต คือ การทำความดีทางใจทำให้การกล่อมเกลາทางการเมืองของนักเรียนเป็นอย่างไร

๑) โดยส่งเสริมให้มีความเข้าใจและการเคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น ทำให้การอภิปรายและการเรียนรู้มีความลึกซึ้งและมีคุณค่ามากขึ้นหลักมโนสุจริต หรือการประพฤติทางจิตใจที่มีความสุจริต เป็นหลักการที่เน้นความบริสุทธิ์ใจและความซื่อสัตย์ในการคิดและรู้สึก ซึ่งส่งผลต่อการประพฤติและการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้ ส่งเสริมความซื่อสัตย์ : การมีมโนสุจริตทำให้บุคคลมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น ช่วยลดความรู้สึกลอกลวงหรือการปิดบังข้อมูลในการอภิปรายทางการเมือง ซึ่งทำให้การอภิปรายมีความเปิดเผยและเป็นธรรมมากขึ้นส่งเสริมความเข้าใจ การมีมโนสุจริตช่วยให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อความคิดเห็นของผู้อื่น โดยเข้าใจและเคารพความเห็นที่แตกต่าง ซึ่งสร้างบรรยากาศที่เหมาะสมสำหรับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการเรียนรู้ร่วมกันเสริมสร้างความมั่นคงทางจิตใจ การประพฤติด้วยมโนสุจริตช่วยเสริมความมั่นคงทางจิตใจและความเชื่อมั่นในการตัดสินใจของนักเรียน โดยทำให้พวกเขาสามารถเผชิญกับความท้าทายและความขัดแย้งได้อย่างมีสติและมั่นใจสร้างบรรยากาศของการเรียนรู้ที่ดี เมื่อนักเรียนมีมโนสุจริต การอภิปรายและการกล่อมเกลาทางการเมืองจะมีลักษณะเปิดกว้างและสร้างสรรค์ ช่วยให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณค่าและมีประสิทธิภาพ โดยรวมแล้ว หลักมโนสุจริตช่วยสร้างพื้นฐานที่ดีในการศึกษาและการเรียนรู้ทางการเมือง ซึ่งทำให้กระบวนการกล่อมเกลาของนักเรียนมีความมั่นคงและยั่งยืนมากขึ้น^{๒๑}

๒) ยอมรับในความคิดเห็นของผู้อื่น ตัวบุคคลมีมโนสุจริตเป็นพื้นฐาน มีการวิเคราะห์พิจารณาให้รอบคอบตามความเป็นจริงของสังคมที่ตนเองอยู่ ไม่มีการเบียดเบียนกันและพยายาพซึ่งกันและกัน โดยทุกคนมีความคิดเห็นในการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในสังคม เพราะมีมโนสุจริตที่ถูกต้อง^{๒๒}

๓) ผู้นำประชาชนมีความเข้าใจและยอมรับในความคิดเห็นของแต่ละคน แต่ละบุคคลมีมโนสุจริตเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว และทุกคนก็มีการวิเคราะห์พิจารณาให้รอบคอบตามความเป็นจริงของสังคมการเมืองที่ตนเองอยู่ ไม่ว่าเรื่องเศรษฐกิจกฎหมายสังคมและการเมืองกำลังก้าวหน้าเรื่อย ๆ โดยทุกคนมีความคิดปรารถนาดีเห็นอกเห็นใจกันในการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในสังคมที่กำลังเดือดร้อนและมีความต้องการผู้นำและนักเรียนที่ดี โดยมีมโนสุจริตที่ถูกต้องและปฏิบัติตามความคิดที่ถูกต้องนั้นด้วย^{๒๓}

๔) ความคิดเห็นของผู้อื่น ตัวบุคคลมีมโนสุจริตเป็นพื้นฐาน มีการวิเคราะห์พิจารณาให้รอบคอบตามความเป็นจริงของสังคมที่ตนเองอยู่ ไม่มีการเบียดเบียนกันและพยายาพซึ่งกันและกันโดยทุกคนมีความคิดเห็นในการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในสังคม เพราะมีมโนสุจริตคือความคิดดีที่ถูกต้อง^{๒๔}

^{๒๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

^{๒๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

^{๒๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

^{๒๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

๕) การเคารพซึ่งความคิดเห็นของผู้ชนการคิดเห็นแตกต่างย่อมเป็นเรื่องปกติของมนุษย์ถ้าเรามีมนัสจิตการอยู่รวมกันการคิดเห็นต่างกันในเรื่องของการเมืองจะไม่มีปัญหาเพราะเราต่างเคารพซึ่งกันและกัน การเมืองจะไม่เกิดความแตกแยกหากมีมนัสจิตแตกต่างแต่ไม่แตกแยกกัน คือไม่ทำให้สังคมมีความวุ่นวาย ฉะนั้นแล้วมีจิตใจตรงกันและช่วยเหลือกันตามแต่อาจทำได้^{๖๕}

๖) การกระทำดีโดยใจนั้น ทุกคนต้องมีความคิดเห็นของผู้คน ไม่ว่าการคิดเห็นนั้นๆแตกต่างกันอย่างไรก็ตาม มันเป็นเรื่องปกติของมนุษย์แล้ว ถ้าทุกคนมีมนัสจิตที่ดีอยู่รวมกัน ไม่ว่าการคิดเห็นต่างกันในเรื่องเศรษฐกิจกฎหมายการเมืองและสังคมก็จริงแต่ก็ไม่มีปัญหาอะไรรุนแรง เพราะว่าต่างคนก็ต่างมีเคารพซึ่งกันและกันแล้ว และการเมืองจะไม่เกิดความแตกแยกกัน หากมีมนัสจิตแตกต่างแต่ไม่แตกแยกในทัศนคติที่ตรงกัน คือต้องมีความอภัยซึ่งกันและกัน จึงทำให้บ้านเมืองรุ่งเรืองและสงบสุขได้^{๖๖}

๗) การเคารพซึ่งกันและกัน โดยมีเคารพในการคิดเห็นของผู้คนไม่ว่าการคิดเห็นนั้น เป็นการคิดเห็นแตกต่างกันก็ย่อมว่าเป็นเรื่องปกติของมนุษย์ ถ้าเรามีมนัสจิตการอยู่รวมกันการคิดเห็นต่างกันในเรื่องของการเมืองจะไม่มีปัญหา เพราะเราต่างเคารพซึ่งกันและกัน การเมืองก็จะไม่เกิดความแตกแยก หากมีมนัสจิตแตกต่างแต่ไม่แตกแยก ในมนัสหรือจิตนั้นต้องดีโดยไม่คิดทำร้ายต่อคนอื่นและกลุ่มคนอื่นมีแต่คิดดีอยากให้ทุกคนและประเทศชาติบ้านเจริญเติบโตประเทศมีความสงบประกอบโดยสันติ^{๖๗}

๘) การที่เข้าใจกันโดยพฤติกรรมที่ดีทางใจ ทำให้มีเคารพซึ่งกันและกัน บ้างที่มีการคิดเห็นแตกต่างกันก็ยอมให้คุณค่าเคารพซึ่งกันและกัน เพราะว่ามันเป็นเรื่องปกติของมนุษย์โลกแล้วที่มีอคติไม่ตรงกัน ถ้าเรามีมนัสจิตที่ดีแล้วแล้ว ไม่ว่าการอยู่รวมกันหรือมีความคิดเห็นต่างกันในเรื่องสังคมการเมืองก็ไม่มีปัญหาอะไรมากนัก เพราะว่ามันทุกคนให้เกียรติกับความเคารพซึ่งกันและกันแล้ว สังคมบ้านการเมืองก็จะไม่เกิดความขัดแย้งและแตกแยก ถ้าทุกคนมีมนัสจิตแตกต่างกันก็ตามแต่ก็ไม่แตกแยกกันได้ การมีทัศนคติไม่เหมือนกันแต่ทำให้ทุกคนมีกล้าในการคิดในการพูดและแสดงมติในเรื่องนโยบาย ทำให้นโยบายบ้านการเมืองมีความก้าวหน้าอย่างดี และประเทศชาติบ้านเมืองก็เจริญเติบโตอย่างสงบสุขประกอบไปด้วยสันติทั้งทางกายและทางใจ^{๖๘}

๙) ความคิดเห็นของผู้อื่นช่วยให้เราเข้าใจมุมมองที่แตกต่างกันและเห็นอกเห็นใจผู้ที่มีความเชื่อทางการเมืองที่แตกต่างกัน ไม่ปิดบังหรือปองร้ายผู้อื่นให้ทำตามตนเองชอบการรับฟังอย่างเปิดเผยทางจิตใจและการพยายามทำความเข้าใจเหตุผลของผู้อื่นช่วยลดความขัดแย้งและสร้างความเห็นอกเห็นใจกันในการอยู่รวมกันในสังคมเดียวกันทำให้มีความสุขทางกายและทางใจเพราะความปรารถนาดีต่อกัน^{๖๙}

^{๖๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

^{๖๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

^{๖๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

^{๖๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘ วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

^{๖๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙ วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

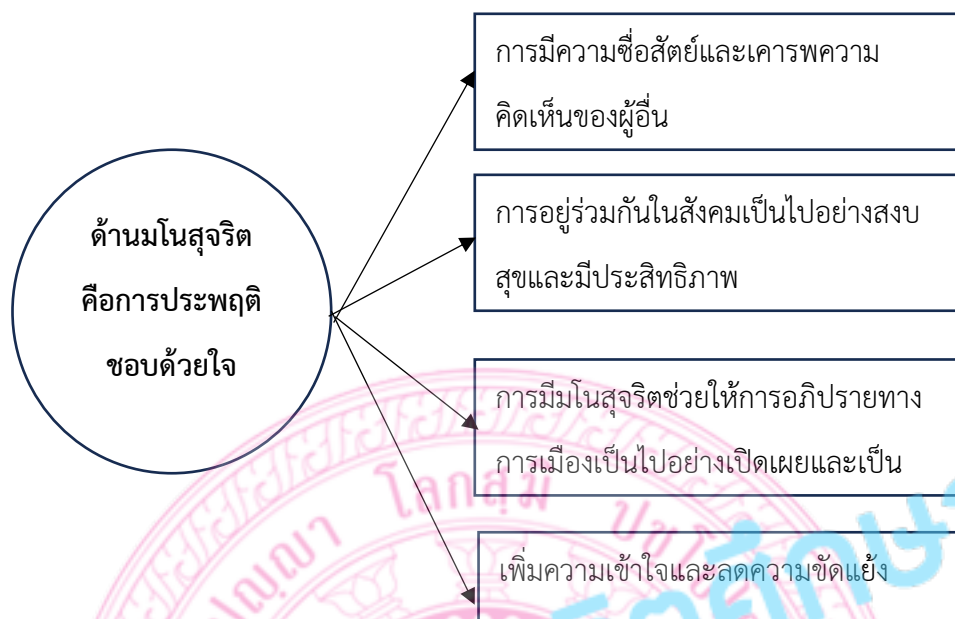
๑๐) ความปรารถนาดีซึ่งกันและกัน บ้างที่ความคิดเห็นของแต่ละผู้คนนั้นมีความคิดเห็นแตกต่างกันตาม แต่เป็นเรื่องปกติของมนุษย์ทุกคนในสังคม ถ้าเรามีมโนสัจจการปรารถนาที่ดีแล้ว การมาอยู่รวมกันก็จะดีขึ้น และไม่มีปัญหาในการอยู่อาศัยร่วมกันในสังคม เพราะว่าทุกคนมีการคิดเห็นถูกต้องแล้ว ก็ทำให้เกิดปัญญามากขึ้นด้วย แล้วสังคมการเมืองก็ไม่เกิดความแตกแยกหรือความขัดแย้งกัน หากมีมโนสัจจแตกต่างก็จริงแต่ไม่แตกแยกในการเห็นประโยชน์ร่วมกัน ทั้งผู้นำทั้งนักเรียนทั่วไปต้องคิดดีทำดีเหมือนกันโดยไม่คิดพยาบาททำร้ายซึ่งกันและกันประเทศชาติก็สงบสุข^{๗๐}

จึงสรุปได้ว่า การประยุกต์หลักสัจจ ๓ เพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลากล่อมเกลาก่อนการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ด้านมโนสัจจ คือการประพฤติชอบด้วยใจจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า นักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ด้านมโนสัจจหรือการทำความดีทางใจ คือการมีความซื่อสัตย์และเคารพความคิดเห็นของผู้อื่นในการกล่อมเกลาก่อนการเมือง การมีมโนสัจจช่วยให้การอภิปรายทางการเมืองเป็นไปอย่างเปิดเผยและเป็นธรรม เพิ่มความเข้าใจและลดความขัดแย้ง โดยส่งเสริมให้ทุกคนมีความมั่นใจทางจิตใจและเคารพซึ่งกันและกัน การเคารพความคิดเห็นที่ต่างกันอย่างช่วยให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปอย่างสงบสุขและมีประสิทธิภาพ การมีมโนสัจจทำให้การกล่อมเกลาก่อนการเมืองมีความมั่นคงและยั่งยืน ซึ่งส่งผลดีต่อการเรียนรู้และการพัฒนาทางการเมืองของนักเรียน

ตารางที่ ๔.๒๐ ค่าความถี่ การสัมภาษณ์เชิงลึกการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลาก่อนการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ด้านมโนสัจจ คือ การประพฤติชอบด้วยใจ

ที่	สรุปประเด็นสำคัญ	ความถี่	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่
๑.	การมีความซื่อสัตย์และเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น	๔	๑,๗,๘,๙
๒.	การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปอย่างสงบสุขและมีประสิทธิภาพ	๔	๕,๖,๘,๙
๓.	การมีมโนสัจจช่วยให้การอภิปรายทางการเมืองเป็นไปอย่างเปิดเผยและเป็นธรรม	๓	๒,๓,๔
๔.	เพิ่มความเข้าใจและลดความขัดแย้ง	๓	๔,๘,๑๐

^{๗๐}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

แผนภาพที่ ๔.๗ การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียน
โรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอมะนัง จังหวัดศรีสะเกษ ด้านมนโสรจิต คือ การประพฤติชอบด้วยใจ
ที่มา : สังเคราะห์โดยผู้วิจัย พระจอม มหาลาภโย (บรรลึงค์)

๔.๔ องค์ความรู้

๔.๔.๑ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

แผนภาพที่ ๔.๔ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

ที่มา : องค์ความรู้ที่ได้รับจากผู้วิจัย พระจอม มหาปณโย (บรรลังค์)

จากแผนภาพที่ ๔.๘ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย เรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรม เพื่อส่งเสริมการกลมเกลียวทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ตามหลักสุจริต ๓ สามารถสรุปได้ว่า

๑. ด้านกายสุจริต คือ การประพฤติชอบด้วยกาย สร้างค่านิยมและทัศนคติที่ดีการศึกษา และความเข้าใจในกระบวนการทางการเมือง ทำดีต่อกันช่วยเสริมสร้างความเชื่อถือและความไว้วางใจ ใช้เหตุผลและการเคารพซึ่งกันและกันในการเจรจาทางการเมืองเป็นกุญแจสำคัญในการสร้างความสงบสุข

๒. ด้านวจีสุจริต คือ การประพฤติชอบด้วยวาจา การใช้วาจาในการกลมเกลียวทางการเมืองช่วยให้การสื่อสารเปิดกว้างและเคารพกันมากขึ้น ส่งเสริมความเข้าใจในเรื่องการเมืองและประชาธิปไตยได้ดีขึ้น การสนทนาอย่างตรงไปตรงมาและเคารพซึ่งกันและกันช่วยลดอคติและสร้างบรรยากาศที่เปิดกว้าง พุดดีและเคารพช่วยให้มีความรู้และทักษะในการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีคุณภาพ

๓. ด้านมโนสุจริต คือ การประพฤติชอบด้วยใจ การมีความซื่อสัตย์และเคารพความคิดเห็นของผู้อื่นในการกลมเกลียวทางการเมือง การมีมโนสุจริตช่วยให้การอภิปรายทางการเมืองเป็นไปอย่างเปิดเผยและเป็นธรรม เพิ่มความเข้าใจและลดความขัดแย้ง โดยส่งเสริมให้ทุกคนมีความมั่นคงทางจิตใจและเคารพซึ่งกันและกัน การเคารพความคิดเห็นที่แตกต่างกันช่วยให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปอย่างสงบสุขและมีประสิทธิภาพ

ตามตัวแปรทั้ง ๔ ด้าน ประกอบด้วย ๑. ด้านความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ๒. ด้านทัศนคติทางการเมือง ๓. ด้านบรรทัดฐานทางการเมือง ๔. ด้านค่านิยมทางการเมือง สามารถสรุปได้ดังนี้

๑. ด้านความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ความสามารถในการเข้าใจและวิเคราะห์ระบบการปกครอง การทำงานของสถาบันทางการเมือง กฎหมาย และนโยบายที่มีผลต่อสังคม รวมถึงการรับรู้ถึงบทบาทของพลเมืองในการมีส่วนร่วมทางการเมือง เช่น การลงคะแนนเสียง การสนับสนุนพรรคการเมือง หรือการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองอื่น ๆ ความเข้าใจในด้านนี้ช่วยให้สามารถประเมินและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. ด้านทัศนคติทางการเมือง ความคิดเห็น ความเชื่อ และความรู้สึกที่มีต่อระบบการปกครอง พรรคการเมือง ผู้นำทางการเมือง และนโยบายต่าง ๆ ซึ่งอาจสะท้อนถึงการสนับสนุนหรือการต่อต้านต่อสิ่งเหล่านั้น ทัศนคติทางการเมืองสามารถมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้ง การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมอื่น ๆ

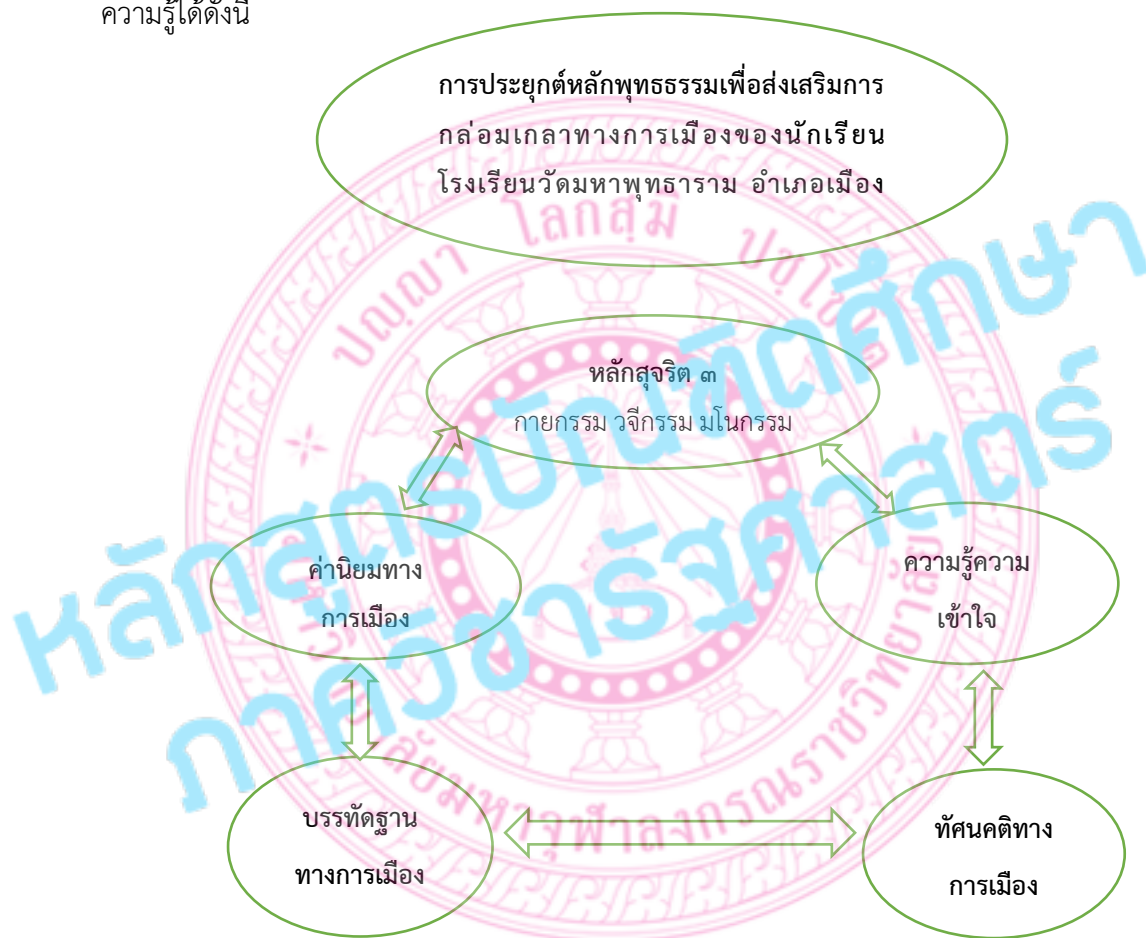
๓. ด้านบรรทัดฐานทางการเมือง ปฏิบัติตามความเท่าเทียมและมาตรฐานที่ถือเป็นข้อกำหนดหรือค่านิยมในระบบการเมือง เช่น การเคารพกฎหมาย ความโปร่งใสในการทำงานของรัฐบาล หรือการรับผิดชอบต่อการตัดสินใจทางการเมือง บรรทัดฐานเหล่านี้ช่วยกำหนดพฤติกรรมที่คาดหวังจากผู้มีส่วนร่วมทางการเมืองและสร้างความเชื่อมั่นในระบบการปกครอง

๔. ด้านค่านิยมทางการเมือง ส่งเสริมหลักการประชาธิปไตยและความเชื่อที่สำคัญที่กำหนดทิศทางและการตัดสินใจทางการเมือง เช่น ความเสมอภาค ความยุติธรรม และเสรีภาพ

ค่านิยมเหล่านี้มีอิทธิพลต่อการวางแผนและการดำเนินนโยบายของรัฐบาล รวมถึงการตัดสินใจของพลเมืองในการเลือกตั้งและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองต่าง ๆ

๔.๔.๒ องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง“การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลากิจกรรมทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ” ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์องค์ความรู้ได้ดังนี้

แผนภาพที่ ๔.๔ องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

ที่มา : องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากผู้วิจัย พระจอม มหาบุญโณ (บรรลึงค์)

จากแผนภาพที่ ๔.๔ อธิบายได้ว่า“การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลากิจกรรมทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ” ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์องค์ความรู้จากงานวิจัย ตามหลักสุจริต ๓ อธิบายรายละเอียดได้ดังนี้

๑. ด้านกายสุจริต คือ การประพฤติชอบด้วยกาย เป็นแนวทางการประพฤติที่ส่งเสริมความดีงามและความงามทางกาย โดยเฉพาะในกลุ่มนักเรียน ซึ่งควรมีการสำรวมระวังในพฤติกรรมและการกระทำของตนเอง เพื่อหลีกเลี่ยงการกระทำที่ไม่เหมาะสมในเรื่องกามคุณ นักเรียนควรมีจิตสำนึกในการควบคุมตัวเอง ปฏิบัติตนด้วยความมีมารยาท และเคารพตนเองและผู้อื่น โดยการทำเช่นนี้จะช่วยส่งเสริมให้เกิดสังคมที่มีคุณธรรมและจริยธรรมที่ดี ส่งผลให้ชีวิตประจำวันมีความสุขและพัฒนาการที่ดีในทุกด้าน ทั้งในด้านการเรียนรู้และการสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างมีคุณค่าและสร้างสรรค์

๒. ด้านวาจาสุจริต คือ การประพฤติชอบด้วยวาจา การประพฤติดีทางวาจา ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญสำหรับนักเรียนในการสร้างความเชื่อถือและความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น นักเรียนควรหลีกเลี่ยงการพูดโกหกหรือให้ข้อมูลที่ไม่เป็นความจริง เพราะการพูดเท็จไม่เพียงแต่ทำให้เกิดความไม่ไว้วางใจในตัวเอง ยังอาจส่งผลเสียต่อผู้อื่นและบั่นทอนจริยธรรมในสังคมได้ นอกจากนี้ นักเรียนควรใช้คำพูดที่สุภาพและสร้างสรรค์ ซึ่งจะช่วยสร้างบรรยากาศที่ดีในการสื่อสาร ทั้งในโรงเรียนและในชีวิตประจำวัน การมีวาจาสุจริตจึงเป็นการสะท้อนถึงคุณค่าทางจริยธรรมและความรับผิดชอบที่สำคัญ ซึ่งส่งผลดีต่อการพัฒนาตนเองและการสร้างสังคมที่มีความเคารพและเข้าใจซึ่งกันและกัน

๓. ด้านมโนสุจริต คือ การประพฤติชอบด้วยใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของความคิดและความรู้สึกของนักเรียน นักเรียนควรหลีกเลี่ยงการคิดอิจฉาริษยาหรือความปรารถนาที่จะได้ทรัพย์สินสมบัติหรือสิ่งของของคนอื่นมาเป็นของตนเอง การมีมโนสุจริตแสดงถึงความสามารถในการควบคุมความคิดและอารมณ์ ซึ่งช่วยให้เกิดความสุขภายในใจและความสงบในชีวิต การไม่คิดในทางที่ผิดนี้ยังเป็นการเสริมสร้างจริยธรรมและความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม โดยนักเรียนควรมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาตนเองและการสร้างคุณค่าจากความพยายามและความสามารถของตนเอง มากกว่าการหวังที่จะได้มาซึ่งสิ่งที่ไม่ใช่ของตน การมีมโนสุจริตจึงเป็นพื้นฐานสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น และส่งเสริมให้เกิดสังคมที่มีความเข้าใจและความปรองดองซึ่งกันและกันในระยะยาว

ตามตัวแปรทั้ง ๔ ด้าน ประกอบด้วย ๑. ด้านความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ๒. ด้านทัศนคติทางการเมือง ๓. ด้านบรรทัดฐานทางการเมือง ๔. ด้านค่านิยมทางการเมือง สามารถสรุปได้ดังนี้

๑. ด้านความรู้ความเข้าใจทางการเมือง นักเรียนมีความรู้ในการใช้สิทธิเลือกตั้งผู้สมัครที่นักเรียนชื่นชอบ คือ การเลือกตั้งเป็นกระบวนการที่สำคัญในระบบประชาธิปไตย ซึ่งมีขั้นตอนและความรู้ที่จำเป็นในการทำความเข้าใจและใช้สิทธิของคุณอย่างถูกต้อง รู้จักสิทธิของตนเองสิทธิในการลงคะแนนเสียง (สิทธิเลือกตั้ง) เป็นสิทธิพื้นฐานของพลเมืองที่มีสิทธิในการลงคะแนนเสียง ซึ่งมักจะมีอายุ 18 ปีขึ้นไป และลงทะเบียนเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งแล้ว ศึกษาผู้สมัครและพรรคการเมืองก่อนการเลือกตั้ง ควรศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับผู้สมัครและพรรคการเมืองที่มีส่วนในการแข่งขัน เช่น นโยบาย

แนวคิด และประวัติการทำงาน เพื่อให้สามารถตัดสินใจได้อย่างรอบคอบ เข้าใจระบบการเลือกตั้ง ทราบถึงระบบการเลือกตั้งที่ใช้ในประเทศหรือพื้นที่ของคุณ เช่น ระบบประชาธิปไตยแบบการเลือกตั้งโดยตรง หรือแบบสัดส่วน ตรวจสอบสถานที่และเวลา รู้จักสถานที่ลงคะแนนเสียงและเวลาที่เปิดให้ลงคะแนน เพื่อไม่พลาดโอกาสในการใช้สิทธิของคุณ ตรวจสอบสถานะการลงทะเบียน ตรวจสอบให้แน่ใจว่าคุณได้ลงทะเบียนเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งและข้อมูลของคุณถูกต้อง การใช้สิทธิเลือกตั้ง เมื่อถึงวันเลือกตั้งให้นำบัตรประชาชนหรือเอกสารที่ใช้แสดงตัวตนไปที่หน่วยเลือกตั้ง พร้อมทั้งเตรียมตัวเลือกที่คุณต้องการลงคะแนนการเลือกตั้งเป็นโอกาสที่สำคัญในการมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมือง และช่วยกำหนดอนาคตของประเทศของคุณ การศึกษาข้อมูลและการเตรียมตัวล่วงหน้าเป็นสิ่งสำคัญในการใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างมีประสิทธิภาพ

๒. ด้านทัศนคติทางการเมือง นักเรียนยึดหลักในเรื่องนิติรัฐ คือหลักนิติรัฐ เป็นหลักการพื้นฐานในระบบประชาธิปไตยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารประเทศและการปกครองที่เป็นธรรม หลักนิติรัฐหมายถึงการที่การปกครองและการตัดสินใจของรัฐต้องดำเนินไปตามกฎหมายที่เป็นกลางและเท่าเทียมกัน ไม่ว่าใครก็ตามจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายและต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายหลักการสำคัญของนิติรัฐประกอบด้วยกฎหมายต้องมีความชัดเจนและโปร่งใส กฎหมายต้องถูกสร้างขึ้นอย่างชัดเจนและมีการเผยแพร่ให้ประชาชนทราบ เพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าใจและปฏิบัติตามได้ กฎหมายต้องบังคับใช้ได้อย่างเท่าเทียม การบังคับใช้กฎหมายต้องเป็นไปอย่างเท่าเทียม ไม่ว่าจะเป็นพลเมืองหรือเจ้าหน้าที่รัฐ การกระทำผิดกฎหมายต้องได้รับการลงโทษตามกฎหมายอย่างเสมอภาค การตรวจสอบและดุลยภาพ การใช้อำนาจของรัฐต้องมีการตรวจสอบและดุลยภาพ เพื่อป้องกันการใช้อำนาจในทางที่ผิดหรือการกระทำที่ไม่เป็นธรรมสิทธิเสรีภาพของประชาชน ประชาชนต้องมีสิทธิเสรีภาพตามที่กฎหมายรับรอง เช่น เสรีภาพในการพูด การแสดงออก และการเข้าถึงความยุติธรรม การเข้าถึงความยุติธรรม ประชาชนต้องสามารถเข้าถึงศาลและระบบยุติธรรมเพื่อเรียกร้องความเป็นธรรมและปกป้องสิทธิเสรีภาพของตน การยึดหลักนิติรัฐในทัศนคติทางการเมืองของนักเรียนหมายความว่าพวกเขาเชื่อในความสำคัญของการปกครองโดยกฎหมายที่เป็นธรรมและเท่าเทียม การรับรองว่าทุกคนต้องปฏิบัติตามกฎหมายและมีสิทธิเข้าถึงความยุติธรรม ถือเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างสังคมที่มีความสงบสุขและเป็นธรรม

๓. ด้านบรรทัดฐานทางการเมือง นักเรียนเลือกผู้แทนหรือสมาชิกสภานักเรียนโดยใช้เหตุผลมากกว่าการรู้จัก คือ เมื่อพูดถึงด้านบรรทัดฐานทางการเมืองในการเลือกตั้งสมาชิกสภานักเรียน นักเรียนมักจะมีแนวโน้มที่จะเลือกผู้แทนหรือสมาชิกสภานักเรียนโดยพิจารณาจากเหตุผลที่ชัดเจนมากกว่าการเลือกจากการรู้จักส่วนตัว เช่น ความสามารถในการแสดงความคิดเห็นหรือการเสนอแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน มากกว่าการเลือกเพียงเพราะเป็นเพื่อนหรือคนที่รู้จักเป็นการส่วนตัว นี่แสดงให้เห็นถึงการใช้หลักการและเหตุผลในการตัดสินใจเลือกผู้แทนมากกว่าการพึ่งพา

ความสัมพันธ์ส่วนบุคคล ซึ่งสะท้อนถึงการพยายามในการสร้างระบบที่เป็นธรรมและมีประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกัน

๔. ด้านค่านิยมทางการเมือง นักเรียนตัดสินใจเลือกหัวหน้าห้องหรือประธานนักเรียนโดยไม่เลือกตามเพื่อน ๆ ส่วนใหญ่เห็นว่าผู้สมัครมีผลงาน คือ ในด้านค่านิยมทางการเมือง เมื่อ นักเรียนตัดสินใจเลือกหัวหน้าห้องหรือประธานนักเรียนโดยไม่ตามเพื่อน ๆ แต่พิจารณาจากผลงานของผู้สมัคร นั้นแสดงให้เห็นถึงค่านิยมที่สำคัญในกระบวนการเลือกตั้ง คือ ความสำคัญของคุณสมบัติและความสามารถของผู้สมัครมากกว่าการเลือกตามกระแสหรือแรงกดดันจากกลุ่มเพื่อน การที่นักเรียนเลือกผู้สมัครตามผลงานหมายถึงการให้ความสำคัญกับความสามารถจริงและความสำเร็จที่ผ่านมา ซึ่งสะท้อนถึงความคิดที่มุ่งเน้นการพิจารณาอย่างมีเหตุผลและการให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพในการทำงานมากกว่าการเลือกตามความนิยมของกลุ่มหรือเพื่อน

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

งานวิจัย เรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลាทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ” มีวัตถุประสงค์คือ ๑. เพื่อศึกษาระดับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ๒. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสุจริตธรรมกับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ และ ๓. เพื่อนำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลและทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและสรุปผลการวิจัยดังต่อไปนี้

๕.๑. สรุปผลการวิจัย

๕.๒. อภิปรายผลการวิจัย

๕.๓. ข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากตำรา และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ จากนั้นจากนั้นได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและทำการวิเคราะห์ข้อมูลและสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

๕.๑.๑ ระดับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

จากผลการศึกษา พบว่า เพศส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน ๑๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๐๘

ผลการวิเคราะห์ตามหลักสุจริต ๓ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=๔.๕๒$, S.D.=๐.๔๘) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านมโนสุจริต ความประพฤติชอบด้วยใจ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=๔.๖๖$, S.D.=๐.๒๔) รองลงมา ด้านกายสุจริต ความประพฤติชอบด้วยกาย มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๔.๔๗$, S.D.=๐.๓๗) รองลงมา ด้านวาจาสุจริต ความประพฤติชอบด้วยวาจา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๔.๔๒$, S.D.=๐.๓๗) ตามลำดับ

การกล่อมเกลາทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.56$, $S.D.=0.41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่านิยมทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.60$, $S.D.=0.39$) รองลงมา ทักษะคติทางการเมืองในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.58$, $S.D.=0.45$) บรรทัดฐานทางการเมืองอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.57$, $S.D.=0.38$) ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.47$, $S.D.=0.37$) ตามลำดับ

๕.๑.๒ ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสุจริต ๓ กับการกล่อมเกลາทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างหลักสุจริต ๓ กับการกล่อมเกล่าทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

หลักสุจริต ๓ กับการกล่อมเกล่าทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์ในระดับน้อยมาก ($R=0.47^*$) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๑) ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสุจริต ๓ กับการกล่อมเกล่าทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

หลักสุจริต ๓ กับการกล่อมเกล่าทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ด้านความรู้ความเข้าใจทางการเมือง มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง ($r=0.47^{**}$) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

หลักสุจริต ๓ กับการกล่อมเกล่าทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ด้านทัศนคติทางการเมือง มีความสัมพันธ์ในระดับน้อยมาก ($r=0.48^{**}$) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

หลักสุจริต ๓ กับการกล่อมเกล่าทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ด้านบรรทัดฐานทางการเมือง มีความสัมพันธ์ในระดับน้อยมาก ($r=0.42^{**}$) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

หลักสุจริต ๓ กับการกล่อมเกล่าทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ด้านค่านิยมทางการเมือง มีความสัมพันธ์เชิงบวก ในระดับปานกลาง ($r=0.42^{**}$) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

๒) ผลการทดสอบสมมติฐาน

หลักสุจริต ๓ มีความสัมพันธ์กับการกล่อมเกล่าทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า หลักสุจริต ๓ มีความสัมพันธ์กับการกล่อมเกล่าทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ในระดับน้อย ($R = 0.47$) ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ โดยมีระดับความสัมพันธ์ที่

ค่อนข้างสูง กล่าวคือ เมื่อโรงเรียนประยุกต์หลักสุจริต ๓ เข้ากับการกล่อมเกลາทางการเมืองของนักเรียน การกล่อมเกลາทางการเมืองจะมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น จึงยอมรับสมมุติฐาน

๕.๑.๔ การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

การประยุกต์หลักสุจริต ๓ เพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งจำแนกเป็น หลักสุจริต ๓ ได้แก่ (๑) ด้านกายสุจริต (๒) ด้านวจีสุจริตและ (๓) ด้านมโนสุจริต

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับแนวทางการประยุกต์หลักสุจริต ๓ ที่นำมาประยุกต์เพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม:

ด้านกายสุจริต การกล่อมเกลาทางการเมืองควรเริ่มที่การปลูกฝังค่านิยมและทัศนคติที่ดีในนักเรียน เช่น ความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม และความรับผิดชอบ การปฏิบัติตามหลักนี้ช่วยให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นไปอย่างมีคุณภาพและยุติธรรม ส่งเสริมการใช้เหตุผลและการเคารพซึ่งกันและกันเพื่อสร้างความสงบสุขและการพัฒนาที่ยั่งยืนในสังคม

ด้านวจีสุจริต การพูดความจริงและสุภาพ ช่วยให้การสื่อสารเปิดกว้างและเคารพกันมากขึ้น เพิ่มความเข้าใจในเรื่องการเมืองและประชาธิปไตย ลดความขัดแย้ง และส่งเสริมการคิดเชิงวิพากษ์ การสนทนาอย่างตรงไปตรงมาและเคารพซึ่งกันและกันช่วยให้การเมืองเข้าใจและมีส่วนร่วมได้ง่ายขึ้น

ด้านมโนสุจริต การมีความดีทางใจ เช่น การซื่อสัตย์และเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น ช่วยให้การอภิปรายทางการเมืองเป็นไปอย่างเปิดเผยและเป็นธรรม ลดความขัดแย้ง ส่งเสริมให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปอย่างสงบสุขและมีประสิทธิภาพ การมีมโนสุจริตทำให้การกล่อมเกลาทางการเมืองมีความมั่นคงและยั่งยืน

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูลการวิจัยเรื่อง การกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่านิยมทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาทัศนคติทางการเมือง อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา บรรทัดฐานทางการเมือง อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

๕.๒.๑ ระดับการกล่อมเกลາทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

จากผลการวิจัย ระดับการกล่อมเกลາทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า หลักสุจริต ๓ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านมโนสุจริต ความประพฤติชอบด้วยใจ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ด้านกายสุจริต ความประพฤติชอบด้วยกาย มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก รองลงมา ด้านวจีสุจริต ความประพฤติชอบด้วยวาจา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ และระดับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนในสังกัดโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่านิยมทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ทศนคติทางการเมือง ค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา บรรทัดฐานทางการเมือง ค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับ ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าการประยุกต์หลักพุทธธรรมโดยการใช้หลักสุจริตธรรมนั้น นักเรียนมีการกล่อมเกลาทางการเมืองในทุกด้านอยู่ในระดับที่ดี โดยเฉพาะในด้านค่านิยมและทศนคติทางการเมือง ซึ่งชี้ให้เห็นถึงการมีจิตสำนึกทางการเมืองที่แข็งแกร่ง แต่ยังคงมีความจำเป็นในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจทางการเมืองให้มากขึ้นเพื่อให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **วัชรินทร์ ชาฤทธิศิลป์** ได้วิจัยเรื่อง “ความเป็นพลเมืองของเยาวชนไทย” ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มเยาวชนไทยที่มีอายุระหว่าง ๑๘ – ๒๕ ปีที่กำลังศึกษาใน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายชั้นปีที่ ๖ และระดับอุดมศึกษา จำแนกตามรายภาคทั้ง ๖ ภาค ส่วนใหญ่มีระดับความเป็นพลเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก^๑ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระทรงวุฒิ รัตน์ะ** ได้วิจัยเรื่อง “การกล่อมเกลาทางการเมืองของประชาชน ที่มีผลต่อการใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไปในอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน” ผลการวิจัยพบว่า ๑. ระดับการกล่อมเกลาทางการเมืองที่มีผลต่อการเลือกตั้งในเขต อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก^๒ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระณัฐพงษ์ ญญฐวิโส (สุดใจ) และคณะ** ได้วิจัยเรื่อง “การกล่อมเกลาทางการเมืองในระดับอบประชาธิปไตยของเยาวชนหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี” ผลการวิจัยพบว่า ๑. การกล่อมเกลาทางการเมือง โดยรวมอยู่ในระดับมาก^๓ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุวรรณี นามบุตร** ได้วิจัยเรื่อง “กระบวนการกล่อมเกลาของกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ กรณีศึกษาชมรมคนรักอุดร” พบว่า วิธีการ และกิจกรรมที่

^๑วัชรินทร์ ชาฤทธิศิลป์, “ความเป็นพลเมืองของเยาวชนไทย”, วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๑ (มกราคม – มิถุนายน ๒๕๖๑) : ๑๘๗ – ๒๐๙.

^๒พระทรงวุฒิ รัตน์ะ, “การกล่อมเกลาทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไปในเขตอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓).

^๓พระณัฐพงษ์ ญญฐวิโส (สุดใจ) และคณะ, “การกล่อมเกลาทางการเมืองในระดับอบประชาธิปไตยของเยาวชนหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี”, วารสาร มจร การพัฒนาสังคม, ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม – สิงหาคม ๒๕๖๕) : ๒๐๒ – ๒๑๒

กลุ่มร่วมแนวประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ ใช้การกล่อมเกลາทางการเมือง โดยรวมอยู่ในระดับมาก^๔ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โกวิท คุนรัตน์ วิจัยเรื่อง “การกล่อมเกลາทางการเมืองของกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในสังคมเมืองและสังคมชนบท กรณีศึกษาเปรียบเทียบโรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ และโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย”พบว่า ความแตกต่างในอาชีพของบิดา มารดาของนักเรียน ทั้งสองโรงเรียน ทำให้ระดับการกล่อมเกลາทางการเมือง โดยรวมอยู่ในระดับมาก^๕

๕.๒.๒ ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสุจริต ๓ กับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

จากผลการวิจัย พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสุจริต ๓ กับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ในภาพรวม หลักสุจริต ๓ มีความสัมพันธ์กับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์ในระดับน้อย ($R = .๑๔๗$) ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญ สถิติที่ระดับ ๐.๐๕ โดยมีระดับความสัมพันธ์ที่ค่อนข้างสูง กล่าวคือ เมื่อโรงเรียนประยุกต์หลักสุจริตธรรม เข้ากับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียน การกล่อมเกลาทางการเมืองจะมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น จึงยอมรับสมมุติฐาน จะเห็นได้ว่าการใช้หลักสุจริตธรรมมีผลดีต่อการพัฒนาทางการเมืองของนักเรียน เนื่องจากช่วยส่งเสริมความมีจริยธรรมและคุณธรรมในการคิดและตัดสินใจทางการเมือง ซึ่งส่งผลให้เกิดการมีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองอย่างมีความรับผิดชอบ นอกจากนี้ยังช่วยพัฒนาคุณภาพของการกล่อมเกลาทางการเมือง ทำให้เด็กนักเรียนมีทัศนคติและค่านิยมที่ดีเกี่ยวกับการเมืองและสังคมโดยรวม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาธีรติ ธมฺมโสภโณ (โศภิตธรรม) ได้วิจัยเรื่อง “การอบรมกล่อมเกลาทางการเมืองที่ส่งผลต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมืองอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี”พบว่า ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการอบรมกล่อมเกลาทางการเมือง กับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอเมืองอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของการอบรมกล่อมเกลาทางการเมืองกับพฤติกรรม

^๔ สุวรรณ นามบุตร, “กระบวนการกล่อมเกลาของกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติกรณีศึกษาชมรมคนรักอุดร”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๔).

^๕ โกวิท คุนรัตน์, “การกล่อมเกลาทางการเมืองของกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในสังคมเมืองและสังคมชนบท กรณีศึกษาเปรียบเทียบโรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ และโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๑).

ประชาธิปไตยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอเมืองอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับต่ำ ($r = 0.322$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01^b

และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระณัฐพงษ์ ญะจิวโส (สุดใจ)** ได้วิจัยเรื่อง “การกล่อมเกลากิจกรรมการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในอำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี” ผลการเปรียบเทียบพบว่า เยาวชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการกล่อมเกลากิจกรรมการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในอำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานีโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ส่วนเยาวชนที่มีเพศการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการกล่อมเกลากิจกรรมการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย^c และสอดคล้องกับงานวิจัยของ**พระสมทบ ถิรปัญญา (รุ่งมิตรจรัสแสง)** ได้วิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำของเยาวชนตามหลักท้าวธรรม ๔ : กรณีศึกษา โรงเรียนหล่มสักวิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์” ผลการวิจัยพบว่า ๑) ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง ๓๘๔ คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ๒๐๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๘ มีอายุระหว่าง ๑๓-๑๕ ปี จำนวน ๑๘๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๗ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ถึง มัธยมศึกษาปีที่ ๖ จำนวน ๕๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๗ ความสัมพันธ์ด้านการศึกษากับโรงเรียน ต่ำกว่า ๓ ปี จำนวน ๑๔๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๑ ไม่เคยเข้าอบรมคุณธรรม จำนวน ๑๓๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๒ ครอบครัวมีรายได้ต่อเดือน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ครอบครัวมีรายได้ ๕,๐๐๐ - ๑๐,๐๐๐ บาท ต่อเดือน จำนวน ๑๓๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๒ ๒) เปรียบเทียบภาวะผู้นำของเยาวชนโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก^d

๕.๒.๓ การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลากิจกรรมการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

จากผลการวิจัย พบว่า การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลากิจกรรมการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ตามหลักสุจริต ๓ ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า ๑) ด้านกายสุจริต การประพฤติดีและงดงามทางกาย สร้างค่านิยมและทัศนคติ

^bพระมหาธีรดี ธมฺมโสภโณ (โสภิตธรรม), “การอบรมกล่อมเกลากิจกรรมการเมืองที่ส่งผลต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายอำเภอเมืองอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๔).

^c พระณัฐพงษ์ ญะจิวโส (สุดใจ), “การกล่อมเกลากิจกรรมการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในอำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี”, **สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๔).

^d พระสมทบ ถิรปัญญา (รุ่งมิตรจรัสแสง), “ภาวะผู้นำของเยาวชนตามหลักท้าวธรรม ๔ : กรณีศึกษา โรงเรียนหล่มสักวิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕).

ที่ดีการศึกษาและความเข้าใจในกระบวนการทางการเมือง ทำดีต่อกันช่วยเสริมสร้างความเชื่อถือและความไว้วางใจ ใช้เหตุผลและการเคารพซึ่งกันและกันในการเจรจาทางการเมืองเป็นกุญแจสำคัญในการสร้างความสงบสุข ๒) ด้านวจีสัจริต การทำความดีทางวาจา การใช้วาจาในการกล่อมเกลாதทางการเมืองช่วยให้การสื่อสารเปิดกว้างและเคารพกันมากขึ้น ส่งเสริมความเข้าใจในเรื่องการเมืองและประชาธิปไตยได้ดีขึ้น การสนทนาอย่างตรงไปตรงมาและเคารพซึ่งกันและกันช่วยลดอคติและสร้างบรรยากาศที่เปิดกว้าง พุดดีและเคารพช่วยให้มีความรู้และทักษะในการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีคุณภาพ และ ๓) ด้านมโนสัจริต การทำความดีทางใจ การมีความซื่อสัตย์และเคารพความคิดเห็นของผู้อื่นในการกล่อมเกลாதทางการเมือง การมีมโนสัจริตช่วยให้การอภิปรายทางการเมืองเป็นไปอย่างเปิดเผยและเป็นธรรม เพิ่มความเข้าใจและลดความขัดแย้ง โดยส่งเสริมให้ทุกคนมีความมั่นคงทางจิตใจและเคารพซึ่งกันและกัน การเคารพความคิดเห็นที่แตกต่างกันช่วยให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปอย่างสงบสุขและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสมคิด สมปนโน และคณะ ได้ศึกษาเรื่อง “การนำหลักสัจริตมาพัฒนาศักยภาพของนักการเมืองท้องถิ่น” ผลการศึกษาพบว่า การศึกษาการนำหลักสัจริตมาพัฒนาศักยภาพของนักการเมืองท้องถิ่นเป็นการศึกษาถึงความหมายของความหมายของ นักการเมือง เพื่อมาพัฒนาศักยภาพการเมืองท้องถิ่น ตามหลักการเมืองท้องถิ่นตามหลักสัจริต ๓ คือ ๑) กายสัจริต ได้แก่ การประพฤติชอบทางกาย มี ๓ อย่าง ได้แก่ เว้นจากการฆ่าสัตว์ เว้นจากการลักขโมย และเว้นจากการประพฤติดินในกาม ๒) วจีสัจริต ได้แก่ การประพฤติชอบทางวาจา มี ๔ ได้แก่ ไม่พูดเท็จ ไม่พูดส่อเสียด ไม่พูดคำหยาบ และไม่พูดเพ้อเจ้อ และ ๓) มโนสัจริต ได้แก่ การประพฤติชอบทางใจ มี ๓ อย่าง ได้แก่ อนภิชฌา ไม่เพ่งอยากได้ของผู้อื่น อพยาบาท ไม่มีจิตประทุษร้ายใครและสัมมาทิฐิ มีความเห็นชอบ^๙ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวนุช ศิริมาลัยรักษ์ ได้วิจัยเรื่อง “ศึกษาความสำคัญของสัจริต ๓ ต่อการปฏิบัติวิปัสสนาภาวนา” ผลการวิจัยพบว่า สัจริต หมายถึง การประพฤติถูกต้อง ดึงตาม และเป็นไปในฝ่ายกุศลจิต สัจริตแบ่งออกเป็น ๓ ประการ คือ ๑ กายสัจริต ๒ วจีสัจริต ๓ มโนสัจริต กายสัจริตแบ่งออกเป็น ๓ ข้อ ได้แก่ ๑) การเว้น จากการฆ่าสัตว์ ๒) การเว้นจากการลักขโมย ๓) การเว้นจากการประพฤติดินประเวณี วจีสัจริต แบ่ง ออกเป็น ๔ ข้อ ได้แก่ ๑) การไม่พูดเท็จ ๒) การไม่พูดคำหยาบคาย ๓) การไม่พูดส่อเสียด ๔) การไม่พูดเพ้อเจ้อไม่มีสาระ มโนสัจริตแบ่งออกเป็น ๓ ข้อ ได้แก่ ๑) การสำรวมใจไม่เพ่งเล็งเพราะความโลภ ๒) ไม่คิดพยาบาทปองร้ายมนุษย์และสัตว์ ๓) มีสัมมาทิฐิ สัจริตธรรมทั้ง ๓ ประการ จัดเป็น กุศล กรรมบถ ถือเป็นข้อปฏิบัติเบื้องต้นในระดับศีลธรรม มีอานิสงส์ในการป้องกันวิบากกรรมที่มีผลร้ายและ เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน ถือเป็นธรรมสำคัญสำหรับคนทั่วไป หากประพฤติผิดสัจริต ธรรมย่อมประสบความเสื่อม^{๑๐} ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นราวุฒิ จุลีวรรณ ได้

^๙ พระมหาสมคิด สมปนโน และคณะ, “การนำหลักสัจริตมาพัฒนาศักยภาพของนักการเมืองท้องถิ่น”, วารสารมหาจุฬาลงกรณปริทรรศน์, ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๕ (มกราคม - มิถุนายน ๒๕๖๔) : ๔๐ – ๔๖.

^{๑๐} เสาวนุช ศิริมาลัยรักษ์, “ศึกษาความสำคัญของสัจริต ๓ ต่อการปฏิบัติวิปัสสนาภาวนา”, สารนิพนธ์พุทธศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิปัสสนาภาวนา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๐).

วิจัยเรื่อง “การนำหลักสุจริตมาใช้ในสัญญาทางปกครอง” ผลการวิจัยพบว่า หลักสุจริตมีความเป็นนามธรรมยากที่จะเข้าใจความหมายและบทบาทหน้าที่ของการนำมาใช้ได้อย่างชัดเจน ประกอบกับในสัญญาทางปกครองก็มีลักษณะที่แตกต่างกับสัญญาทางแพ่ง ซึ่งต้องให้ความสำคัญกับการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ^{๑๑} ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **คนอง วังฝายแก้ว** ได้วิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมของนักการเมืองท้องถิ่นตามหลักสุจริต ๓” ผลการวิจัยพบว่า ๑) นโยบาย กลไก และกระบวนการเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมตามหลักสุจริต ๓ ของนักการเมืองท้องถิ่น นโยบายการเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมของภาครัฐที่มุ่งเน้นการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีส่งผลให้องค์กรท้องถิ่นต้องดำเนินการนโยบายเพื่อให้บริการสาธารณะตามพันธกิจ ๕ ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจและโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาสังคม การศึกษา และวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การรักษาความมั่นคงและรักษาความสงบเรียบร้อย และการบริหารจัดการส่งผลต่อการเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมของนักการเมืองท้องถิ่นตามหลักสุจริต ๒) การเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมของนักการเมืองท้องถิ่นตามหลักสุจริต ๓ การดำเนินการนโยบายภายใต้กลไกในการขับเคลื่อนกระบวนการเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมประกอบด้วย ๕ ดังนี้ ด้านการกำหนดนโยบายเชิงจริยธรรม จัดทำแผนพัฒนาตนเองตามนโยบายที่กำหนดตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และหน้าที่ความรับผิดชอบต่อสังคม โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนเครือข่ายภาคประชาชน และสถาบันทางสังคม ผ่านกระบวนการทำประชาสังคม การดำเนินงานกิจกรรมหรือโครงการบนพื้นฐานของวัฒนธรรมองค์กรและวัฒนธรรมท้องถิ่น^{๑๒} **พระมหาธีรติ ธมฺมโสภณ (โสภิตธรรม)** ได้วิจัยเรื่อง “การอบรมกล่อมเกลากองการเมืองที่ส่งผลต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายอำเภอเมืองอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี” ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์หลักสัปปริสธรรม ๗ ในการส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอเมืองอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี โดยสามารถให้การอบรมกล่อมเกลากองการเมืองแก่เยาวชนด้วยแนวทางดังนี้ (๑) สถาบันครอบครัว ควรปลูกฝังให้เด็กมีจิตสำนึกต่อความรับผิดชอบต่อหน้าที่ตนเองตั้งเป้าหมายในการพัฒนาตนเองให้เด็กรับรู้สถานะของตนเองเพื่อปรับตัวให้เข้ากับสังคม ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต ตรงต่อเวลา เคารพในกฎกติกา และแนวทางปฏิบัติของสังคม และยอมรับความคิดเห็นหรือความแตกต่างระหว่างบุคคล (๒) สถาบันการศึกษา ควรมีการบริหารการศึกษาหรือจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอนให้นักเรียนรู้จักเหตุ และผลในการอยู่ร่วมกันในสังคม คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมทำงานเป็นทีม สร้างความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับความพอเพียง ฝึกทักษะการแสดงออกให้เหมาะสมให้รู้จักวิเคราะห์ชุมชนในทุกมิติตามความเป็นจริง ฝึกให้วางตนให้เข้ากับบุคคลอื่นได้ รู้จักการเลือกคบคนและแยกคนออกได้ว่าผู้นั้นควรคบ หรือไม่ควรคบ (๓) สถาบันสื่อสารมวลชน ควรเผยแพร่องค์ความรู้การประยุกต์หลัก

^{๑๑} นราวุฒิ อู่สุวรรณ, “การนำหลักสุจริตมาใช้ในสัญญาทางปกครอง”, **วิทยานิพนธ์หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์**, (คณะนิติศาสตร์ปริธี พนมยงค์ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๕๘).

^{๑๒} คนอง วังฝายแก้ว, “การเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมของนักการเมืองท้องถิ่นตามหลักสุจริต ๓”, **รายงานการวิจัย**, (สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๐).

เศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน และนำเสนอข้อมูลข่าวสารของสภาพสังคมแวดล้อม เพื่อให้เยาวชนปฏิบัติตน เหมาะสมกับสภาพของสังคมอีกทั้ง สื่อสารให้เยาวชนมีทัศนคติที่ดีต่อการยอมรับความคิดเห็นหรือ ความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมถึงการเอาใจเขามาใส่ใจเรา (๔) สถาบันศาสนา ควรสอนให้เด็กรู้จักเหตุ การที่จะได้รับผลประโยชน์มาจากเหตุนั้น ให้รู้จักยอมรับความเป็นจริงในผลที่ตนเองได้กระทำให้มีเป้าหมายในการดำรงชีวิต ให้มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับความเพียงพอพอใจในสิ่งที่มีอยู่ รู้ พอดี พอประมาณ บริจาคทานอย่างมีสติ ให้มีสติสัมปชัญญะ รู้ในสิ่งที่ควรทำว่าต้องทำอะไร ที่ไหน อย่างไร สอนให้เคารพในกฎกติกาและแนวทางปฏิบัติของสังคม และสอนให้เข้าใจและเคารพในความแตกต่างระหว่างบุคคล (๕) กลุ่มเพื่อน มีบทบาทคือ เมื่อเกิดความขัดแย้งในกลุ่มเพื่อนควรร่วมกัน แก้ไขความขัดแย้งระหว่างกันด้วยหลักเหตุผลและสันติวิธี ชักชวนกันใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาบูรณาการในชีวิต ชักชวนเพื่อนร่วมกันทำกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ ให้เคารพในความเห็นทางการเมืองซึ่งกันและกันแม้จะมีความเห็นที่ต่างกัน^{๑๓}

๕.๓. ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลากิจกรรมทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ” มีประเด็นที่ผู้วิจัยจะให้ข้อเสนอแนะในภาพรวม ๓ ประการ ประกอบด้วย

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. โรงเรียนควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการให้ความสำคัญกับการใช้วาจาและการกระทำที่ดีในชีวิตประจำวัน เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีคุณภาพในอนาคต

๒. โรงเรียนควรส่งเสริมในการเป็นผู้นำและแบบอย่างในสังคมได้รับการยอมรับมากขึ้น โดยการสร้างกิจกรรมที่ให้โอกาสนักเรียนได้เป็นผู้นำหรือแบบอย่างในโครงการต่าง ๆ

๓. โรงเรียนควรเสริมสร้างทักษะในการพูดที่สุจริตและมีความรับผิดชอบยังคงเป็นสิ่งสำคัญ ควรเน้นการฝึกฝนการใช้คำพูดที่มีคุณค่าและไม่ทำร้ายผู้อื่น เพื่อสนับสนุนการสื่อสารที่ดีและเสริมสร้างสังคมที่มีความเข้าใจและเคารพซึ่งกันและกัน

๔. โรงเรียนควรเสริมสร้างและฝึกฝนทักษะในการคิดบวก การพิจารณาสิ่งต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล และการควบคุมอารมณ์ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุขและมีคุณธรรม.

๕. โรงเรียนควรให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจทางการเมืองอย่างมีระบบ และส่งเสริมการพัฒนาทัศนคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการนำกิจกรรมที่มีความ

^{๑๓} พระมหาธีรดี ธมฺมโสกโณ (โสภิตธรรม), “การอบรมกล่อมเกลากิจกรรมทางการเมืองที่ส่งผลต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายอำเภอเมืองอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี”, สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๔).

หลากหลายทั้งในด้านการศึกษาและการปฏิบัติจริงมาใช้เพื่อกระตุ้นนักเรียนให้มีความตระหนักและเข้าใจในการกล่อมเกลากฎหมายการเมืองได้ดีขึ้น

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๑. สถาบันครอบครัวควรให้การอบรมเลี้ยงดูบุตรธิดา โดยการส่งเสริมแสดงความคิดเห็น รวมถึงการสื่อสารในครอบครัวแบบประชาธิปไตย หรือการอบรมเลี้ยงดูเอาใจใส่แนะนำสนับสนุนการแสดงออกทางการเมืองครอบครัวประชาธิปไตยอย่างมีเหตุผล

๒. สถาบันการศึกษาทุกระดับควรส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนวิชาการเมืองการปกครองของประเทศและเรียนในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่และคุณลักษณะพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่พึงประสงค์

๓. สถาบันศาสนาควรมีส่วนร่วมในการปลูกฝัง จริยธรรม การอบรมกล่อมเกลากฎหมายเกี่ยวกับหลักประชาธิปไตยที่ถูกต้อง และปลูกฝังให้สมาชิกในสังคมให้เป็นคนดีมีคุณธรรม จริยธรรม มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อบาป

๔. สถาบันการเมืองควรมีการกระตุ้นให้เยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะ เช่น อาสาสมัครในโครงการต่าง ๆ หรือการเข้าร่วมเวทีพูดคุยทางการเมืองและสอนทักษะการสื่อสาร เพื่อให้สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและโต้ตอบกับผู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์เน้นความสำคัญของการเป็นพลเมืองที่ดีและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม การสนับสนุนให้เยาวชนมีความเข้าใจในเรื่องเหล่านี้จะช่วยสร้างฐานที่มั่นคงสำหรับอนาคตทางการเมืองที่ดีขึ้น

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรศึกษาวิจัยในปลูกฝังทัศนคติและการสร้างค่านิยมแบบประชาธิปไตยแก่นักเรียนในการมีส่วนร่วมทางการเมืองและสังคมของนักเรียน อย่างมีคุณธรรมจริยธรรม

๒. ควรศึกษาวิจัยการประยุกต์หลักธรรมที่ช่วยพัฒนาทัศนคติทางการเมืองและเสริมสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตยในเยาวชนในด้านการพัฒนาทัศนคติและการตัดสินใจอยู่บนหลักของเหตุผล การวัดความเปลี่ยนแปลงในระดับคุณธรรมและทักษะการตัดสินใจหลังจากการเรียนรู้หลักพุทธธรรมเพิ่มเติม

๓. ควรศึกษาวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างค่านิยมประชาธิปไตยแก่เยาวชนที่มีผลต่อทักษะการตัดสินใจและพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนให้กว้างขวางขึ้น

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ :

โรงเรียนวัดมหาพุทธาราม. บัญชีรายชื่อนักเรียนที่ขอรับอุดหนุนเป็นรายบุคคล ประจำปีการศึกษา
๒๕๖๖. ศรีสะเกษ : โรงเรียนวัดมหาพุทธาราม, ๒๕๖๖.

_____ แผนปฏิบัติการกลุ่มบริหารงานบุคคล ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๖. ศรีสะเกษ :
โรงเรียนวัดมหาพุทธาราม, ๒๕๖๖.

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. รัฐศาสตร์เชิงประจักษ์. กรุงเทพมหานคร : ธนวิซซ์การพิมพ์, ๒๕๓๑.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. สังคมวิทยาการเมือง. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : เจ้าพระยาการพิมพ์,
๒๕๓๒.

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพมหานคร : ราชบัณฑิตยสถาน
, ๒๕๕๖.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต). พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์. พิมพ์ครั้งที่ ๒๑.
กรุงเทพมหานคร : บริษัท สำนักพิมพ์แพรวแอนดโฮม จำกัด, ๒๕๕๖.

สิทธิพันธ์ พุทธหนุน. ทฤษฎีพัฒนาการเมือง. พิมพ์ครั้งที่ ๘. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
รามคำแหง, ๒๕๔๔.

พระมหาโมคัลลานเถระ. คัมภีร์อริยานุสสติปัฏฐาน. พระมหาสมปอง มุทีโต วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์.
(แปลเรียบเรียง). คัมภีร์อริยานุสสติปัฏฐาน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ธรรมสภา, ๒๕๔๒.

พระมหาโพธิวงศาจารย์ (ทองดี สุรเตโช) ป.ธ.๙. ราชบัณฑิต. ศัพท์วิเคราะห์พจนานุกรมเพื่อการศึกษา
พุทธศาสน์, พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เลี้ยงช้าง, ๒๕๕๘.

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพมหานคร : ราชบัณฑิตยสถาน,
๒๕๕๖.

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (เจริญ สุวฑฺฒโน). หลัก
พระพุทธศาสนา. พิมพ์ครั้งที่ ๑๐. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สุริยพัฒน์, ๒๕๕๒.

บรรณานุกรม (ต่อ)

พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต). **คนไทยหลงทางหรือไร**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๒๘.

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๕๔** เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔. กรุงเทพมหานคร : ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๕๖.

นงนภัส คู่วริญญ เทียงกมล. **การวิจัยเชิงบูรณาการแบบองค์รวม**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๑.

สร้อยตระกูล อรรถมานะ. **พฤติกรรมองค์การ : ทฤษฎีและการประยุกต์**. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๐.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. **การคิดเชิงประยุกต์**. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร : ชัคเชสมิเดีย, ๒๕๕๔.

รังสรรค์ ประเสริฐศรี. **พฤติกรรมองค์การ : แบบทดสอบและการประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมองค์การฉบับปรับปรุงใหม่**. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสาร, ๒๕๔๘.

เอกรินทร์ สีมหาศาล. **กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา : แนวคิดสู่ปฏิบัติ**. กรุงเทพมหานคร : บั๊ค พอยท์, ๒๕๔๖.

วิจารณ์ พานิช. **การบริการงานวิจัย แนวคิดจากประสบการณ์ (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ ๓)**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, ๒๕๕๓.

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว และ สายทิพย์ สุคติพันธ์. **การเมืองของเด็ก**. กรุงเทพมหานคร : เจ้าพระยาการพิมพ์, ๒๕๒๖.

ประทีป สยามชัย. **สารัตถทางสังคมวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : ชุมชนสหกรณ์การเกษตร, ๒๕๒๖.

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว และ สายทิพย์ สุคติพันธ์. **การเมืองของเด็ก**. กรุงเทพมหานคร : เจ้าพระยาการพิมพ์, ๒๕๒๖.

พฤทธิสาด ชุมพล. **ระบบการเมืองความรู้เบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗.

สุขุม นวลสกุล และวิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ์. **การเมืองและการปกครองไทย**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๒๔.

วรทิพย์ มีมาก และชีวินทร์ ฉายาขวลิต. **หน้าที่พลเมืองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้ง, ๒๕๔๗.

บรรณานุกรม (ต่อ)

อมร รักษาสัตย์. การเมืองการปกครองไทยตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔.

วิทยากร เชียงกุล. สภาวะการศึกษาไทยปี ๒๕๔๙ – ๒๕๕๐ การแก้ปัญหาและการปฏิรูปการศึกษา
 อย่างเป็นระบบองค์รวม. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๕๐.

ประสาร ทองภักดี. หลักการปกครอง (หลักรัฐศาสตร์). กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต,
 ๒๕๒๕.

ทินพันธ์ นาคะตะ. ประชาธิปไตย : ความหมายปัจจัยเอื้ออำนวยและการสร้างจิตใจ. กรุงเทพมหานคร :
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๑๗.

ปวย อึ้งภากรณ์. ประชาธิปไตยของไทย. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๙.

พฤทธิสถาน ชุมพล และ เอก ตั้งทรัพย์วัฒนา. คำและความคิดในรัฐศาสตร์ ร่วมสมัย. (กรุงเทพมหานคร :
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๑) : ๒๕

สมบัติ อารังธัญวงศ์. การเมือง : แนวความคิดและการพัฒนา. (กรุงเทพมหานคร : เสนาธรรม, ๒๕๓๙) :
 ๒๐๗ - ๒๑๐.

๒) คุชกุณิพนธ์/วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์ :

รวิรัตน์ โสธรพิทักษ์กุล. รูปแบบการประยุกต์งานวิจัยเพื่อการบริหารโรงเรียน. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎี
 บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๗.

เสาวนุช ศิริมาลัยรักษ์. “ศึกษาความสำคัญของสุจริต ๓ ต่อการปฏิบัติวิปัสสนาภาวนา”. สารนิพนธ์พุทธ
 ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิปัสสนาภาวนา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
 กรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๐.

นราวุฒิ ชูสิวรรณ. “การนำหลักสุจริตมาใช้ในสัญญาทางปกครอง”. วิทยานิพนธ์หลักสูตรนิติศาสตร
 มหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์. คณะนิติศาสตร์ปริธี พนมยงค์ : มหาวิทยาลัยธุรกิจ
 บัณฑิต, ๒๕๕๘.

พระมหาธีรติ ธมมโสภโณ (โสภิตธรรม). “การอบรมกล่อมเกลากายทางการเมืองที่ส่งผลต่อพฤติกรรม
 ประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายอำเภอเมืองอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี”.
 สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
 วิทยาลัย, ๒๕๖๔.

บรรณานุกรม (ต่อ)

พระทรงวุฒิ รัตน์ะ. “การกล่อมเกลากาทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไปในเขตอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน”. **วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓.

พระณัฐพงษ์ ญญฐวโส (สุดใจ). “การกล่อมเกลากาทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในอำเภอนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี”. **วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓.

สุวรรณี นามบุตร. “กระบวนการกล่อมเกลากาของกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ กรณีศึกษาชมรมคนรักอุดร”. **วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๔.

โกวิทย์ คุณรัตน์. “การกล่อมเกลากาทางการเมืองของกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในสังคมเมืองและสังคมชนบท กรณีศึกษาเปรียบเทียบโรงเรียนนวมโพธิ์วิทยาลััย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ และโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย”. **วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๑.

พรเศรษฐี วุฒิปญญาอิสกุล. “การบูรณาการหลักธรรมาธิปไตยเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางกาการเมืองของนักการเมืองในจังหวัดนครราชสีมา”. **ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓.

พระสมทบ ธิรปญโญ (รุ่งมิตรจรัสแสง). “ภาวะผู้นำของเยาวชนตามหลักฆราวาสธรรม ๔ : กรณีศึกษาโรงเรียนหล่มสักวิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์”. **พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

จรัญ ทุมตาลเต็ยว. “วัฒนธรรมทางกาการเมืองแบบประชาธิปไตยของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอพรเจริญ จังหวัดบึงกาฬ”. **วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓.

๓) รายงานการวิจัย :

วัชรินทร์ ชาญศิลป์. “ปัจจัยที่มีผลต่อการอบรมกล่อมเกลากาทางการเมืองของเยาวชนไทย”. **รายงานการวิจัย**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๖๒.

คนอง ว่างฝายแก้ว. “การเสริมสร้างความรับผิดชอบตอสังคมของนักการเมืองท้องถิ่นตามหลักสุจริต ๓”. **รายงานการวิจัย**. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๐.

บรรณานุกรม (ต่อ)

ธัญธัช วิภัติภูมิประเทศ. “ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต”. รายงานผลการวิจัย . ศูนย์วิจัยวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต : มหาวิทยาลัยวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๕๖.

ชโลบล ชัยนิคม. “การกล่อมเกลากองการเมือง และทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์”. รายงานการวิจัย. เพชรบูรณ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๕๘.

๔) บทความ :

วัชรินทร์ ชาญศิลป์. “ปัจจัยที่มีผลต่อการอบรมกล่อมเกลากองการเมืองของเยาวชนไทย”. วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๑ (มกราคม – มิถุนายน ๒๕๖๒) : ๑ - ๒๖.

สำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้ง. “การเรียนรู้การเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่ ๓”. วารสารเรียนรู้ประชาธิปไตย. ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๑๘ (มกราคม-มีนาคม ๒๕๕๗) : ๖๗ - ๘๐

พรภิรมณ์ ศรีทองคำ และ วิมลภ รัตนธรรณนธ์. “ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนในตำบลบ้านช้าง อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี” วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์. ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๕๘) : ๓๕ - ๓๖.

สรพงษ์ เกิดแก้ว และ ดร.วิมลภ รัตนธรรณนธ์. “ทัศนคติการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนศรีประจันต์ “เมธีประมุข” จังหวัดสุพรรณบุรี”. วารสารสหวิทยาการวิจัย. ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑. (มกราคม-มีนาคม ๒๕๕๘) : ๕๗ - ๖๗.

พระมหาสมคิด สมปนโน และคณะ. “การนำหลักสุจริตมาพัฒนาศักยภาพของนักการเมืองท้องถิ่น”. วารสารมหาจุฬาลงกูณปริทรรศน์. ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๕ (มกราคม - มิถุนายน ๒๕๖๔) : ๔๐ - ๔๖

วัชรินทร์ ชาญศิลป์. “ความเป็นพลเมืองของเยาวชนไทย”. วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๑ (มกราคม – มิถุนายน ๒๕๖๑) : ๑๘๗ - ๒๐๙ .

๕) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ :

ชำนาญ จันทรเรือง. วัฒนธรรมทางการเมืองของไทย. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://prachatai.com/journal/2016/05/65728> [๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗].

บรรณานุกรม (ต่อ)

๖) สัมภาษณ์ :

สัมภาษณ์ พระปลัดระพิน พุทธิสารโร,รศ. ดร. รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยมหา

จุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

พระครูชินวีร์บัณฑิต ผศ.ดร. หัวหน้าภาควิชานิติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหา

จุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

รศ. ดร.อภิญา นัตรช่อฟ้า. ผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชารัฐศาสตร์

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, ๒ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

รศ. ดร.วัชรินทร์ ชาญศิลป์. อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชารัฐศาสตร์

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, ๒ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

นายเสรี แสงลับ. ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอมือง จังหวัดศรีสะเกษ, ๔

กรกฎาคม ๒๕๖๗.

นายวีรพันธ์ จันทเขต. รองผู้อำนวยการโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอมือง จังหวัดศรีสะเกษ,

๔ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

นางสาวศิริจรรยา อินทวิ. กรรมการสภานักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอมือง

จังหวัดศรีสะเกษ, ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

นางสาวอภิญา โยโพธิ์. กรรมการสภานักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอมือง

จังหวัดศรีสะเกษ, ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

นางสาวรสิตา สิมมา. กรรมการสภานักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอมือง จังหวัดศรี

สะเกษ, ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

นางสาวคณิศร จิงวิเศษพงศ์. กรรมการสภานักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอมือง

จังหวัดศรีสะเกษ, ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

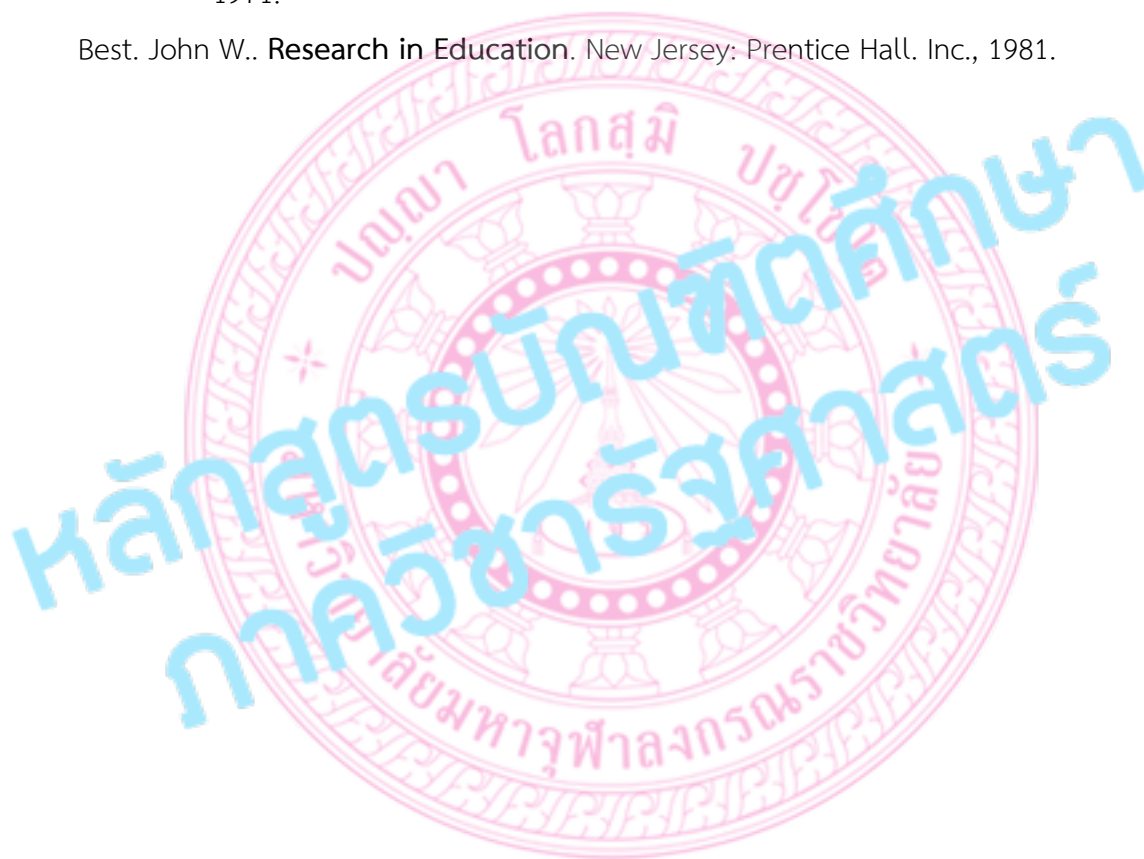
บรรณานุกรม (ต่อ)

๒. ภาษาอังกฤษ

Taro Yamane. **Statistics : An Introductory Analysis**. 3rd Edition. Tokyo: Aoyama Gakuin University, 1973.

Cronbach, Lee J.. **Essentials of psychological testing**. 4th Edition. New York: Harper & Row, 1971.

Best. John W.. **Research in Education**. New Jersey: Prentice Hall. Inc., 1981.

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียน
โรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอมือ จังหวัดศรีสะเกษ

คำชี้แจง แบบสอบถามเพื่อการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการประกอบศึกษาวิจัยเรื่อง “ประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอมือ จังหวัดศรีสะเกษ”

ข้อมูลที่ได้จะแปลผลการวิจัยในภาพรวม ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลของท่านเป็นความลับและใช้ประโยชน์เฉพาะในการวิจัยเท่านั้นไม่มีผลกระทบต่อนานหรือหน่วยงานของท่านแต่อย่างใด แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น ๔ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอมือ จังหวัดศรีสะเกษ ตามหลักสุจริต ๓

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามเกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอมือ จังหวัดศรีสะเกษ

ตอนที่ ๔ เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open Ended Questionnaire) ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอมือ จังหวัดศรีสะเกษ

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากผู้ตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

พระจอม มหาปณฺเฑ (บรรลิ่งค์)

นิสิตหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงใน ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับเป็นจริงเกี่ยวกับผู้ตอบ
สอบถาม

๑.เพศ

☐ หญิง

☐ ชาย

๒.อายุ

☐ ๑๒ ปี

☐ ๑๓ ปี

☐ ๑๔ ปี

☐ ๑๕ ปี

☐ ๑๖ ปี

☐ ๑๗ ปี

☐ ๑๘ ปี

๓.ระดับการศึกษา

☐ มัธยมศึกษาตอนต้น

☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียน
วัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษตามหลักสุจริต ๓

คำชี้แจง : โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้โดยละเอียดและทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับ
ความคิดเห็นของท่านมากที่สุดเพียงช่องเดียว โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

๕	หมายถึง	ปฏิบัติอยู่ในระดับ	มากที่สุด
๔	หมายถึง	ปฏิบัติอยู่ในระดับ	มาก
๓	หมายถึง	ปฏิบัติอยู่ในระดับ	ปานกลาง
๒	หมายถึง	ปฏิบัติอยู่ในระดับ	น้อย
๑	หมายถึง	ปฏิบัติอยู่ในระดับ	น้อยที่สุด

ที่	แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการกล่อมเกลา ทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษตามหลักสุจริต ๓	ระดับการปฏิบัติ				
		มาก ที่สุด (๕)	มาก (๔)	ปาน กลาง (๓)	น้อย (๒)	น้อย ที่สุด (๑)
ด้านกายสุจริต (การประพฤติดีกาย)						
๑	นักเรียนงดเว้นจากการไม่เบียดเบียน ไม่ทำร้าย หรือข่ม เหงผู้อื่น					
๒	นักเรียนไม่แย่งชิง คดโกง ยักยอก และลักพาสิ่งของ โดยไม่ได้รับอนุญาต					
๓	นักเรียนปฏิบัติตนไม่ผิดในเรื่องกามคุณจนขาดความ สำรวมระวัง					
๔	นักเรียนปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคมและ เพื่อน					
ด้านวจีสุจริต (การประพฤติดีทางวาจา)						
๑	นักเรียนไม่พูดโกหก ไม่เป็นความจริง หรือให้บุคคลอื่น ในทางที่ผิด					
๒	นักเรียนไม่พูดจาเหน็บแนม และส่อเสียดบุคคลอื่น					
๓	นักเรียนไม่พูดคำหยาบคายเพื่อให้คนอื่นเจ็บใจ และ การพูดจาเพื่อจ้อ หาสาระมิได้จากการพูดเหล่านั้น					
๔	นักเรียนมีความรับผิดชอบคำพูดของตนเองทุกครั้ง					

ที่	แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการกล่อมเกลา ทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษตามหลักสุจริต ๓	ระดับการปฏิบัติ				
		มาก ที่สุด (๕)	มาก (๔)	ปาน กลาง (๓)	น้อย (๒)	น้อย ที่สุด (๑)
มโนสุจริต (การประพฤติดีทางจิตใจ)						
๑	นักเรียนไม่คิดอยากได้ทรัพย์สินสมบัติของคนอื่นเพื่อมา เป็นของตนเอง					
๒	นักเรียนไม่ผูกพยาบาท ไม่คิดปองร้ายผู้อื่น					
๓	นักเรียนมีความประพฤติทางใจโดยการคิดในทางที่ ถูกต้องเหมาะสม คิดแต่สิ่งที่ดีๆ คิดในทางบวก					
๔	นักเรียนมีความประพฤติทางใจโดยพิจารณาสิ่งต่างๆ ตามความเป็นจริง					

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามเกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

คำชี้แจง : โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้โดยละเอียดและทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดเพียงช่องเดียว โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

๕	หมายถึง	ปฏิบัติอยู่ในระดับ	มากที่สุด
๔	หมายถึง	ปฏิบัติอยู่ในระดับ	มาก
๓	หมายถึง	ปฏิบัติอยู่ในระดับ	ปานกลาง
๒	หมายถึง	ปฏิบัติอยู่ในระดับ	น้อย
๑	หมายถึง	ปฏิบัติอยู่ในระดับ	น้อยที่สุด

ที่	การกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียน โรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด (๕)	มาก (๔)	ปานกลาง (๓)	น้อย (๒)	น้อยที่สุด (๑)
ด้านความรู้ความเข้าใจทางการเมือง						
๑	นักเรียนมีความรู้ในการใช้สิทธิเลือกตั้งผู้สมัครที่นักเรียนชื่นชอบ					
๒	นักเรียนมีความเข้าใจและรับฟังความคิดเห็นแตกต่างของบุคคลอื่น					
๓	นักเรียนมีความเข้าใจประเด็นการเมืองในปัจจุบัน					
๔	นักเรียนสามารถวิพากษ์วิจารณ์นโยบายทางการเมืองของพรรคการเมืองต่างๆได้					
ด้านทัศนคติทางการเมือง						
๑	นักเรียนมีทัศนคติในเรื่องหลักประชาธิปไตย					
๒	นักเรียนยอมรับในหลักประชาธิปไตยของผู้อื่นที่มีความเห็นแตกต่างกัน					
๓	นักเรียนยึดหลักในเรื่องนิติรัฐ					
๔	นักเรียนมีทัศนคติในเรื่องนโยบายทางการเมืองของทุกพรรคการเมือง					
ด้านบรรทัดฐานทางการเมือง						
๑	นักเรียนยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างบริสุทธิ์ใจ					
๒	นักเรียนยึดหลักในการเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น					

ที่	การกล่อมเกลາทางการเมืองของนักเรียน โรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด (๕)	มาก (๔)	ปาน กลาง (๓)	น้อย (๒)	น้อย ที่สุด (๑)
๓	นักเรียนยึดหลักบรรทัดฐานทางการเมืองที่ตั้งอยู่บนหลักประชาธิปไตย					
๔	นักเรียนเลือกผู้แทนหรือสมาชิกสภานักเรียนโดยใช้เหตุผลมากกว่าการรู้จัก					
ด้านค่านิยมทางการเมือง						
๑	นักเรียนตัดสินใจเลือกผู้สมัครประธานนักเรียนโดยทำตามประเพณีนิยมที่ยึดหลักประชาธิปไตย					
๒	นักเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกผู้สมัครเป็นหัวหน้าห้องหรือประธานนักเรียน					
๓	นักเรียนตัดสินใจเลือกหัวหน้าห้องหรือประธานนักเรียนโดยไม่เลือกตามเพื่อนๆ ส่วนใหญ่เห็นว่าผู้สมัครมีผลงาน					
๔	นักเรียนได้เลือกผู้สมัครโดยพิจารณาจากวิสัยทัศน์ของผู้สมัครในการลงสมัครรับเลือกตั้ง					

ตอนที่ ๔ เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open Ended Questionnaire) ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ ประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

๑) ด้านความรู้ความเข้าใจทางการเมือง

ปัญหาและอุปสรรค.....

ข้อเสนอแนะ.....

๒) ด้านทัศนคติทางการเมือง

ปัญหาและอุปสรรค.....

ข้อเสนอแนะ.....

๓) ด้านบรรทัดฐานทางการเมือง

ปัญหาและอุปสรรค.....

ข้อเสนอแนะ.....

๔) ด้านค่านิยมทางการเมือง

ปัญหาและอุปสรรค.....

ข้อเสนอแนะ.....

-ขอขอบคุณทุกท่านที่ตอบแบบสอบถาม-

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง ประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียน
โรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอมือง จังหวัดศรีสะเกษ

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการประกอบศึกษาวิจัยเรื่อง “ประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอมือง จังหวัดศรีสะเกษ” โดยแบบสัมภาษณ์ฉบับนี้แบ่งออกเป็น ๓ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ ๒ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอมือง จังหวัดศรีสะเกษตามหลักสุจริต ๓

ตอนที่ ๓ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอมือง จังหวัดศรีสะเกษ

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์นี้ จะนำไปวิเคราะห์และนำเสนอผลการวิจัยในแบบภาพรวม จะไม่มีผลเสียต่อผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ทั้งในหน้าที่และการปฏิบัติงานแต่อย่างใด

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์ในครั้งนี้

พระจอม มหาปณฺเฑ (บรรลึงค์)

นิสิตหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตอนที่ ๑ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ ๑ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ - ฉายา/นามสกุล.....
 เพศ..... อายุ..... ปี การศึกษา..... อาชีพ.....
 ตำแหน่งงาน.....
 หน่วยงานที่สังกัด.....
 วัน/เดือน/ปี ที่ให้สัมภาษณ์.....

ตอนที่ ๒ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุ

ธาราราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษตามหลักสุจริต ๓

๑.ท่านคิดว่า หลักกายสุจริต การประพฤติทางกาย ทำให้การกล่อมเกลาทางการเมืองของ
 นักเรียนเป็นอย่างไร

.....

๒.ท่านคิดว่า หลักจิตสุจริต การประพฤติทางวาจา ทำให้การกล่อมเกลาทางการเมืองของ
 นักเรียนเป็นอย่างไร

.....

๓.ท่านคิดว่า หลักมโนสุจริต การประพฤติทางจิตใจ ทำให้การกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียน
 เป็นอย่างไร

.....

ตอนที่ ๓ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

๑.ท่านมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษในด้านความรู้ความเข้าใจทางการเมืองควรเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

๒.ท่านมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษในด้านทัศนคติทางการเมืองควรเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

๓.ท่านมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษในด้านบรรทัดฐานทางการเมืองควรเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

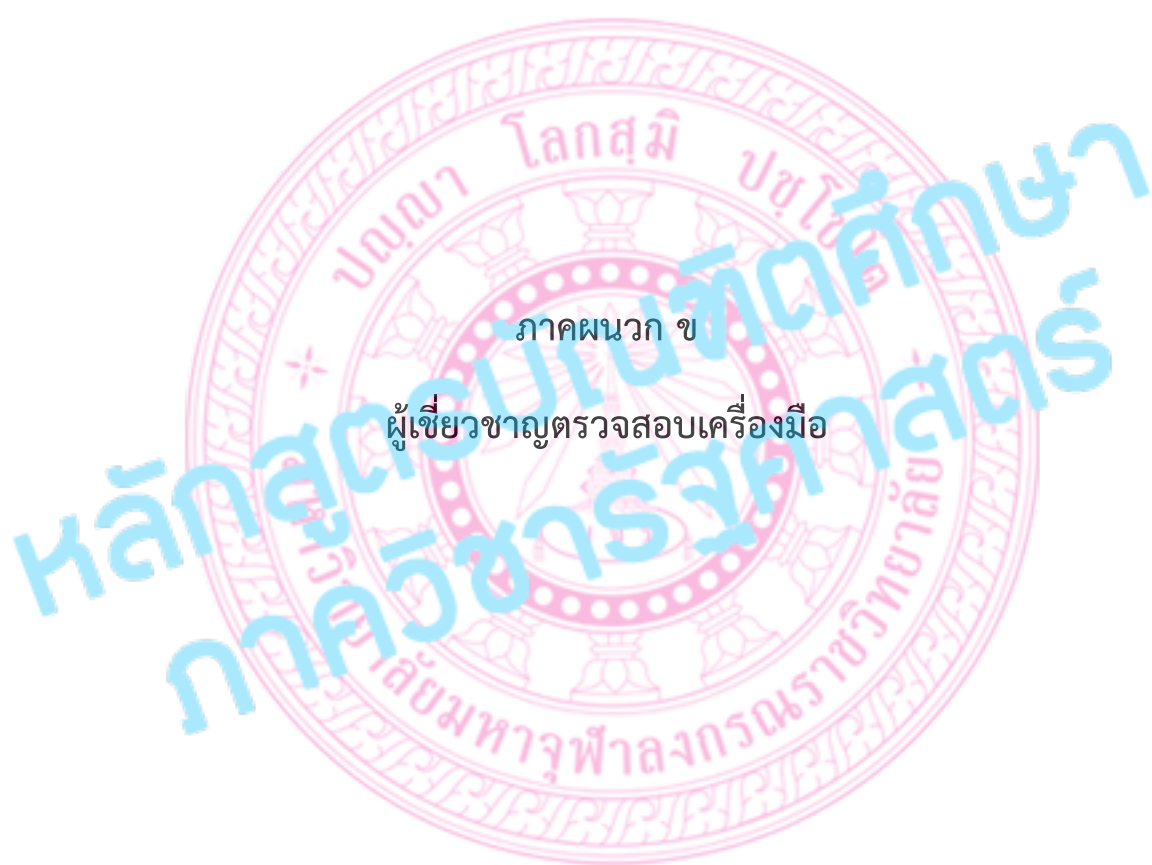
๔.ท่านมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษในด้านค่านิยมทางการเมืองควรเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่านเป็นอย่างยิ่งที่ให้ความกรุณาสละเวลาตอบแบบสัมภาษณ์เพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัย

ภาคผนวก ค

ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์เป็นรายข้อ

(Index of Item Objective Congruence: IOC)

ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์เป็นรายข้อ

(Index of Item Objective Congruence : IOC)

เรื่อง การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหา
พุทธาราม อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ

ผู้วิจัย พระจอม มหาปณฺเฑ / (บรรลึงค์)

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหา
พุทธาราม อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษตามหลักสุจริตธรรม ๓

ข้อ	แบบสอบถามความคิดเห็น เกี่ยวกับการกล่อมเกลาทาง การเมืองของนักเรียนโรงเรียน วัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง ศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ ตามหลัก สุจริตธรรม ๓	ผู้เชี่ยวชาญ					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปล ผล
	ด้านกายสุจริต (การประพฤติดี กาย)								
๑	นักเรียนงดเว้นจากการไม่ เบียดเบียน ไม่ทำร้าย หรือข่ม เหงผู้อื่น	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	นักเรียนไม่แย่งชิง คดโกง ยกยอก และลักพาสิ่งของโดย ไม่ได้รับอนุญาต	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	นักเรียนปฏิบัติตนไม่ผิดในเรื่อง การคุณจนขาดความสำรวม ระวัง	๐	+๑	+๑	+๑	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๔	นักเรียนปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง ที่ดีของสังคมและเพื่อน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

	ด้านจริยสุจริต (การประพฤติดีทางวาจา)								
๑	นักเรียนไม่พูดโกหก ไม่เป็นความจริง หรือให้บุคคลอื่นในทางที่ผิด	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	นักเรียนไม่พูดจาเหน็บแนม และส่อเสียดบุคคลอื่น	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	นักเรียนไม่พูดคำหยาบคาย เพื่อให้คนอื่นเจ็บใจ และการพูดจาเพื่อจ้อ หาสาระมิได้จากการพูดเหล่านั้น	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	นักเรียนมีความรับผิดชอบ คำพูดของตนเองทุกครั้ง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
	มโนสุจริต (การประพฤติดีทางจิตใจ)								
๑	นักเรียนไม่คิดอยากได้ทรัพย์สินวัตถุของคนอื่นเพื่อมาเป็นของตนเอง	๐	+๑	+๑	+๑	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๒	นักเรียนไม่ผูกพยาบาท ไม่คิดปองร้ายผู้อื่น	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	นักเรียนมีความประพฤติทางใจ โดยการคิดในทางที่ถูกต้องเหมาะสม คิดแต่สิ่งที่ดีๆ คิดในทางบวก	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	นักเรียนมีความประพฤติทางใจ โดยพิจารณาสิ่งต่างๆ ตามความเป็นจริง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ตอนที่๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม
อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ

ข้อ	การกล่อมเกลาทางการเมืองของ นักเรียน โรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ	ผู้เชี่ยวชาญ					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปล ผล
๑. ด้านความรู้ความเข้าใจทาง การเมือง									
๑	นักเรียนมีความรู้ในการใช้สิทธิ เลือกตั้งผู้สมัครที่นักเรียนชื่นชอบ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	นักเรียนมีความเข้าใจและรับฟัง ความคิดเห็นแตกต่างของบุคคล อื่น	+๑	+๑	๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	นักเรียนมีความเข้าใจประเด็น การเมืองในปัจจุบัน	๐	+๑	+๑	+๑	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๔	นักเรียนสามารถวิพากษ์วิจารณ์ นโยบายทางการเมืองของพรรค การเมืองต่างๆได้	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒. ด้านทัศนคติทางการเมือง									
๑	นักเรียนมีทัศนคติในเรื่องหลัก ประชาธิปไตย	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	นักเรียนยอมรับในหลัก ประชาธิปไตยของผู้อื่นที่มี ความเห็นแตกต่างกัน	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๓	นักเรียนยึดหลักในเรื่องนิติรัฐ	+๑	+๑	๐	๐	+๑	๓	๐.๖๐	ใช้ได้

ข้อ	นักเรียน โรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ	ผู้เชี่ยวชาญ					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปล ผล
๔	นักเรียนมีทัศนคติในเรื่องนโยบาย ทางการเมืองของทุกพรรค การเมือง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓. ด้านบรรทัดฐานทางการเมือง									
๑	นักเรียนมีทัศนคติในเรื่องหลัก ประชาธิปไตย	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๒	นักเรียนยอมรับในหลัก ประชาธิปไตยของผู้อื่นที่มี ความเห็นแตกต่างกัน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	นักเรียนยึดหลักในเรื่องนิติรัฐ	+๑	+๑	+๑	+๑	-๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	นักเรียนมีทัศนคติในเรื่องนโยบาย ทางการเมืองของทุกพรรค การเมือง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔. ด้านค่านิยมทางการเมือง									
๑	นักเรียนตัดสินใจเลือกผู้สมัคร ประธานนักเรียนโดยไม่ทำตาม ประเพณีนิยมที่ยึดหลัก ประชาธิปไตย	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๒	นักเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เลือกผู้สมัครเป็นหัวหน้าห้องหรือ ประธานโรงเรียน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	นักเรียนตัดสินใจเลือกหัวหน้า ห้องหรือประธานนักเรียนโดยไม่ เลือกตามเพื่อนๆ ส่วนใหญ่เห็นว่า ผู้สมัครมีผลงาน	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘๐	ใช้ได้

ชื่อ	การกล่อมเกลาทางการเมืองของ นักเรียน โรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ	ผู้เชี่ยวชาญ					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปล ผล
๔	นักเรียนได้เลือกผู้สมัครโดย พิจารณาจากวิสัยทัศน์ของ ผู้สมัครในการลงสมัครรับเลือกตั้ง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ภาคผนวก ง

ผลการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

ผลการศึกษาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม
เรื่อง การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมือง
ของนักเรียนโรงเรียนวัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

ผู้วิจัย พระจอม มหาบุณย / (บรรลักษ์)

นิสิตหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100,0
	Excluded ^a	0	,0
	Total	30	100,0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

ตัวแปร	Cronbach's Alpha	N of Items
หลักสุจริตธรรม๓	0.800	12
การกล่อมเกลาทางการเมือง	0.888	16
รวม	0.911	28

Item Statistics

Signature

Item Statistics

	Mean	Std. Deviation	N
A1	4.8000	0.40684	30
A2	4.7000	0.46609	30
A3	4.7000	0.46609	30
A4	4.5000	0.50855	30
B1	4.5667	0.56832	30
B2	4.6667	0.47946	30
B3	4.5000	0.50855	30
B4	4.4000	0.62146	30
C1	4.6000	0.56324	30
C2	4.6000	0.56324	30
C3	4.6667	0.54667	30
C4	4.4000	0.62146	30
D1	4.5667	0.50401	30
D2	4.5667	0.56832	30
D3	4.6000	0.49827	30
D4	4.5333	0.62881	30
E1	4.5667	0.50401	30
E2	4.6000	0.49827	30
E3	4.4667	0.62881	30
E4	4.5333	0.57135	30
F1	4.5667	0.56832	30
F2	4.6667	0.47946	30
F3	4.3667	0.49013	30
F4	4.6000	0.49827	30
G1	4.5667	0.56832	30
G2	4.4667	0.57135	30
G3	4.5333	0.50742	30
G4	4.5000	0.50855	30

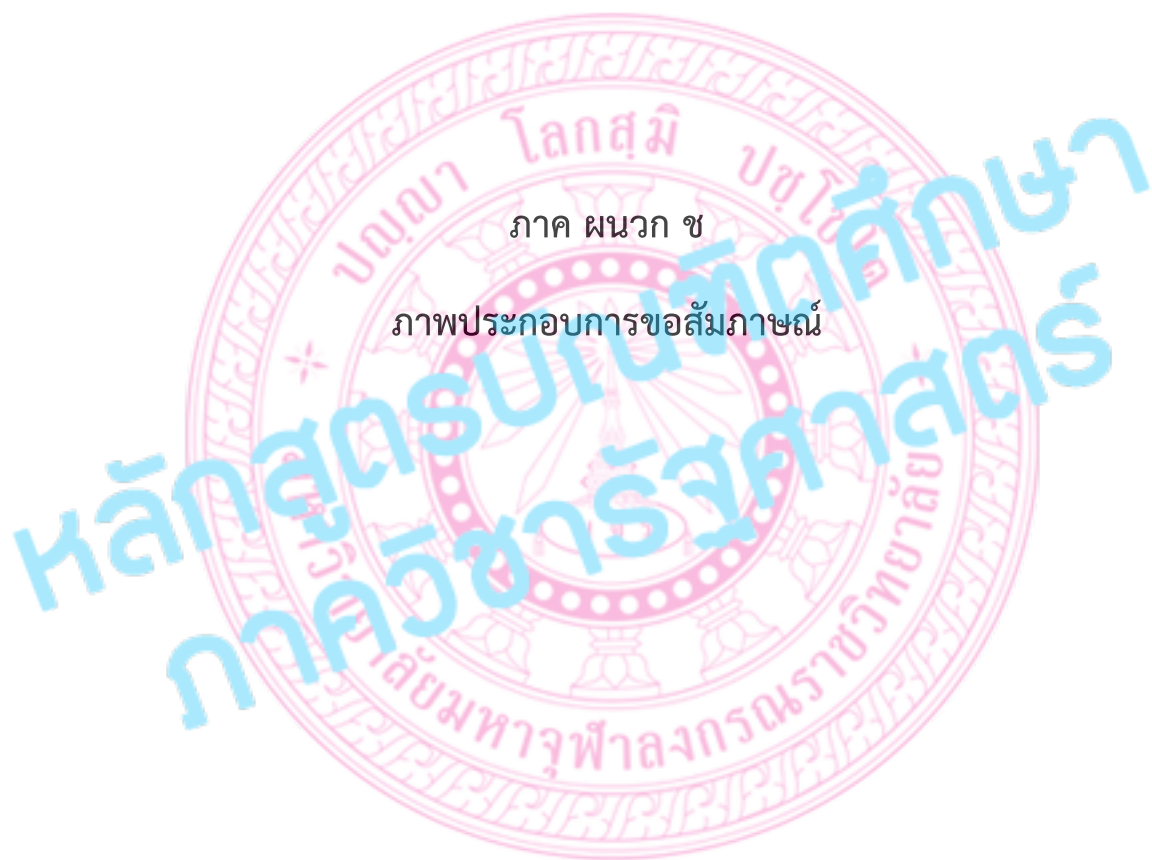

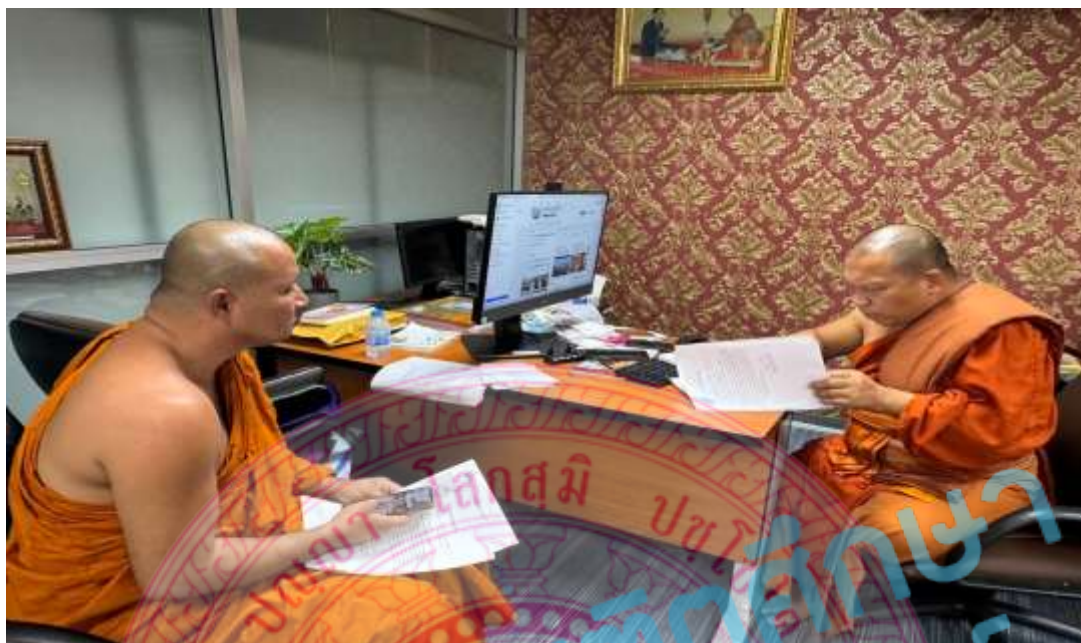
ภาคผนวก จ
หนังสือขอความอนุเคราะห์

[illegible]

ภาค ผนวก ซ

ภาพประกอบการขอสัมภาษณ์

สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑
๑ กรกฎาคม ๒๕๖๗

สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒
๑ กรกฎาคม ๒๕๖๗

สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๓
๒ กรกฎาคม ๒๕๖๗

สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๔
๒ กรกฎาคม ๒๕๖๗

สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๕
๔ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๖
๔ กรกฎาคม ๒๕๖๗

สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๗
๘ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๘
๘ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๙
๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๗

สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๐
๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-ฉายา/นามสกุล

: พระจอม มหาปญฺโญ (บรรลัํค)

วัน/เดือน/ปี

: ๒๐ กันยายน ๒๕๓๓

ภูมิลำเนา

: ๖๘ หมู่๙ ตำบลกำแพง อำเภอกุฑมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ
๓๓๑๒๐

อุปสมบท

: ๔ มิถุนายน ๒๕๕๖ วัดอรุณสว่าง ตำบลไพร อำเภอบุณฑล
จังหวัดศรีสะเกษ

พ.ศ.๒๕๕๘

: พุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ วิชาเอกการเมืองการ
ปกครอง คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย

พ.ศ.๒๕๖๖

: ประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ประสบการณ์ทำงาน

พ.ศ.๒๕๕๘- ปัจจุบัน

: ครูผู้สอนรายวิชาหน้าที่พลเมือง และวิชาประวัติศาสตร์
โรงเรียนวัดมหาพุทธาราม ตำบลเมืองเหนือ อำเภอเมือง
ศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ ๓๓๐๐๐

ปีที่เข้าศึกษา

: ปีการศึกษา ๒๕๖๖

ที่อยู่ปัจจุบัน

: ภูมิลำเนาสุขุมณะ๔ ๑๖๗ วัดมหาพุทธาราม ตำบลเมืองเหนือ
อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ ๓๓๐๐๐

โทร. ๐๘๗ ๔๖๐ ๔๑๓๘